The Saturday Evening Post
POST
Nr. 8

VIETNAMUL COSTĂ MAI MULT DECÎT SE CREDE

ADMINISTRAŢIA ne-a avertizat că anul acesta costul războiului din Vietnam va începe să devină usturător. Bugetul naţional a fost sporit cu 10 la sută la un total de 169 miliarde dolari şi preşedintele a propus majorarea impozitelor pentru acoperirea lui. Nu ni s-a spus totuşi cît costă în realitate acest război, cît ne putem aştepta să coste în plus pe măsuă ce ritmul său se accelerează — şi cît de puţin obţinem noi în schimbul sîngelui, al sudorii şi al banilor noştri. Întrucît produsul naţional brut al ţării noastre depăşeşte cifra de 750 miliarde dolari pe an, s-ar părea că Statele Unite îşi pot permite cu uşurinţă să suporte povara unui conflict într-o mică ţară asiatică. Un lucru de care prea puţini par să-şi dea seama este că preţul acestui război a ajuns la cel puţin 2,5 miliarde pe lună (cifrele au fost însă falsificate şi cred că e vorba de fapt de 2,7 miliarde dolari) şi că există cheltuieli invizibile. În general, un buget militar de 75,3 miliarde dolari va reprezenta numai cu 5 miliarde dolari mai puţin decît suma cheltuită în scopuri militare în anii de vîrf ai celui de-al doilea război mondial, cînd întreaga naţiune se afla sub arme.

Cu peste doi ani în urmă, am declarat într-o cuvîntare : „Preşedintele ar trebui să comunice în primul rînd Americii şi apoi restului lumii care este situaţia noastră ; care sînt obiectivele noastre ; care sînt interesele şi angajamentele noastre ; şi cum înţelegem să facem faţă acestor angajamente. Trebuie să ştim încotro ne îndreptăm şi ce avem de gînd să facem în Vietnam". Administraţia nu a reuşit încă să ne dea un răspuns satisfăcător în această privinţă. Mă tem că şi astăzi unii mai acceptă poziţia guvernului nostru din credinţa copilărească că guvernul este în mod necesar drept şi înţelept. Analizînd însă războiul din Vietnam prin prisma avantajelor obţinute în raport cu cheltuielile, această credinţă apare neîntemeiată.

Să luăm ca exemplu o săptămînă şi anume săptămîna 8—14 ianuarie. Să trecem peste considerentele de ordin politic şi chiar peste lista de pierderi care a fost publicată : 1 144 americani ucişi, răniţi sau daţi lipsă. În acea săptămînă, infanteriştii marinei din flota a 7-a au executat o debarcare amfibie la Kienhoa, o provincie izolată aflată la 35 mile sud de Saigon. S-a spus că la Kienhoa se află o bază de instruire şi aprovizionare a Vietcongului şi că infanteriştii marinei trebuie să arunce în mare o mulţime de soldaţi inamici. În fapt au fost ucişi 21 de inamici şi au fost capturaţi 14. Costul operaţiei s-a ridicat la aproximativ 16 milioane dolari, costul efectiv al uciderii fiecărui inamic fiind de aproximativ 800 mii dolari.

Există cel puţin un milion de refugiaţi vietnamezi care trăiesc dintr-o alocaţie guvernamentală de 10 dolari pe an (atunci cînd o pot obţine). Din banii cheltuiţi pentru această unică operaţiune a infanteriştilor marinei, denumită „Deckhouse 5", s-ar fi putut acoperi alocaţia pentru toţi refugiaţii vietnamezi pe timp de un an, sporindu-se chiar această alocaţie cu 60 la sută, la 16 dolari.

Asemenea cheltuieli disproporţionate sînt ceva obişnuit în războiul din Vietnam. Vietnamul de nord şi cel de sud au împreună aproximativ întinderea New Mexico-ului. În această regiune noi am aruncat anul trecut 637 mii de tone de bombe, peste 5 tone de fiecare milă pătrată, cîte o tonă de fiecare 51 de persoane. Costul în dolari al acestor misiuni de bombardament a fost la fel de mare. Zborul unui avion B-52, care decolează din Guam, costă 1 300 dolari pe oră iar distanţa dus-întors este de 10 ore. Un B-52 poartă 29 tone de bombe — şi bombele costă în medie doi dolari kilogramul. Plătim 2,5 milioane dolari pentru un avion F-4, 800 000 pentru un F-100. Rapoarte demne de încredere afirmă că pierdem mai mult decît 10 avioane pe săptămînă.

În decembrie anul trecut s-a anunţat în mod oficial că forţele terestre folosesc muniţii în ritmul de 120 de milioane dolari pe lună, în timp ce muniţiile aeriene costă 142 milioane de dolari. Luînd drept bază datele oficiale, ajungem la concluzia că noi cheltuim numai pentru muniţii 55 mii de dolari pentru fiecare dintre inamicii ucişi Dacă se adaugă toate celelalte cheltuieli ale războiului, ajungem la rezultatul de necrezut că noi cheltuim peste 500 mii de dolari pentru a ucide un singur soldat inamic.

Ni s-a spus în repetate rînduri că ne putem permite acest război fără a dezorganiza în mod serios economia noastră. Ne putem permite să avem şi tunuri şi unt. Şi de data aceasta, afirmaţia a fost acceptată de mulţi oameni cu o încredere candidă în guvern. Totuşi, evaluarea anuală a cheltuielilor pentru Vietnam, care se ridică la 30 de miliarde dolari, reprezintă dublul rezervelor noastre de aur ; reprezintă, de asemenea, o sumă suficient de mare pentru a-l îmbogăţi pe fiecare sud-vietnamez împărţind cîte 2 000 de dolari de persoană ; înseamnă de asemenea că fiecare american, bărbat, femeie sau copil, plăteşte 150 dolari pe an numai pentru Vietnam. Nu încerc să sugerez că sîntem pe cale să devenim falimentari, datorită acestei poveri. Dar trimiterea a sute de mii de militari, aruncarea a sute de mii de bombe şi folosirea a milioane de gloanţe fără a obţine rezultate substanţiale, au avut şi foarte serioase efecte secundare — preţul nemărturisit al Vietnamului. În primul rînd este vorba de preţul plătit sub formă de uzură, pagube şi întîrzieri în domeniul economiei interne, al progresului în ţară.

Preşedintele Johnson a declarat că putem continua să înfăptuim „Marea Societate" chiar dacă luptăm în Vietnam. Adevărul este că, în Congres, noile propuneri privînd „Marea Societate" sînt primite cu răceală deoarece au întîietate cheltuielile pentru Vietnam. Legislatorii trebuie să-şi pună întrebarea de unde se vor obţine banii necesari, în special dacă se ţine seama de faptul că o majorare a impozitelor — o supratxă — a şi fost propusă. Propunerea mea de a se mări plafonul exceptărilor personale în cadrul legii impozitului asupra veniturilor s-a născut moartă. Nu s-ar putea să nu avem de suferit atunci cînd miliarde de dolari sînt aruncaţi într-un război neproductiv. În 1961, cînd preşedintele Kennedy era în favoarea unei majorări a impozitelor, eu am propus o reducere a impozitului deoarece aveam convingerea că aceasta avea să ducă la o dezvoltare a economiei. În 1964, această reducere a fost în sfîrşit aplicată : 11,3 miliarde dolari, o sumă mai mare decît totalul tuturor impozitelor încasate de trezorerie în orice an înainte de 1942, mai mare decît venitul tuturor băncilor, căilor ferate sau industriei miniere. Astăzi, această sumă acoperă doar o fracţiune a cheltuielilor războiului din Vietnam. Se poate gîndi cineva că economia ţării noastre nu este afectată ?

Efectele pe plan intern ale războiului din Vietnam sînt demonstrate poate cel mai bine de capitolele „mici" pe care membrii Congresului urmăresc să le desfiinţeze. S-a propus, de exemplu, reducerea cu 20 de milioane de dolari a bugetului agriculturii, sumă destinată îmbunătăţirii terenurilor şi proprietăţilor ca urmare a dezastrelor naturale. Cît de „Mare" este o Societate care recomandă să se reducă 158 de milioane de dolari din sumele prevăzute de legea împrumutului pentru învăţămînt, într-un moment cînd cheltuielile pentru frecventarea universităţilor sporesc şi cînd creşte numărul studenţilor ?

Au fost folosite şi alte echilibristici bugetare în efortul de a ascunde sau de a face mai puţin vădite efectele reale ale războiului din Vietnam. Un total de 225 mii întreprinderi, care reţin

→

„Escalada" avioanelor doborîte...
(Din **France Nouvelle**, Paris)

peste 2 500 dolari pe lună de la salariaţii lor sub formă de impozite asupra veniturilor, au fost solicitate acum să predea banii trezoreriei de două ori pe lună în loc de o singură dată. Vînzarea către public sub formă de „participări“ a ipotecilor deţinute de agenţiile federale reprezintă o altă metodă de a se furniza trezoreriei ajutoare de urgenţă, fără ca acest lucru să fie observat de către public. În trecutul recent s-a vorbit cu optimism despre necesitatea de a se împărţi cu statele veniturile generale. Există cereri sporite şi o necesitate reală pentru o asemenea redistribuire a veniturilor rezultate din impozite. Crede însă cineva că o asemenea propunere are vreo şansă de realizare atîta timp cît continuă războiul din Vietnam ?

Sau, să analizăm cheltuielile invizibile rezultate din revărsarea de dolari în Vietnam. Le numesc „invizibile“ deoarece publicul rareori le înţelege. Ca membru al Comitetului Senatorial pentru finanţe le consider ca fiind probleme de natură să provoace o mare îngrijorare. Ca să spunem lucrurilor pe nume, războiul a spulberat orice şansă ca noi să realizăm un echilibru al balanţei de plăţi. A existat o îndelungată preocupare cu privire la deficitul nostru de dolari. În 1964, acest deficit a fost de 2,8 miliarde dolari, în 1965 el s-a redus la 1,3 miliarde. Ministrul trezoreriei, Henry H. Fowler, şi alţi lideri ai Administraţiei au încurajat contractarea sporită de împrumuturi în străinătate de către firmele americane pentru a finanţa necesităţile de capitaluri străine. Noi i-am descurajat pe turişti să plece în străinătate pentru a păstra mai mulţi dolari în ţară. Dar, adevăratul vinovat pentru această situaţie este Vietnamul întrucît noi trimitem miliarde de dolari în străinătate pentru ducerea războiului.

S-a scris atît de mult despre Vietnam încît uneori trebuie să ne simţim ca băieţelul care, citind o relatare amplă despre obiceiurile şi psihologia pinguinului, a scris în caietul său : „Am aflat despre pinguin mai multe decît doream să ştiu“. Şi totuşi, puţini dintre noi ştim despre acest subiect chiar atît cît credem că ştim şi, în special, în privinţa costului acestei aventuri. Este timpul să fim cinstiţi în privinţa „avantajelor“ pe care le obţinem de pe urma eforturilor noastre. A contabiliza cheltuielile unui război este un lucru imposibil, dar realismul este o necesitate. Nici sud-vietnamezii nu profită de pe urma amplelor noastre cheltuieli. Dolarii noştri au zdruncinat o scenă economică oricum sărăcită, provocînd devalorizarea piastrului la jumătate faţă de cursul său din trecut şi aducînd astfel mizerie aproape tuturor, în timp ce un număr redus de oameni de afaceri din Saigon sînt profund interesaţi în continuarea războiului.

Risipim în această ţară, cu inconştienţă, bogăţia noastră naţională, o parte mai mare din ea decît ne dăm seama şi, în orice caz, o parte mai mare decît se arată dispus guvernul nostru să admită. Problema esenţială este dacă nu folosim cumva un tun pentru a împuşca o muscă pe care nu o putem atinge.

Vance HARTKE
senator democrat din partea statului Indiana

Agenţia Vietnameză de Informaţii

DILEMELE GENERALULUI WESTMORELAND

CU DECORAŢIILE atîrnate pe piept, bine bronzat de soarele tropicelor, fotogenic şi gata să facă totul pentru a pune în vibraţie sentimentele patriotice ale maselor americane, generalul Westmoreland s-a adresat nu de mult forurilor politice americane pentru a impune o operaţiune de anvergură în Vietnam.

Războiul este o problemă prea serioasă pentru a o putea da pe mîna generalilor, se spune de obicei în Occident, subliniindu-se că dacă militarii pot să-şi asume responsabilităţile pe cîmpul de bătălie, conducerea politică a războiului trebuie să fie asumată de către guvern. Evident, atunci cînd generalii vin să comande în adunările politice ca autorităţile civile să le dea locul pentru a acţiona asupra opiniei publice, înseamnă că nici războiul şi nici politica internă nu se desfăşoară potrivit dorinţei conducătorilor. Westmoreland, în dificultate pe teatrele de operaţiune din Vietnam, îi cere întăriri lui Johnson, în timp ce preşedintele american, avînd de înfruntat opinia publică, se sprijină pe Westmoreland pentru a reduce la tăcere larga opoziţie.

Argumentul politic al militarului nu a convins pe nimeni. Cînd Westmoreland afirmă că acţiunile opiniei publice contra războiului Statelor Unite constituie una din cauzele principale ale dificultăţilor întîmpinate de soldaţii americani în Vietnam, chiar şi cei mai puţin avizaţi îşi dau seama că este vorba de o simplă manevră politică, periculoasă pentru instituţiile democrate. În fond este de ajuns să se formuleze cea mai mică critică contra guvernului pentru a fi acuzat de trădare naţională, de complicitate cu inamicul.

Franţa a cunoscut această ambianţă atunci cînd generalii care nu aveau nici o speranţă de a învinge în Algeria s-au întors împotriva democraţilor francezi. Dovezile victoriei militare la care recurge de obicei Westmoreland nu sînt nicidecum mai convingătoare. După el, pierderile „Vietcong-ului“ sînt la fiecare bătălie de 10 ori superioare faţă de cele ale „aliaţilor“. Or, „aliaţii“, adică americanii, sud-coreenii şi alţi mercenari, împreună cu trupele din Saigon, totalizează peste 1 milion de oameni, în timp ce comandamentul S.U.A. evaluează la 287 000 numărul de combatanţi din F.N.E. Cum se poate atunci explica că războiul durează de peste doi ani şi că Westmoreland este nevoit să ceară întăriri ?

Să luăm ca exemplu sectorul Quang Tri Thua Thien, din apropierea paralelei 17. Comandamentul american afirmă că trei divizii ale F.N.E., deci aproximativ 30 000 oameni, ar ameninţa o regiune deţinută de 76 000 puşcaşi-marini „victorioşi“ la fiecare luptă. Şi iată că puşcaşii marini sînt puşi să-şi dispreţuiască toate tradiţiile pentru a apela la ajutoarele unităţilor de infanterie... Bilanţul victoriei prezentat de Westmoreland se termină prin constatarea amară că războiul va fi lung şi aspru, că adversarul se bate foarte bine, are un corp de comandă excelent şi face dovada unui moral foarte ridicat. Deci, după cum spune Walter Lippmann, un război în care speranţa de a învinge se estompează tot mai mult.

Acum 14 ani, un alt general s-a dus la Washington pentru a-şi prezenta planurile şi a cere ajutor material şi financiar american. Acestea i-au fost acordate. El a promis minuni, a revenit în Indochina, şi-a lansat batalioanele sale mobile în toate direcţiile lăudîndu-se cu nimicirea rezistenţei vietnameze. Generalul Navarre — despre el este vorba — a crezut de bună seamă că enorma superioritate în armamente îi va permite să pună capăt rezistenţei vietnameze epuizate de-a lungul anilor de război. Toată lumea ştie ce s-a petrecut. Ceea ce Navarre a crezut că ar fi fost o capcană pentru forţele vietnameze — Dien Bien Phu — a devenit monumentul înfrîngerii trupelor de elită ale corpului expediţionar francez.

În prezent Westmoreland nu este de loc mai favorizat decît Navarre. Evident, el dispune de mai multe avioane, elicoptere, de o putere de foc conside-

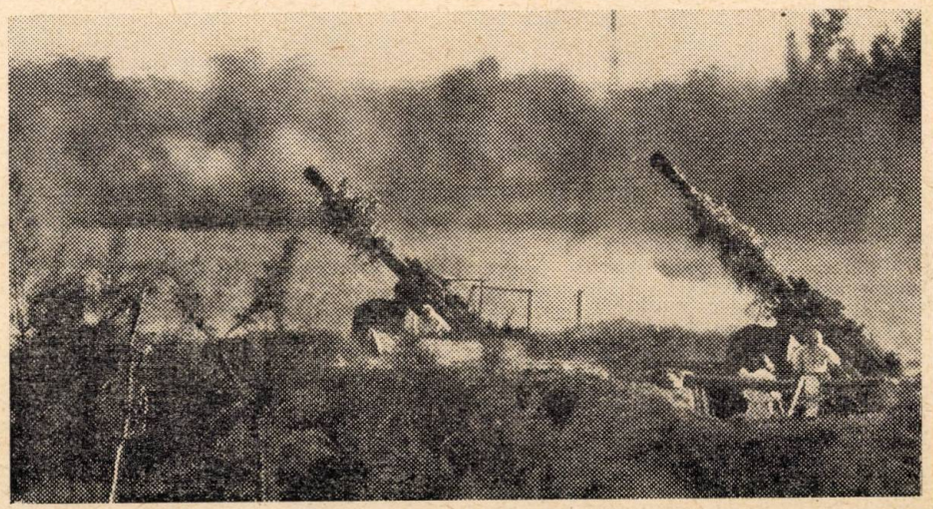

Din poziţii de apărare ingenios camuflate, forţele antiaeriene ale R. D. Vietnam dau o puternică ripostă avioanelor agresoare americane

rabilă, dar și rezistența vietnameză a crescut enorm. Poporul vietnamez, avînd peste 20 de ani de experiență în războiul de eliberare, dispune acum de o bază solidă în spatele frontului — Vietnamul de nord reîntinerit, după 12 ani de construire a socialismului. El dispune de ajutorul eficace al întregului lagăr socialist, de sprijinul popoarelor din lumea întreagă.

Pe cîmpul de luptă, Westmoreland trebuie să înfrunte aceleași dificultăți ca și Navarre, dificultăți chiar la un nivel mai ridicat. Dacă își concentrează trupele pentru atac, el dezgolește bazele sale, spatele frontului, căile de comunicații, expunîndu-le atacurilor distrugătoare ; dacă vrea să acopere întregul teren, trebuie să-și împrăștie forțele, astfel încît ele devin foarte vulnerabile. În timpul întregului an 1953—1954, Navarre a trecut de la o tactică la alta : cînd a lansat trupe într-o direcție pentru a fi imediat obligat de a le retrage pentru apărarea unui alt sector amenințat ; cînd s-a ascuns într-o poziție întărită pentru ca după aceea să trimită forțele sale în ajutorul regiunilor îndepărtate. Astfel acționează Westmoreland și la ora actuală. Întrebările pe care și le pune nu contenesc. Trebuie oare să concentreze eforturile în Delta Mekong-ului sau în zona paralelei 17 ? Pe înaltele platouri sau în regiunea de coastă ? Trebuie să se lanseze în urmărirea unităților regulate ale F.N.E. sau să apere Saigonul și împrejurimile sale ? Cele 2 genuri de operațiuni — distrugere și „pacificare" — au eșuat complet de doi ani. Rămîne — susține comandamentul american — o a 3-a soluție : escaladarea continuă contra R.D. Vietnam. Desigur, aviația americană poate provoca distrugeri importante obiectivelor economice și culturale ale R.D. Vietnam dar, a porni de la acest considerent pentru a socoti că poporul vietnamez se va supune dorințelor S.U.A., constituie o iluzie flagrantă. Nici un observator, oricît ar fi de răuvoitor față de R.D. Vietnam, nu a îndrăznit să pretindă că Vietnamul de nord va ceda sub bombardamente. Impasul este total pentru comandamentul S.U.A. Cîteva zeci de mii de soldați în plus, noi bombardamente, noi operațiuni de tipul „Junction City", cu aceleași pierderi severe pe care le suferă forțele americane, nu vor schimba cîtuși de puțin situația. Westmoreland nu va obține alt rezultat decît Navarre. Un popor care luptă pentru libertatea sa este invincibil.

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
Nr. 135

A CONSTRUI PACEA ÎN ORIENTUL APROPIAT

Pentru a construi pacea, pentru a se găsi soluții serioase și durabile, va fi necesar — după luptele care, de o parte și de alta, au făcut mii și mii de victime inocente — mult sînge rece și multă luciditate din partea tuturor guvernelor, în Izrael ca și în țările arabe. (...)

Guvernul izraelian trebuie să știe acum să țină inamicilor săi de ieri — adică partenerilor săi de mîine — un limbaj realist și generos, singurul care poate face posibil un dialog de natură să salvgardeze toate șansele unei adevărate coexistențe pașnice, în așteptarea realizării unei cooperări efective. (...) Dacă războiului i se răspunde cu război, cînd se va opri războiul ? Luptătorii izraelieni și soldații arabi au o trăsătură comună : rădăcinile acestor popoare într-un pămînt pe care, neputînd să se distrugă reciproc, ei trebuie să caute să coexiste. Pentru aceasta, ei vor avea nevoie de tot atît de mult curaj cît au dovedit, față în față, pe cîmpurile de luptă.

Nu se mai poate pune problema căutării doar a unor soluții improvizate pentru a se depăși în mod empiric dificultățile cele mai imediate. Întreaga problemă izraeliană, întreaga problemă a Orientului Mijlociu trebuie să constituie obiectul unei reglementări elaborate în comun de către țările în cauză, după și în ciuda a 20 de ani de neînțelegere reciprocă. Datoria celor mari constă mai degrabă decît în a le dicta modalitățile acestei reglementări, în a îndruma aceste țări spre negocierea necesară (...)

Aceasta nu este însă totul. Noi nu putem pierde din vedere evenimentele din Extremul Orient și interminabilele su-

→

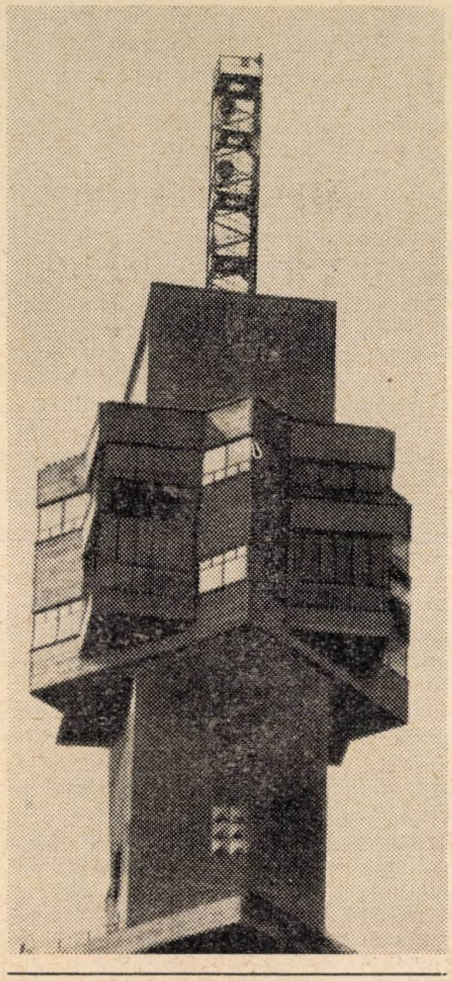

În vîrful noului turn de televiziune din Stockholm, înalt de 134 m, s-a amenajat un restaurant

reflector

REGLEMENTAREA CARE SE IMPUNE

În momentul de față problema este de a se crea un viitor mai stabil în Orientul Apropiat și de a se transforma un armistițiu înarmat în ceva care să se apropie de o pace trainică. Recentul război a fost rezultatul greșelilor trecutului. Victoria militară nu va fi o soluție în Orientul Apropiat, întocmai cum victoria militară pe care S.U.A. o urmăresc în Vietnam nu ar fi o soluție în Asia de sud-est. Ceea ce contează este ce se va petrece de acum înainte. O încetare a focului, și în special precara încetare a focului dintre Siria și Izrael, nu este mai mult decît îi spune numele. Pacea poate însemna doar absența războiului. Fără o reglementare a problemelor care au provocat acest conflict, Orientul Apropiat va rămîne o zonă de agitație și pericol.

(Din **International Herald Tribune**)

SENSUL CANDIDATURII LUI MICHAEL FOOT

Dat fiind raportul de forțe din sînul mișcării laburiste, care în afară de partidul propriu-zis cuprinde aproape întregul sector politicește activ din mișcarea sindicală britanică, pînă și o candidatură lipsită de perspective poate avea ca urmare deplasări importante. După o șovăială îndelungată și întrucîtva enigmatică, deputatul laburist Michael Foot s-a hotărît să renunțe la modestie și să candideze împotriva ministrului finanțelor Callaghan pentru postul de trezorier al partidului. Așa cum stau lucrurile în prezent, Foot nu are șanse serioase de reușită. Dar pînă la alegerile pentru posturile de conducere — care vor avea loc la congresul partidului în luna octombrie — multe se mai pot întîmpla. De la moartea lui Aneurin Bevan, Michael Foot a devenit nu numai cel mai remarcabil orator al parlamentului britanic, dar și cea mai mare atracție a congreselor partidului laburist ; în primul rînd el însuși se consideră, și mulți văd în el, întruchiparea conștiinței mișcării laburiste. După cum a arătat experiența marelui său model Aneurin Bevan, o înfrîngere la alegerile pentru postul de trezorier nu înseamnă mare lucru. Prin candidatura sa, Foot, așa cum a făcut Bevan, lasă să se înțeleagă că este gata să preia conducerea aripii de stînga a partidului laburist. Bineînțeles că el nu declară o asemenea intenție. După logica sa, mișcarea laburistă nici nu are o aripă de stînga, deoarece ea nu ar trebui să conțină nimic care să nu fie de stînga. Alegerea pentru postul de trezorier ar putea să elucideze această problemă.

(Din **Frankfurter Allgemeine**, nr. 136)

DUPĂ SECESIUNE

Provincia Orientală a Nigeriei a făcut ultimul pas pe calea secesiunii. Acest lucru era mai mult sau mai puțin așteptat. Estul rechemase din celelalte regiuni ale Nigeriei pe militarii, polițiștii și funcționarii originari din regiunea orientală. Totodată, Estul respinsese energic toate ofertele guvernului federal iar diferitele încercări de mediere nu au dat nici un rezultat. Faptul că guvernul federal din Lagos nu a fost totdeauna sprijinit fără rezerve de anumiți alți colonei conducători de provincii a sporit îndrăzneala Nigeriei Orientale. Ultimele propuneri ale guvernului Gowon deșteptaseră o oarecare speranță. Nordul, căruia Estul îi reproșa totul, accepta să fie împărțit în șase state, ceea ce ar fi redus puterea lui pe plan național. Din păcate, în ultimele două luni, studenții, presa, radioul și populația din Est manifestau aproape zilnic pentru a cere „proclamarea independenței". Acum acest act este un fapt împlinit. Întrucît Provincia Orientală este cea mai bogată, guvernul federal va accepta oare să se despartă de una din cele mai bune surse de devize ale lui ? Guvernul federal știe de asemenea că, în cazul în care nu reacționează la această secesiune, situația se îndreaptă spre fărîmițarea completă a Federației. Nordul, care riscă să rămînă izolat și lipsit de acces la mare, va fi regiunea care va cere colonelului Gowon să dea dovadă de fermitate împotriva Estului.

(Din **Afrique Nouvelle**, nr. 1 034)

ferințe îndurate de poporul vietnamez în lupta pe care și acesta o duce pentru existența și libertatea sa. Acolo, de la Statele Unite se așteaptă gesturile necesare. Aceasta înseamnă, în primul rînd, să oprească bombardamentele pe cît de monstruoase pe atît de nejustificate și a căror prelungire constituie un obstacol de netrecut pentru orice procedură de natură să ducă spre pace. (...)

Pierre MENDÈS-FRANCE

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR

Vol. 59, nr. 166 BOSTON

STRÎNSOAREA BRUTALĂ

„AM FOST grav rănit luptînd pentru Grecia și nu-mi pare rău de acest lucru deoarece am făcut-o pentru țara mea. Dar nu am luptat pentru Grecia de astăzi". Această declarație a unui ofițer activ grec a fost reprodusă în corespondența unei reviste britanice. „Grecia de astăzi" este, desigur, Grecia aflată în strînsoarea fermă și brutală a unui grup de colonei autoritari. Unii dinăuntrul și dinafara Greciei au încercat să primească cu inimă cît mai ușoară preluarea cu totul neconstituțională a puterii de către junta militară, atunci cînd guvernul civil a fost înlăturat cu atîta brutalitate. Dar junta acumulează greșeli după greșeli, apărînd tot mai ridicolă și mai opresivă.

Pe lista de interdicții a coloneilor se aflau deja Ceaikovski, Prokofiev și alții. A fost adăugată și muzica filmului „Zorba grecul", deoarece compozitorul ei se situează în aripa stîngă a politicii grecești. Toate cîntecele acestui tînăr, Mikis Theodorakis, au fost și ele interzise deoarece ar reprezenta „o posibilitate de legătură între comuniști".

Dacă asta ar fi totul, am putea să mai trecem cu vederea considerînd că e vorba doar de meschinării iritante. Dar mîna aspră și brutală rănește încă și mai serios democrația greacă. Editorii ziarelor continuă să fie reținuți. Presa este supusă unei cenzuri nemiloase. Continuă arestările de oameni politici și nu numai de oameni politici de stînga. Printre cei închiși de curînd, după cum arată unele știri, se află un fost ministru de externe și un fost ministru de interne. Se pare că un număr tot mai mare de insule din Marea Egee sînt transformate în lagăre de concentrare. Implicațiile unei declarații făcute de un înalt funcționar revenit de curînd dintr-o vizită într-una din principalele insule de detențiune, Yaros, sînt clare. El a arătat că a dat ordine pentru furnizarea unui nou rezervor pentru ca persoanele deținute să primească o rație de apă adecvată.

Și declarația altei oficialități este plină de implicații. Este vorba de aceea a comandantului jandarmeriei grecești, care a spus: „Severitatea și fermitatea nu sînt același lucru cu brutalitatea și cruzimea. Asemenea acte sînt contrare legii și constituie un abuz de putere de natură să dăuneze activității guvernului".

Mai devreme sau mai tîrziu, genul de regim pe care coloneii îl impun Greciei produce o explozie populară. Este interesant să notăm că au și început să apară primele semne vădite ale unei activități secrete împotriva juntei. Corespondenții străini din Grecia au început să primească buletine de la o organizație care se autointitulează „Frontul patriotic grec". (Liderii acestei grupări secrete nu sînt cunoscuți. E sigur însă că junta va declara că ei sînt comuniști, indiferent dacă acest lucru este sau nu adevărat). Unul din aceste buletine le cere grecilor să renunțe la divergențele dintre ei și să se unească „într-o rezistență democratică împotriva tiraniei". Cuvîntul este cît se poate de potrivit pentru a caracteriza guvernarea coloneilor.

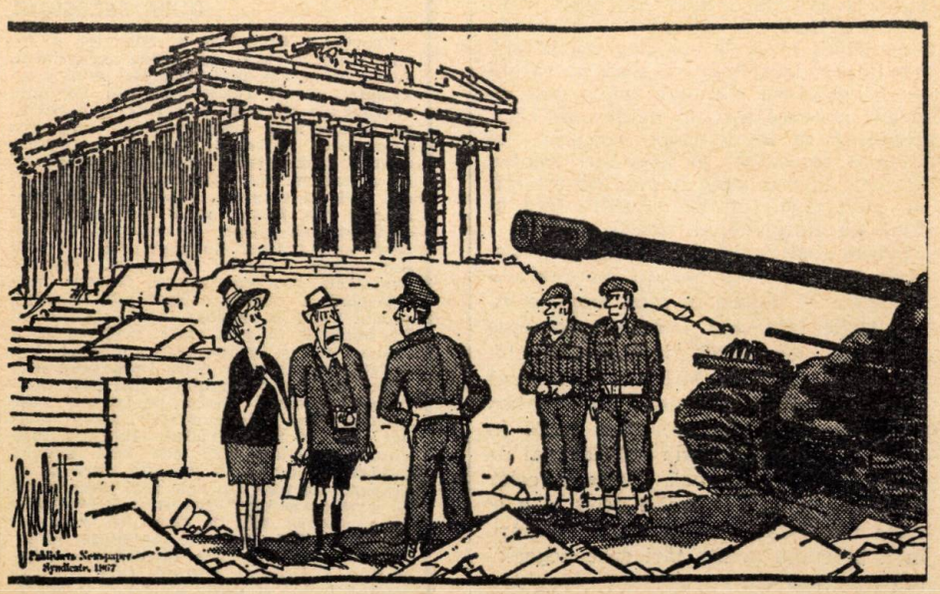

Turistul: — Vă rog să mă credeți că n-am avut de loc intenția să fiu sarcastic cînd am spus: „Ah, Atena, leagănul democrației!"

(Din The Arizona Republic)

Neue Zürcher Zeitung

Nr. 164

NORVEGIA ȘI PIAȚA COMUNĂ

GUVERNUL NORVEGIAN a hotărît să ceară primirea Norvegiei în Piața comună. În acest scop el a prezentat parlamentului o propunere corespunzătoare. Problema a fost luată în discuție de comisia de politică externă și urmează să fie examinată la începutul lui iulie de plenul parlamentului, după care cererea oficială a Norvegiei de aderare la C.E.E. va fi prezentată la Bruxelles, la mijlocul lunii iulie.

Din cuprinzătorul document, prezentat de guvern parlamentului pentru a-și motiva decizia, reiese clar că problema agrară va sta în centrul tratativelor de la Bruxelles. Guvernul subliniază caracteristicile structurale, topografice și climaterice ale țării; aceste dificultăți naturale creează pentru agricultura norvegiană condiții deosebite în situația de concurență, ele trebuind să fie reglementate prin ordonanțe speciale permanente.

Norvegia dorește să-și mențină și anumite rezerve în domeniul pescuitului, mai ales în favoarea pescuitului din apropierea coastei. Dar, întrucît nici C.E.E. nu s-a fixat încă asupra viitoarei sale politici în domeniul pescuitului, Oslo se vede deocamdată în imposibilitate de a cere stabilirea unor condiții speciale concrete. În schimb, guvernul norvegian, în calitate de reprezentant al celei mai importante națiuni de pescari din Europa, dorește să fie consultat la elaborarea unei politici comune, chiar dacă țara sa nu este încă membră a C.E.E., ci de-abia solicită această calitate.

Guvernul precizează că, „în ciuda interesului pozitiv în favoarea unei colaborări europene constructive", el va apăra cu dîrzenie la Bruxelles interesele speciale norvegiene și că de aceasta depinde, în ultimă instanță, adoptarea poziției finale. În orice caz, se spune în raport, guvernul dorește să afle dacă interesele speciale ale Norvegiei vor fi apărate în mod satisfăcător în cazul primirii în C.E.E. Dacă negocierile nu vor satisface aceste condiții esențiale, va fi necesară o reexaminare a acestei chestiuni sau găsirea altor posibilități pentru a rezolva problema scindării pieței vest-europene. Guvernul va lua de asemenea măsuri în vederea unei consultări populare privitoare la aderarea Norvegiei la C.E.E. în cazul în care Stortingul se va pronunța în acest sens pe baza rezultatelor negocierilor de la Bruxelles.

DIE WELT

Nr. 138

„MAREA COALIȚIE" ÎN FAȚA DIFICULTĂȚILOR FINANCIARE

ASANAREA finanțelor publice este domeniul în care se va vedea dacă „marea coaliție" este într-adevăr eficientă. Este de aceea necesar ca opinia publică să urmărească evoluția ambelor partide cu atenție, iar dacă apar evenimente — care nu numai că nu rezolvă dificultățile noastre financiare, ba chiar le agravează — să dea semnalul de alarmă. Anumite evenimente petrecute recent la Bonn au și determinat apariția primului semnal de alarmă.

Cu toții am fost nevoiți să ne împăcăm cu faptul că bugetul pe anul 1967 mai purta urmele acelei „beții" a cheltuielilor cărora le căzuseră pradă guvernul și parlamentul. Timpul era prea scurt pentru a corecta în bugetul curent greșelile comise în anii trecuți de toate partidele. În acest sens, bugetul este martorul unei perioade în care, de dragul unor succese de moment, am închis ochii în fața viitorului. Ministrul finanțelor, Strauss, a prezentat în cifre concrete întreaga dimensiune a situației actuale.

Moștenirea trecutului apasă greu asupra viitorului. Chiar pe baza unor prezumții foarte optimiste, ne lipsesc, în viitorii patru ani, în medie opt miliarde și jumătate de mărci anual. Există totuși speranța că, printr-o activitate herculeană — adică asanarea bugetelor publice printr-o finanțare planificată pe termene medii, începînd din 1968 — să se pună în ordine finanțele pe o perioadă mai îndelungată. În acest scop s-a alcătuit un cabinet financiar în care, sub președinția cancelarului federal, miniștrii Strauss, Schiller, Schmücker și Carlo Schmidt urmează să pună bazele unei reorientări pozitive a finanțelor țării.

Programul cabinetului financiar pe anul 1968 impune contribuabilului vest-german sacrificii după sacrificii. Sună totuși promițător faptul că, în sfîrșit — și numai printr-o operație dureroasă — va fi posibil un început nou. Astfel, se propune majorarea impozitului pe beneficii cu 10—11%. Anularea privilegiilor fiscale la impozitul pe venit și corporații urmează să aducă alte 2 miliarde de mărci în casele de bani ale statului federal și ale landurilor. Simultan, se propune și majorarea contribuțiilor pentru fondul pensiilor, pentru ca alocațiile suplimentare ale statului în acest scop să poată fi reduse. Impozite și contribuții de asigurări sociale majorate vor reduce venitul net al salariaților.

Se constată însă un dezacord între partenerii de coaliție cu privire la reducerea cheltuielilor necesare — în ciuda majorării impozitelor, reducerii privilegiilor fiscale și reluării acordării de credite — pentru echilibrarea bugetului pe anul 1968. Cabinetul dorește să suprime nu mai puțin de 7,2 miliarde de mărci : 2,7 miliarde din domeniul social, atît de sensibil din punct de vedere politic, restul din fondurile pentru apărare, ajutorul de dezvoltare, ș.a.m.d. Divergențele se manifestă, mai cu seamă, în ce privește cele 2,7 miliarde destinate cheltuielilor sociale.

Ministrul federal al economiei — care la început nu a sprijinit teza intangibilității cheltuielilor sociale — și-a schimbat părerea, zădărnicind astfel crearea unui front unitar al cabinetului financiar. Despre partidul social-democrat se știe că, de la alegerile din Saxonia inferioară, el încearcă să-și restabilească bunul său renume de avocat al salariaților și pensionarilor. De aceea, nu este exclusă motivarea schimbării de atitudine a lui Schiller din motive de strategie electorală.

Care sînt alternativele lui Schiller ? Vrea el să opereze reduceri mai mari în alte sectoare ? Dorește să majoreze și mai mult impozitele ? Cele două modalități sînt greu realizabile. Mai rămîne o a treia cale : să facem și mai multe datorii. Aceasta înseamnă să vrem să alungăm spectrul crizei financiare cu ajutorul spectrului unei inflații determinate de stat. Fapt care, la rîndul său, ar influența negativ asupra corpului electoral vest-german, în ochii căruia ideea de stabilitate prețuiește foarte mult. Cine pune în primejdie asanarea finanțelor scade în ochii alegătorilor.

Torino. Expoziția de artă populară și artă veche românească s-a bucurat de interesul numeroșilor vizitatori

profil

Son SANN

primul ministru al Cambodgiei

La 2 mai, șeful statului cambodgian, Norodom Sianuk, a format un „guvern excepțional", în fruntea căruia, ca prim-ministru, a fost numit Son Sann. Norodom Sianuk a procedat la această măsură în virtutea puterilor largi ce i-au fost acordate de Adunarea Națională. El a precizat că formarea noului guvern a fost determinată de necesitatea de a face față unei „situații economice și politice foarte serioase".

Son Sann s-a născut în anul 1911. Diplomat al Școlii de înalte studii comerciale din Paris, ocupă la întoarcerea în patrie, între anii 1935 și 1939, postul de vice-guvernator al provinciilor Battambang și Prey-Veng.

În anul 1946, Son Sann a fost numit ministru al finanțelor, în 1949 — vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, iar după un an — ministru al afacerilor externe. În anul 1951, Son Sann a fost ales deputat în Adunarea Națională a Cambodgiei, al cărei președinte devine. Ocupă apoi posturile de consilier în Ministerul Finanțelor și director al Băncii de stat. După anul 1958, ocupă succesiv diferite posturi guvernamentale : ministru al finanțelor, prim-ministru adjunct și ministru al afacerilor externe. Son Sann a fost, de asemenea, consilier particular al șefului statului, ministru pentru coordonarea problemelor de economie, finanțe și planificare. Apoi a fost ales din nou vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

Son Sann a făcut parte din delegația cambodgiană la conferința țărilor neangajate de la Belgrad (1961) și a condus diferite delegații ale țării sale la numeroase conferințe și întîlniri internaționale.

După formarea noului guvern, Son Sann a făcut o declarație în care a arătat că, în domeniul politicii interne, eforturile guvernului vor fi canalizate spre îmbunătățirea situației economice prin sporirea producției industriale și agricole, prin creșterea exporturilor etc. Primul ministru a declarat că vor fi luate măsuri care să ducă la îmbunătățirea condițiilor de trai ale populației cambodgiene.

Pe plan extern, guvernul cambodgian și-a exprimat din nou protestul hotărît față de agresiunea Statelor Unite ale Americii în Vietnam, cerînd încetarea imediată a intervenției. Atacurile repetate ale avioanelor americane și sud-vietnameze asupra teritoriului Cambodgiei sînt determinate de dificultățile crescînde pe care le întîmpină S.U.A. în Vietnam și de faptul că Statele Unite au refuzat întotdeauna să recunoască oficial frontierele actuale ale Cambodgiei. Guvernul cambodgian, a declarat Son Sann, va depune toate eforturile pentru consolidarea și extinderea mijloacelor de apărare a integrității teritoriale a țării.

În ceea ce privește relațiile Cambodgiei cu celelalte țări, primul ministru Son Sann a declarat că țara sa va continua să promoveze o politică de neutralitate și să mențină legături strînse cu țările prietene.

A. M.

poșta redacției

NU S-A RENUNȚAT LA OXIGENUL PUR

Eugen Croitoru, București. În urma studierii cauzelor incendiului din cabina spațială a navei cosmice „Apollo", care a provocat la 27 ianuarie moartea fulgerătoare a trei cosmonauți, Administrația americană pentru aeronautică și spațiul cosmic (N.A.S.A.) a hotărît să modifice parțial construcția modulului lunar. Nu s-a renunțat la atmosfera de oxigen pur, deși majoritatea specialiștilor au fost de acord că aceasta a fost unul dintre principalii factori favorizanți ai focului. S-a hotărît însă să se elimine din interiorul modulului toate materialele inflamabile, să se instaleze întrerupătoare care să poată izola diversele segmente ale sistemului electric, să se presurizeze (să se pună sub presiune) rezervele de apă de la bord și să se adauge un aparat suplimentar pentru stingerea eventualelor incendii. Amintim că modulul lunar este una din cele trei părți componente ale navei cosmice „Apollo", celelalte două fiind modulul de comandă (în care se va afla, în timpul zborului cosmic, echipajul) și modulul de serviciu, cuprinzînd diversele sisteme de propulsie și de control.

PETROLUL DIN ORIENTUL MIJLOCIU

Dumitru Băimăreanu, Suceava. Graficele alăturate, reproduse după ziarul englez „The Scotsman", răspund întrebărilor dv. despre producția de petrol a țărilor din Orientul Mijlociu și Africa de nord și despre trusturile care controlează rafinarea petrolului în unele din aceste țări.

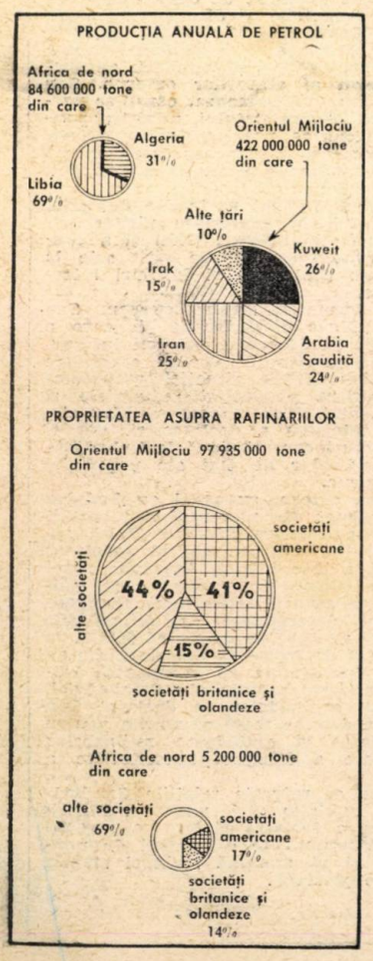

PROCESUL BEN BARKA

Teodor Popa, Roman și Vasile Gîlca, comuna Ivănești, raionul Vaslui. Judecarea celor implicați în dispariția lui Ben Barka a avut loc în Franța deoarece faptele s-au petrecut pe teritoriul francez. Crimele de drept comun (răpirea, asasinatul etc.) sînt judecate în țara în care au fost comise. După achitarea sa, colonelul Dlimi a fost pus în libertate și s-a înapoiat în Maroc. Mandatele de arestare împotriva celor condamnați în contumacie au fost înaintate Interpolului, care poate efectua arestări numai prin intermediul poliților naționale ale statelor participante la această organizație polițienească internațională.

NOUA GUINEE

Constantin Munteanu, Bîrlad. Noua Guinee este a doua insulă de pe glob în ordinea mărimii. Numele ei inițial era Papua. În limba indoneziană i se spunea Irian. Din 1828 pînă în 1962, partea vestică a insulei (Irianul de vest) a fost colonie. Din 1962 pînă la 1 mai 1963 a fost administrată de O.N.U., iar de atunci a intrat în componența Indoneziei. Partea de sud-est a insulei (Papua) a fost din 1883 pînă în 1906 colonie britanică, iar din 1906 a devenit colonie australiană. Teritoriul Noii Guinee (partea de nord-est a insulei) a fost din 1914 sub administrația Australiei, iar în prezent este teritoriu sub tutela O.N.U. administrat de Australia.

PRIMA EXPOZIȚIE STRĂINĂ

George Sebastian Lăzărescu, București. 1) Prima expoziție industrială și comercială străină a fost organizată la noi în anul 1857 la școala națională de agricultură de la Pantelimon. Industria engleză de mașini agricole a expus atunci, cu scopul de a le introduce la noi, următoarele unelte agricole, intitulate pretențios „mașini" : un plug de fier, cu un cuțit, pe două roate, pentru un cal ; o greblă cu 30 de dinți, tot pe două roate ; un ciuruitor de grîu și porumb ; un putinei ; o vînturătoare de grîu ; o tăietoare de fîn, manuală ; o „bătătoare" de grîu ; un purtător de saci pe două roate ; sape, lopeți, și alte unelte manuale, de oțel „iute". Invitațiile la expoziție erau semnate de C. N. Racotă, directorul școlii, care studiase agricultura în Franța și făcuse o călătorie de informare în Anglia, pe atunci cea mai mare producătoare de unelte agricole.

2) Comisia internațională de supraveghere din Vietnam a fost creată în baza acordului de la Geneva din 20 iulie 1954 și este formată din reprezentanți ai Canadei, Indiei și Poloniei.

CONSILIUL DE SECURITATE

Paul Leibovici, Dorohoi. În afară de cei cinci membri permanenți, din Consiliul de Securitate al O.N.U. fac parte în acest an, Argentina, Brazilia, Bulgaria, Canada, Danemarca, Etiopia, India, Japonia, Mali și Nigeria.

Vasile Cioloca, Sibiu. 1/ Așa s-a stabilit în momentul creării Organizației Națiunilor Unite. 2/ Citiți reportajul „Birmania, o țară în plină dezvoltare", publicat în nr. 26/1966. 3/ Nu dispunem de informațiile cerute de dv.

ÎNCEPUTURILE AVIAȚIEI NOASTRE MILITARE

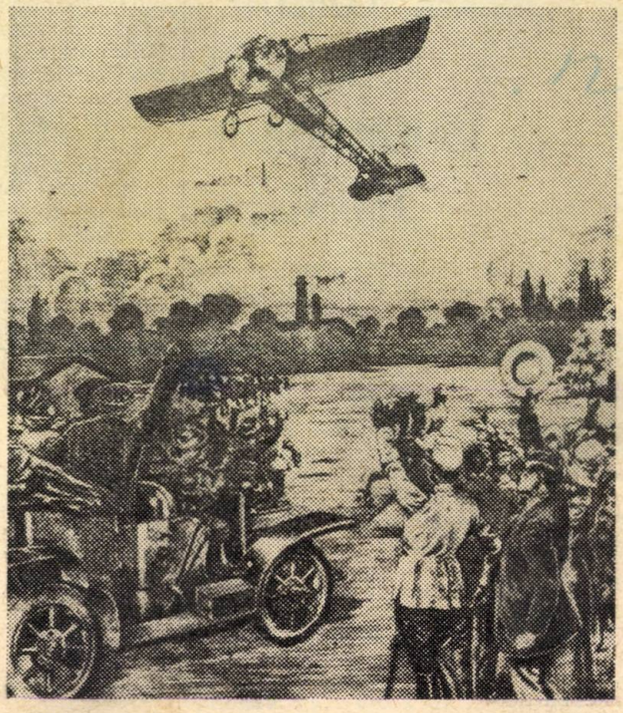

Virgil Tohănescu, București. Primul zbor al lui Aurel Vlaicu a fost realizat acum 57 de ani, la 17 iunie 1910. Înaintea lui zburase în România aviatorul francez Louis Blériot, la 18 octombrie 1909. Aviația noastră militară a luat ființă în anul 1911, cînd s-a întemeiat școala de pilotaj de la Cotroceni. Ziarele timpului semnalau evenimentul în termenii următori : „Armata noastră, a cărei organizare nu e întru nimic mai prejos de a armatelor din Apus, a înființat o școală de aviațiune și primele zboruri încercate de ofițerii noștri au fost încununate de succes. Ilustrațiunea arată exercițiile de pe platoul Cotrocenilor". Dintre primii noștri aviatori militari, menționăm pe locotenenții Capșa, Zorileanu și Boiangiu, maiorul Macri, căpitanul Ionescu și sublocotenenții Gh. Negrescu și St. Protopopescu. Acesta din urmă realiza, la 20 mai 1912, recordul național de distanță — 210 km în 3 ore (București—Constanța).

CÎT COSTĂ AGRESIUNEA ?

Cristea Țaparu, Săcele, regiunea Brașov. Punctul de vedere exprimat de dv. în legătură cu agresiunea Statelor Unite împotriva poporului vietnamez este just. În legătură cu prețul plătit de poporul american pentru continuarea acestui război, citiți și articolul reprodus la rubrica „Puncte de vedere" după „Saturday Evening Post".

Vasile Domnica, Fălticeni. Despre mișcarea Pugwash am scris cu prilejul fiecăreia dintre conferințele sale. Vedeți și amănuntele publicate la „Poșta redacției în nr. 40/1966.

Ermogen Durlescu, Hunedoara, E. Victor, Craiova. Articolul „În interesul asigurării păcii în Orientul Apropiat", publicat în numărul precedent al revistei, elucidează fondul problemelor ridicate de dv.

Radu Carovia, Orașul Gh. Gheorghiu-Dej. Foiletonul inspirat din actualitatea politică internațională presupune o bună înțelegere a substratului evenimentelor, capacitatea de a sesiza aspectele care se pretează la o tratare foiletonistică și, bineînțeles, talent de umorist. Ne pare rău dar încercările dv. nu corespund acestor exigențe.

Mihai Nueleanu, comuna Aninoasa, raionul Filiași. Bineînțeles că toate scrisorile sînt citite cu atenție în redacție și, cu foarte puține excepții, primesc răspuns la „Poșta redacției". Excepțiile se referă la scrisorile care revin, fără a aduce în discuție elemente noi, asupra unor probleme elucidate anterior la „Poșta redacției".

Dorin Olteanu, Brașov. Biografia secretarului general al O.N.U., U Thant, a fost prezentată la rubrica „Profil" în nr. 46/1966.

Gh. Borlești eanu, Oradea. A doua denumire notată de dv. este cea corectă.

lumea

Săptămînal de politică externă
editat de Uniunea Ziariștilor din
Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București,
Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul
poligrafic „Casa Scînteii"

Publicitate
lumea

FABRICA DE RULMENȚI BÎRLAD

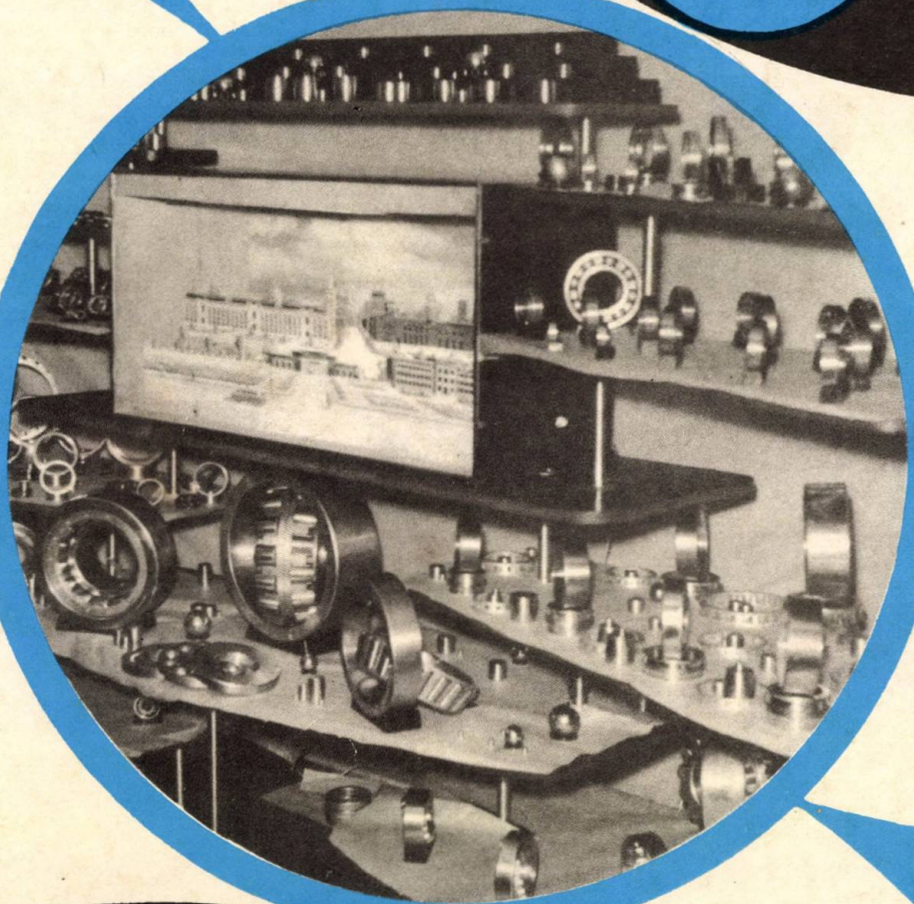

RULMENȚI RADIALI ȘI AXIALI CU BILE

RULMENȚI RADIALI CU ROLE CILINDRICE

RULMENȚI OSCILANȚI CU ROLE BUTOI

RULMENȚI DE CONSTRUCȚIE SPECIALĂ

Exemplarul 2 lei

București

piața Scînteii
pavilionul central
de expoziții

VIZITAREA ZILNIC:
10-20
DUMINICA: 9-21

EXPOZITIA

ITALIA PRODUCE

22 IUNIE - 2 IULIE 1967

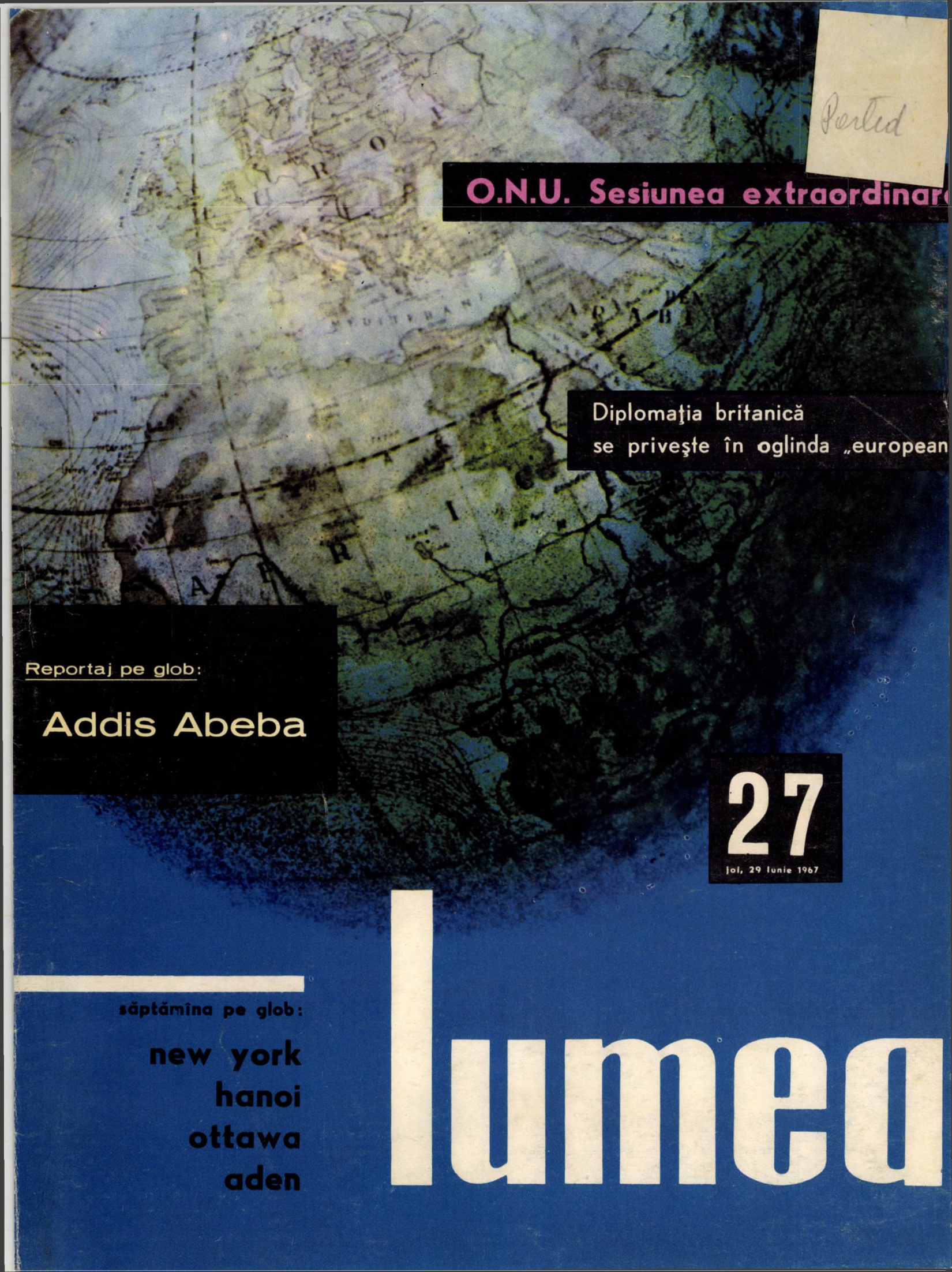

O.N.U. Sesiunea extraordinară

Diplomaţia britanică
se priveşte în oglinda „european

Reportaj pe glob:

Addis Abeba

27
joi, 29 iunie 1967

săptămîna pe glob:

new york
hanoi
ottawa
aden

lumea

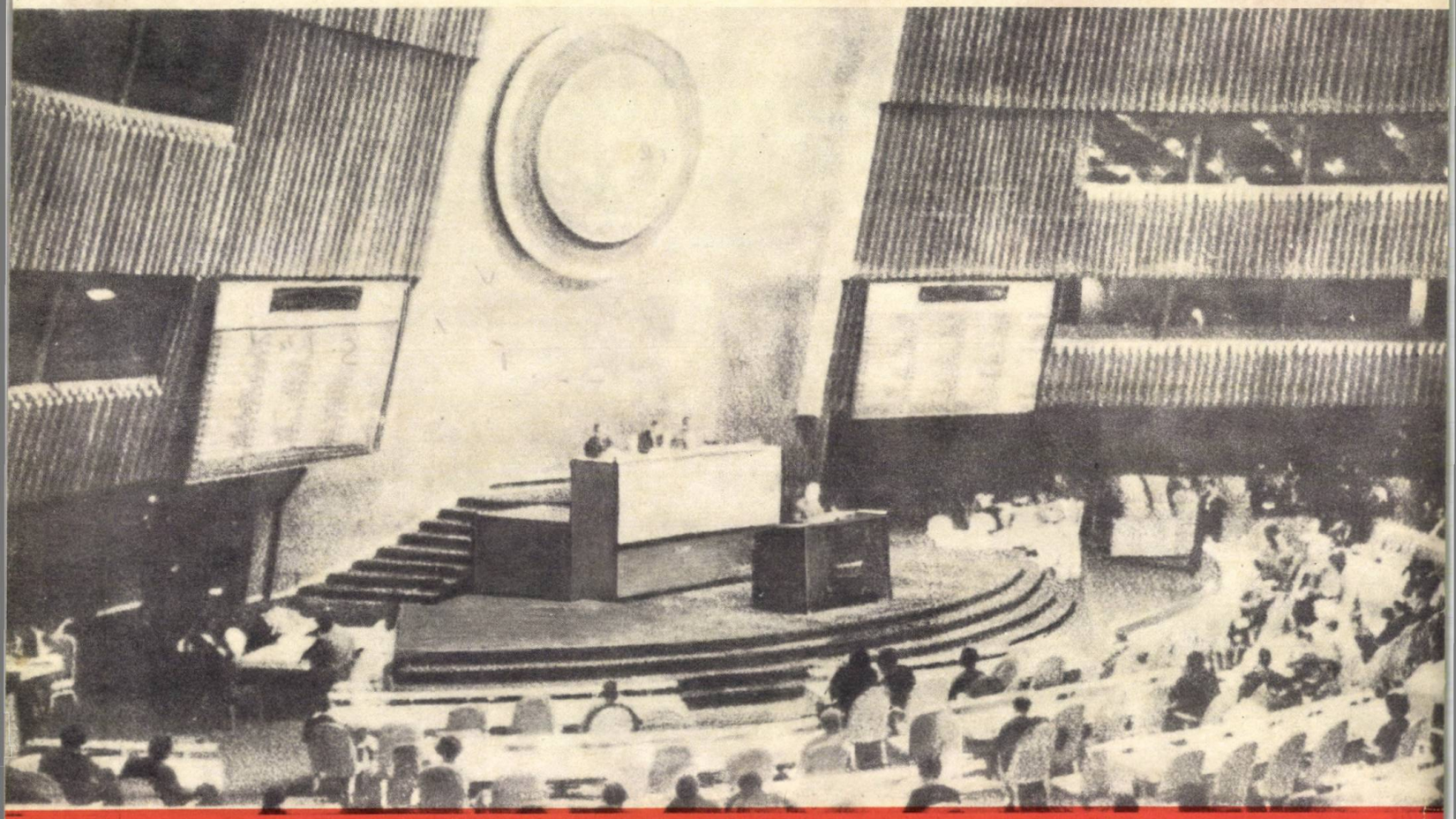

NEW YORK. În timpul cuvîntării tovarășului Ion Gheorghe Maurer la sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.

DIN ACTUALITATEA INTERNAȚIONALĂ

ADEN. Situația încordată persistă. Patrulele britanice continuă să opereze numeroase arestări în rîndurile localnicilor.

SEUL. Poliția atacă pe manifestanții care protestează împotriva falsificării recentelor alegeri de către autoritățile sud-coreene.

lumea

nr. 27 (192) – 29 iunie 1967

sumar

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI ION GHEORGHE MAURER
LA SESIUNEA EXTRAORDINARĂ A ADUNĂRII GENERALE A O.N.U.

MERSUL EVENIMENTELOR
6—8 Situația din Orientul Apropiat. — Întrevederile Kosîghin-Johnson. — Vizite oficiale. — Aden : efectele „Planului Brown". — Situația militară în Vietnamul de sud. — Petrolul latino-american ; în Peru — naționalizare, în Argentina — concesionare. — Uruguay : stare de urgență economică. — Regatele republicii Uganda — concesionate.

ARTICOLE
9 Diplomația britanică se privește în oglinda „europeană". *Mihai Matei*
11 Brazilia : Reevaluări politice. *Rodica Diplan*
14 „Soluțiile de forță" nu au perspective. *Felicia Antip*
18 Între „NIBMAR" și „misiunea Alport". *John Gritten*
19 „Am încercat să-l văd pe Debray". *François Maspéro*
21 Programul spațial al Canadei. *Brodie Snyder*

INTERVIURI
12 Prof. ANTIGONO DONATI, președintele Institutului italian pentru Comerțul Exterior — Colaborare economică amplă. *Mircea Grigorescu*
13 ION PAS, președintele Institutului român pentru relații culturale cu străinătatea : Intens schimb de valori spirituale. *Cristian Popișteanu*

REPORTAJ PE GLOB
16 Addis Abeba. *Corneliu Vlad*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE
22 Aspecte ale sociologiei franceze contemporane. *Mihail Cernea*

PE URMELE ISTORIEI
24 Relații româno-iraniene de-a lungul veacurilor. *A. Vasiu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ
26—31 The New Republic, Novoe Vremea, Le Monde, The New York Times, The Economist, Cuadernos Americanos, New Statesman

PROFIL
31 Dr. ABDIRASHID ALI SHERMARKE, președintele Republicii Somalia

BREVIAR (6) ● **POȘTA REDACȚIEI** (32)

SESIUNEA EXTRAORDINARĂ A O.N.U.

Cuvîntarea tovarășului Ion Gheorghe Maurer

Domnule președinte,

Nu este pentru prima oară cînd situația din Orientul Apropiat face obiectul dezbaterilor internaționale. Puține subiecte au figurat cu asemenea frecvență pe ordinea de zi a Adunării Generale și a altor organisme ale Națiunilor Unite. Puține probleme au fost grevate de o moștenire istorică atît de încărcată ca acelea ale Orientului Apropiat. Evenimentele acestei regiuni, prin implicațiile lor, s-au dovedit nu o dată susceptibile să antreneze consecințe grave pentru pacea și securitatea internațională.

În fața recentei recrudescențe a crizei, în forme acute care au produs o legitimă îngrijorare tuturor țărilor, oricare ar fi depărtarea lor de sediul confruntării armate dezlănțuite aici, întrebarea ce se pune în mod firesc este dacă fenomenul conflictelor din această regiune are un caracter peren și ireductibil. Sînt problemele ce confruntă statele din Orientul Apropiat intratabile prin mijloacele de care dispune omenirea contemporană ? Sînt instrumentele politice, normele dreptului internațional și procedeele înscrise în Carta Națiunilor Unite insuficiente pentru a contribui la soluționarea acestor probleme ?

Guvernul român, exprimînd încrederea sa în capacitatea popoarelor de a soluționa probleme oricît de complicate și de a imprima evenimentelor un curs rațional, s-a pronunțat și se pronunță pentru o abordare care, ținînd seama de interesele fundamentale ale tuturor statelor acestei regiuni, să ducă pe căi pașnice la o reglementare viabilă.

Evoluția în ultimii 20 de ani a relațiilor dintre state în Orientul Apropiat arată că în fiecare etapă a acestor relații, în loc ca diferendele să fie soluționate, ele au fost amplificate și sporite, ceea ce a dus la o acumulare continuă de dificultăți. Este timpul, după părerea delegației române, ca acest proces să fie oprit. Trebuie ca raporturile dintre state să evolueze spre diminuarea treptată a tensiunii, spre crearea unui climat propice soluțiilor echitabile și constructive care să respecte drepturile lor la existența de sine stătătoare, la condiții de securitate și să le permită concentrarea eforturilor către progresul lor economic și social. Toate țările sînt chemate să contribuie la realizarea acestei noi orientări, abținîndu-se de la orice act susceptibil să agraveze situația, să stimuleze adversitățile sau să conducă din nou la ciocniri periculoase pentru pacea și securitatea internațională. Condiția esențială pentru a imprima un asemenea curs o constituie respectarea scrupuloasă a încetării focului.

Noi considerăm că primul element care face posibilă adoptarea unor soluții raționale și durabile pentru problemele litigioase din Orientul Apropiat este **folosirea exclusivă a mijloacelor pașnice.**

Eliminarea recurgerii la forță pentru rezolvarea diferendelor dintre state este un principiu care, după o experiență îndelungată a omenirii, și-a făcut loc printre postulatele fundamentale ale relațiilor internaționale. Semnînd Carta, Statele membre ale O.N.U. s-au obligat „să se abțină în relațiile dintre ele de la folosirea forței sau amenințarea cu forța".

Fiecare confruntare armată sau act de violență, departe de a contribui la reglementarea vreunei probleme în Orientul Apropiat, a constituit o îndepărtare de la obiectivul instaurării păcii, mărind instabilitatea și insecuritatea regiunii. Încercarea de a folosi forța pentru impunerea unui drept este susceptibilă de a crea precedente primejdioase și de a atrage riposte similare.

Forța nu creează drept. Ea nu dă răspunsuri viabile situațiilor complicate, nu poate justifica pretenții de anexiuni teritoriale. În lumina acestor considerente, delegația română se pronunță pentru retragerea neîntîrziată a trupelor israeliene de pe teritoriile ocupate, precum și a tuturor trupelor în limitele granițelor dinainte de izbucnirea conflictului. Imperativul reglementării echitabile a problemelor din Orientul Apropiat cere ca Israelul să renunțe la orice pretenție de a obține, pe baza acțiunilor militare, cuceriri teritoriale.

România a subliniat în mod constant, în legătură cu desfășurarea evenimentelor din Orientul Apropiat, că ciocnirea militară este o sursă de prejudicii și suferințe pentru popoarele din această zonă, aducînd servicii numai cercurilor imperialiste interesate în menținerea unor focare de tensiune în lume, precum și reacțiunii interne. Încă înainte de începerea ostilităților, într-o cuvîntare rostită la 1 iunie 1967, secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu, exprima convingerea întregului popor român că un conflict armat între statele arabe și Israel nu va servi nici unora nici altora, precum și speranța că problemele litigioase se vor rezolva pe calea înțelegerii între părți, că se va ajunge la acorduri raționale și echitabile, care să țină seama de drepturile legitime ale popoarelor interesate. România a subliniat în repetate rînduri că interesele popoarelor din Orientul Apropiat, ale păcii generale cer ca între țările din această zonă să existe relații de colaborare, să se asigure progresul economic, național și social al acestor țări. Punctul nostru de vedere cu privire la soluționarea diferendelor din Orientul Apropiat a fost exprimat, cu toată claritatea, în Declarația Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a guvernului Republicii Socialiste România din 10 iunie a.c. difuzată

cu nr. 7972, ca document oficial al Consiliului de Securitate. Desfășurarea evenimentelor a confirmat aprecierile noastre, întărindu-ne hotărîrea de a depune toate eforturile pentru a contribui la împiedicarea unei redeschideri a conflictului și la promovarea, prin toate mijloacele de care dispunem, a unui curs pașnic de normalizare a situației din Orientul Apropiat.

A doua cerință la care trebuie să răspundă căutarea unei soluții raționale este, după părerea noastră, domnule președinte, **eliminarea imixtiunii străine în treburile țărilor din această regiune.**

Considerăm că nu trebuie subapreciată capacitatea țărilor mici și mijlocii, cum sînt cele din Orientul Apropiat, de a promova regulile conviețuirii pașnice, de a-și acomoda treptat interesele lor de bază și de a cultiva respectul reciproc al personalității și culturii fiecăreia.

În loc de a favoriza acest proces, puterile colonialiste au folosit, în cursul unei întregi perioade istorice, procedeul imixtiunii în treburile interne cu scopul realizării diferitelor forme de dominație și influență.

Aceste practici dăinuie încă, prejudiciind interesele popoarelor din diferite regiuni ale lumii, creînd centre de încordare și întreținînd conflicte și războaie locale. Imixtiunea în treburile interne împiedică procesul dezvoltării firești a popoarelor și exercitarea dreptului lor inalienabil de a-și hotărî singure soarta.

Practicată într-un loc al lumii, imixtiunea devine o sursă de amenințare a păcii și de înveninare a relațiilor dintre toate statele. Situația din Vietnam ilustrează grăitor primejdia pe care intervenția și agresiunea armată o generează pentru pacea lumii, o dată cu încălcarea legalității internaționale. România sprijină cu toată fermitatea dreptul poporului vietnamez de a dispune liber de soarta sa. Încetarea agresiunii împotriva acestui popor ar avea urmări salutare pentru întreaga viață internațională, după cum menținerea și escaladarea ei stimulează acțiunile agresive și în alte părți ale lumii.

Departe de a înlătura instabilitatea unei regiuni și de a-i soluționa problemele, intervenția externă folosește acestă stare pentru a asigura dominația intereselor străine și a menține nesiguranța ca pretext de continuitate. În Orientul Apropiat, a cărui istorie ilustrează o competiție acerbă de interese economice, politice și militare a puterilor colonialiste, una din condițiile redresării și normalizării situației este încetarea amestecului străin în treburile țărilor din această zonă.

Aș dori să enumăr, drept al treilea factor al determinării unei soluții eficiente, **respectul intereselor fundamentale ale fiecărui stat din regiunea Orientului Apropiat, pe baza existenței sale independente și suverane.**

Nesocotirea acestui factor a făcut ca numeroase dificultăți să se acumuleze pînă la atingerea punctului exploziv. Considerăm că, pe baza drepturilor omului și a normelor internaționale, problema populației arabe strămutate din Palestina trebuie rezolvată în lumina hotărîrilor Adunării Generale, cum sînt rezoluția 194, adoptată la sesiunea a III-a, care prevede că „refugiaților li se va permite să se întoarcă la casele lor, dacă doresc aceasta, sau să fie despăgubiți de guvernele răspunzătoare pentru pierderea proprietăților lor", și rezoluția 394, adoptată la a V-a sesiune, care accentuează necesitatea ocrotirii drepturilor și proprietăților refugiaților arabi din Palestina.

Populația, căreia recentele ostilități i-au adus din nou suferințe, trebuie sprijinită să-și lecuiască rănile, victimele conflictului trebuie să se bucure de un tratament uman, potrivit normelor internaționale. România, care a oferit unor țări arabe, pe măsura posibilităților sale, ajutorul ei prietenesc constînd în alimente, medicamente și alte bunuri, consideră că în acest moment toate statele trebuie să acorde o asistență eficientă populației atît de greu încercată.

Respectarea independenței și suveranității statelor este o cerință fundamentală pentru formularea și adoptarea oricărei soluții. Procesul istoric contemporan care a dus la formarea a zeci de state noi, independente, a dat un relief deosebit principiului dezvoltării de sine stătătoare a acestor state, potrivit năzuințelor lor legitime de afirmare națională și progres.

Apreciind rolul jucat de popoarele arabe în desfășurarea acestui proces, România își reafirmă deplina solidaritate cu lupta lor dreaptă împotriva imperialismului și neocolonialismului, pentru apărarea independenței naționale și a cuceririlor democratice, pentru realizarea aspirațiilor lor de unitate națională. Poporul român privește cu caldă simpatie și sprijină eforturile națiunii arabe îndreptate spre valorificarea, potrivit intereselor sale, a resurselor naturale de care dispune, spre realizarea progresului său economic și social. Exercitîndu-și dreptul de a-și hotărî soarta în mod suveran, popoarele arabe vor putea îmbogăți contribuția lor valoroasă adusă la tezaurul civilizației și culturii universale, vor satisface năzuințele lor îndreptățite de progres.

În sfîrșit, domnule președinte, metoda care, excluzînd folosirea forței, poate conduce la o rezolvare pașnică, rațională și de lungă durată a problemelor în suspensie este aceea a **tratativelor, a înțelegerii.** Abordate în spirit realist, cu calm și luciditate, cu respect mutual, problemele relațiilor internaționale, oricît de dificile, pot fi soluționate pe baza respectării intereselor legitime ale părților.

Considerăm că nici un efort exterior nu se poate substitui procesului autentic de reglementare de către țările unei regiuni a problemelor lor comune, singurele soluții trainice fiind cele care emană din cunoașterea aprofundată și experiența îndelungată a părților în cauză. În cazul în care împrejurările împiedică contactul direct între aceste părți, comunității internaționale îi revine îndatorirea de a crea climatul prielnic realizării acestui dialog în viitor. Condiția necesară a oricăror negocieri este asigurarea egalității depline între interlocutori, îndepărtarea tendințelor de a impune soluții sau de a exploata în acest scop situații militare avantajoase.

Domnule președinte,

Principiile relațiilor între state și ideile fundamentale ale conviețuirii popoarelor formează acel bun comun, de unde putem extrage bazele unei dezvoltări lipsite de confruntări violente, victime și distrugeri. În era noastră, promovarea unei etici internaționale, recunoașterea unor norme — întemeiate pe respectarea independenței și suveranității — ale conduitei statelor și guvernelor în relațiile externe, precum și aplicarea scrupuloasă a acestor principii fundamentale de drept și justiție constituie nu numai una din căile posibile pentru înfăptuirea treburilor politice internaționale, ci singura alternativă la calea dezastrului și a nimicirii.

Ferm convinsă că aceasta este o contribuție esențială la cauza păcii, România caută să-și îndeplinească, laolaltă cu alte țări, datoria de a întări, prin politica sa externă, principiile ce trebuie să domnească în relațiile dintre state. Vocația unei țări de a contribui la elaborarea și consolidarea principiilor relațiilor internaționale nu este limitată de nici un considerent de mărime sau putere economică și militară. Promovarea principiilor echitabile este cu atît mai mult apropiată de scopurile statelor care și-au cîștigat recent independența, cu cît respectarea lor constituie condiția îndeplinirii cu succes a sarcinilor vitale de întărire a independenței, a valorificării resurselor pe care le posedă, a angajării nestingherite pe calea progresului material și înfloririi spirituale. Numai în condițiile respectării independenței și suveranității, neamestecului în treburile altui stat, egalității în drepturi și avantajului reciproc statele pot găsi acel climat care le îngăduie o totală și fructuoasă consacrare a energiilor ridicării societăților lor pe trepte din ce în ce mai înalte de dezvoltare.

Ca orice criză, recentele evenimente din Orientul Mijlociu conțin în același timp, virtual, două modalități de desfășurare în viitor. Este posibil ca criza să continue, luînd tributuri sporite de jertfe și distrugeri și amenințînd pacea lumii. Totodată, este posibil ca din îndelungata desfășurare a conflictelor din această regiune să fie deduse acele învățăminte care permit abordarea pe o bază nouă a unei soluții pașnice, de perspectivă. Recentele evenimente din Orientul Apropiat pot fi nu unul din acele episoade periodice care macină potențialul regiunii, lăsînd în urmă suferințe, ci ultimul act dintr-o dramă îndelungată. Aceasta va depinde, în primul rînd, de capacitatea statelor din această regiune, precum și a celor întrunite în forul de dezbatere al Națiunilor Unite, de a desprinde adevăratele învățăminte și de a consolida arsenalul instrumentelor politice ale conviețuirii.

Considerăm că au fost și în această zonă, ca și în alte părți ale lumii, suficiente experiențe scump plătite pentru a demonstra necesitatea abordării într-un mod nou, constructiv, a treburilor internaționale. Numeroasele victime și suferințele populației, imensele distrugeri de bunuri materiale și paralizarea resurselor necesare pentru o dezvoltare economică accelerată sînt numai o parte din consecințele generate de menținerea situației conflictuale din Orientul Mijlociu.

La scara istoriei nu există succese durabile, impuse prin forță, în disprețul drepturilor legitime ale popoarelor. Metoda elaborării răbdătoare a soluțiilor, respectul în spirit de egalitate al personalității distincte a fiecărui stat și introducerea în relații a unei conduite întemeiate pe principiile conviețuirii pașnice oferă în cazul Orientului Apropiat, după părerea noastră, garanția îndreptării spre o soluție eficientă și trainică de pace și prosperitate pentru popoarele lui.

România nu va precupeți nici un efort în a-și aduce contribuția la promovarea unei soluții bazate pe dreptate și înțelepciune, inspirate de interesele superioare ale păcii.

breviar

22 iunie

Tovarășul Virgil Trofin, secretar al C.C. al P.C.R., a primit delegația de activiști ai P.C.U.S., condusă de V. I. Komotop, membru al C.C. al P.C.U.S., prim-secretar al Comitetului regional Moscova al P.C.U.S., care, la invitația C.C. al P.C.R., ne-a vizitat țara în cadrul unui schimb de experiență.

26 iunie

La invitația guvernului Olandei, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, va face o vizită oficială în Olanda în a doua jumătate a lunii iulie a.c.

Prim-vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Emil Bodnaraș, a primit pe François Missoffe, ministrul tineretului și sportului din Franța, care a făcut o vizită în țara noastră la invitația Consiliului General al U.C.F.S.

Tovarășul Roman Moldovan, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președintele Consiliului Național al Cercetării Științifice, a primit delegația Comitetului de Stat pentru Știință și Progres Tehnic din R. P. Bulgaria, condusă de V. Belomîjov, vicepreședinte al Comitetului, care face o vizită în țara noastră.

A sosit în Capitală tovarășul Apro Antal, vicepreședinte al Guvernului Revoluționar Muncitoresc Țărănesc Ungar, pentru a participa la cea de-a VII-a sesiune a Comisiei mixte guvernamentale de colaborare economică româno-ungară.

S-a înapoiat în Capitală, venind din Iran, Gheorghe Cioară, ministrul comerțului exterior, conducătorul delegației guvernamentale române, care a participat la cea de-a doua sesiune a Comisiei ministeriale mixte româno-iraniene.

mersul evenimentelor

21 — 28 iunie

Situația din Orientul Apropiat în dezbaterea O.N.U.

După aproape două săptămîni de la începerea dezbaterilor la sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. consacrată examinării situației din Orientul Apropiat, lista delegațiilor care doresc să-și precizeze poziția față de aceasta situație nu s-a închis. Sesiunea extraordinară reprezintă numai o parte a intensei activități diplomatice îndreptate spre reglementarea conflictului din această regiune a lumii.

Punctul de vedere al României asupra situației din Orientul Apropiat a fost expus în fața Adunării Generale a O.N.U. prin cuvîntul președintelui Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer. Cuvîntarea rostită de conducătorul delegației române a avut un ecou deosebit fiind comentată amplu atît în rîndurile celorlalte delegații cît și în presa internațională. Poziția românească, se subliniază în cercurile de presă de la New York, își datorează apreciabilul răsunet internațional faptului că dă răspunsuri realiste și echitabile întrebărilor pe care le ridică situația creată în Orientul Apropiat. Această poziție cunoscută și din Declarația C.C. al P.C.R. și a guvernului Republicii Socialiste România este privită ca o contribuție activă și utilă la găsirea unor soluții constructive. După cum a declarat corespondenților de presă români președintele Consiliului de Securitate, Hans R. Tabor, ambasadorul danez la Națiunile Unite, discursul președintelui Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, evidențiază încă o dată manifestarea poziției active a României în promovarea păcii în lume.

În numărul precedent al revistei am informat despre primele discursuri rostite în fața Adunării Generale și despre cele două proiecte de rezoluție — sovietic și american — prezentate sesiunii. Iată acum principalele idei și propuneri conținute în intervențiile din ultima săptămînă : George Brown, ministrul afacerilor externe al Marii Britanii, a declarat că războiul care a avut loc nu trebuie să ducă la o extindere a teritoriului vreunei țări și a cerut Izraelului să evite anexarea sectorului iordanian al Ierusalimului, deoarece această acțiune „l-ar izola de opinia publică mondială". El a cerut numirea unui reprezentant al O.N.U. „a cărui poziție să fie necontestată" și care să plece deîndată în Orientul Mijlociu pentru a-l informa pe secretarul general al O.N.U. despre situația încetării focului și despre problemele menținerii păcii".

Mahmud Fawzi, vicepreședinte al Consiliului Executiv al R.A.U. pentru afacerile externe a sprijinit proiectul de rezoluție prezentat de Uniunea Sovietică și a criticat proiectul de rezoluție american, apreciind că acesta din urmă „demonstrează poziția nejustă și inacceptabilă a guvernului S.U.A. față de întreaga situație".

Jens Otto Krag, primul ministru și ministrul afacerilor externe al Danemarcei, a subliniat că în dezbaterile privitoare la Orientul Mijlociu „e necesar să se pornească de la ideea că nu trebuie să se urmărească restabilirea condițiilor instabile existente înainte de izbucnirea ostilităților", și că O.N.U. „trebuie să contribuie la punerea bazelor unei păci durabile, fundamentate pe soluții juste și echitabile".

Mika Spiljak, președintele Vecei Executive Federale a R.S.F. Iugoslavia, a propus Organizației „să condamne agresiunea izraeliană împotriva țărilor arabe și să ceară retragerea imediată și necondiționată a tuturor forțelor armate ale atacatorului pe pozițiile de la 4 iunie".

Todor Jivkov, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria, a sprijinit proiectul de rezoluție sovietic și s-a pronunțat pentru condamnarea agresiunii izraeliene împotriva statelor arabe.

Președintele Consiliului de Miniștri al Italiei, Aldo Moro, a declarat că problema dezangajării și a retragerii trupelor trebuie tratată în cadrul general al creării unei păci durabile care să garanteze dreptul la independență politică, integritate teritorială, protecția împotriva amenințării cu forța și a folosirii forței. El s-a pronunțat, de asemenea, pentru desemnarea unui reprezentant special sau a unui mediator al O.N.U.

M. C. Chagla, ministrul afacerilor externe al Indiei, a arătat că, după părerea guvernului său, „în Orientul Mijlociu nu se poate întemeia o pace durabilă decît pornind de la retragerea imediată și fără condiții a forțelor izraeliene de pe teritoriile pe care le-a ocupat". El s-a pronunțat împotriva impunerii unui nou statu quo și a creării unui nou raport de forțe în această zonă, prin politica faptului împlinit.

În cuvîntarea sa, ministrul de externe al Mauritaniei, Birane Mamadu Wane, a subliniat că criza din Orientul Apropiat nu trebuie să servească drept diversiune și, „să abată atenția opiniei publice mondiale de la războiul murdar din Vietnam".

Ministrul de externe al Belgiei, Pierre Harmel, a formulat ca bază „pentru orice soluție echitabilă" următoarele principii : statele interesate să renunțe la război, să se recunoască fără rezerve statutul de stat suveran al Izraelului, Izraelul să renunțe la orice obiectiv expansionist, să se respecte libera trecere pe căile maritime în conformitate cu convențiile internaționale în vigoare.

„Este de la sine înțeles — a spus ministrul afacerilor externe al Franței, Maurice Couve de Murville, — că nici un fapt împlinit în ce privește limitele teritoriale și situația creată cetățenilor statelor interesate nu va putea fi considerat definitiv. Numai o reglementare acceptată, după tratative libere, de către toate țările în cauză și aprobată de comunitatea internațională ar putea soluționa ansamblul problemelor pendinte. Atîta timp cît în Vietnam va continua războiul, în Orientul Mijlociu nu se vor deschide perspective de pace".

Primul ministru al Afganistanului, Mohammed Hashin Majwandwal, s-a pronunțat pentru retragerea necondiționată a trupelor izraeliene de pe teritoriile ocupate.

Reprezentantul Suediei, Sverker Astrom, a declarat că părțile aflate în conflict în Orientul Mijlociu trebuie să se supună principiilor Cartei O.N.U., care presupune respectarea reciprocă a integrității teritoriale a statelor.

Principiul respectării integrității teritoriale a statelor a fost invocat și de ministrul afacerilor externe al Canadei, Paul Martin, care a cerut de

Intrevederea președintelui Consiliului de Miniștri al României, Ion Gheorghe Maurer, cu președintele S.U.A., L. B. Johnson

asemenea să se respecte dreptul de folosire a căilor maritime internaționale și să se găsească o soluție echitabilă problemei refugiaților palestinieni.

Vorbind în calitate de reprezentant personal al regelui Marocului, Ahmed Balafrej a cerut retragerea imediată a trupelor izraeliene de pe teritoriile ocupate.

„Retragerea forțelor izraeliene — a spus ministrul afacerilor externe al Argentinei, Nicanor Costa Mendez — nu ar fi suficientă pentru instaurarea păcii în Orientul Apropiat. Această retragere trebuie să coincidă cu încetarea stării de beligeranță, astfel încît toate părțile, sustrase oricăror presiuni să poată căuta împreună soluțiile crizei".

În ședințele sesiunii extraordinare a Adunării Generale au expus de asemenea pozițiile guvernelor lor primul ministru al Sudanului, Mohammed Ahmed Mahgub, ministrul de externe al Tanzaniei, C. Y. Mgonja, ministrul de externe al Iranului, Ardechir Zahedi, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Mongole, Jumjaaghiin Țedenbal, președintele Consiliului de Miniștri al R.S.S. Ucrainiene, V. Șcerbițki, președintele Consiliului de Miniștri al R.S.S. Bieloruse, T. I. Kiselev și reprezentantul Finlandei, Max Jakobson.

După cum am arătat, dezbaterea continuă.

Contacte utile

Cu prilejul sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. au avut loc o serie de contacte între personalități ale vieții politice venite la New York. În acest cadru, delegația română a avut întrevederi cu conducătorii mai multor delegații la actuala sesiune a Adunării Generale. Astfel, printre personalitățile cu care conducătorul delegației române, Ion Gheorghe Maurer, a avut întrevederi, amintim pe Aldo Moro, președintele Consiliului de miniștri al Italiei, Habib Burghiba-jr., ministru de externe al republicii Tunisia, Mahmud Fawzi, asistent al președintelui R.A.U. pentru afacerile externe, Ishan Sabri Caglayangil, ministrul afacerilor externe al Turciei, George Brown, ministru de externe al Marii Britanii, Abba Eban, ministrul afacerilor externe al Izraelului. De asemenea, în cadrul unor recepții oferite de șefi ai diferitelor delegații venite la New York precum și cu prilejul recepțiilor oferite de conducătorul delegației române, premierul român s-a întîlnit cu Dean Rusk, secretarul Departamentului de Stat al S.U.A., cu Couve de Murville, ministrul de externe al Franței, cu Jens Otto Krag, prim ministru și ministru al afacerilor externe al Danemarcei, precum și cu secretarul general al O.N.U. U Thant, cu prilejul unei recepții oferită de acesta la sediul O.N.U.

La 26 iunie, premierul român, Ion Gheorghe Maurer a avut o întrevedere, la Washington, cu președintele Johnson. Convorbirea s-a referit la dezvoltarea relațiilor româno-americane, la probleme legate de ordinea de zi a actualei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U., precum și de alte probleme ale situației internaționale.

În general se apreciază că asemenea întrevederi au constituit un cadru prielnic pentru mai buna cunoaștere a punctelor de vedere în problemele înscrise pe agenda sesiunii, pentru explorarea posibilităților de ameliorare a climatului necesar unei abordări realiste și echitabile a problemelor care frămîntă popoarele din această zonă și preocupă opinia publică din toate țările, pentru a favoriza eforturile spre găsirea unei soluții constructive și durabile.

În drum spre țară, președintele Consiliului de Miniștri al României, Ion Gheorghe Maurer, s-a oprit la Paris. Aici, în cursul zilei de miercuri (28 iunie), el a avut o convorbire cu președintele Franței, Charles de Gaulle.

Alte precizări de poziții

În săptămîna care a trecut, nu numai la New York comentatorii au înregistrat diversele luări de poziții oficiale față de situația din Orientul Apropiat. Astfel, la Paris, în cadrul ședinței săptămînale a Consiliului de Miniștri al Franței, președintele de Gaulle a făcut un tur larg de orizont al principalelor evenimente ale actualei situații internaționale, exprimîndu-și îngrijorarea pentru faptul că „spiritul și starea de război se extind din nou asupra lumii". „Războiul declanșat de intervenția militară în Vietnam — a spus generalul de Gaulle — distrugerea de vieți și bunuri nu pot să nu răspîndească o tulburare numai la fața locului dar și la distanță". Referindu-se la posibilitățile de soluționare a conflictului din Orientul Apropiat, el a spus că una din condițiile esențiale în această direcție „ar putea și ar trebui să fie sfîrșitul războiului din Vietnam prin faptul că s-ar pune capăt intervenției străine".

De asemenea, atenția comentatorilor a fost atrasă și de declarația lui Waldeck Rochet, secretar general al Partidului Comunist Francez, care, referindu-se la evenimentele din Orientul Apropiat a declarat că P.C.F. se pronunță pentru o soluție negociată a problemelor litigioase din această parte a lumii, preconizează o pace durabilă și solidă, fără umiliri sau anexiuni teritoriale, pace care să recunoască în același timp dreptul la existență al Izraelului și drepturile popoarelor arabe. El a atras totodată atenția asupra strînsei legături dintre conflictul din Orientul Apropiat și intervenția americană în Vietnam.

Din agenda diplomatică a întîlnirilor internaționale ale săptămînii, axate în special pe problema Orientului Apropiat, amintim vizita președintelui Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., Nikolai Podgornii, la Cairo, la invitația președintelui Gamal Abdel Nasser și a guvernului Republicii Arabe Unite, după o escală la Brioni, unde Podgornii s-a întîlnit cu președintele R. S. F. Iugoslavia, Iosip Broz Tito. Discuțiile, după cum informează agenția TASS, s-au purtat în legătură cu situația creată în Orientul Apropiat, în lumina ultimelor evenimente, și asupra altor probleme de interes comun. De altfel, comunicatul final (dat publicității sîmbătă 24 iunie) precizează că au fost examinate probleme privind situația din Orientul Apropiat și probleme în legătură cu dezvoltarea continuă a relațiilor dintre U.R.S.S. și R.A.U.

Tot de la Cairo au fost transmise o serie de știri despre lucrările Consiliului ministerial al R.A.U. pentru economie și planificare, care a examinat situația economică în etapa actuală, ca urmare a conflictului din Orientul Apropiat, și a opririi navigației pe Canalul de Suez.

Făcînd o analiză a situației politice din Orientul Apropiat, o corespondență din Cairo a ziarului iugoslav „Borba" reia extrase dintr-un articol al revistei egiptene „Al Mussawar": „Nimeni în lume — citim într-unul din pasajele reproduse — nici prietenii, nici adversarii noștri, nu sprijină teza despre nimicirea și dispariția Izraelului". Comentînd citatele extrase din publicația egipteană, „Borba" conchide că „aceste concepții pot însemna adoptarea unei noi strategii și poate chiar a unei noi tactici arabe".

În același timp, surse izraeliene informează că în partea veche a orașului Ierusalim (adică cea care aparține Iordaniei), a fost instaurată administrația civilă izraeliană. De asemenea, răspunzînd unor interpelări ale deputaților comuniști, generalul Dayan, ministrul apărării al Izraelului, a declarat că „regiunea Gaza și vestul Iordaniei vor rămîne sub autoritate izraeliană".

Întrevederile Kosîghin-Johnson, de la Universitatea Glassboro (statul New Jersey) — localitate situată aproximativ la jumătatea drumului dintre New York și Washington — au constituit de asemenea unul din evenimentele importante ale săptămînii politice care a trecut.

Așa cum reiese din declarația dată citirii, în cadrul conferinței de presă, după întrevederile cu președintele Johnson, A. N. Kosighin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. — abordînd problema reglementării situației din Orientul Apropiat — a afirmat că „în prezent, principalul este să se obțină retragerea neîntîrziată a trupelor Izraelului, care a comis o agresiune împotriva statelor arabe, dincolo de linia de armistițiu". Cît despre problema vietnameză, schimbul de păreri între cei doi oameni de stat „a scos la iveală din nou deosebirile profunde în pozițiile Uniunii Sovietice și S.U.A." În același timp, reiese din declarația lui A. N.

→

Londra. Întrevederea premierilor Harold Wilson și Aldo Moro, cu prilejul vizitei pe care primul ministru italian a făcut-o în Anglia

Kosighin, „ambele părți au afirmat că apreciază ca importantă realizarea rapidă a unei înțelegeri referitoare la încheierea unui acord internațional de neproliferare".

La rîndul său, președintele Johnson a făcut, la înapoierea sa la Casa Albă, o declarație radiodifuzată prin care a arătat că întîlnirile avute cu premierul sovietic la Glassboro „nu au dus la rezolvarea tuturor problemelor noastre. În legătură cu unele, a spus în continuare el, am făcut progrese — mari progrese — în reducerea neînțelegerilor și în reafirmarea angajamentului nostru comun de a căuta un acord". Despre problemele Vietnamului și ale Orientului Apropiat, el a declarat că ambele părți se află pe poziții profund deosebite. Johnson a arătat că nu se întrevăd, deocamdată, indicii pentru un acord în legătură cu criza din Orientul Apropiat și că binecunoscutele divergențe între S.U.A. și U.R.S.S. în legătură cu problema vietnameză continuă.

Vizite oficiale. Din contactele internaționale ale săptămînii semnalăm vizita președintelui Turciei, *Cevdet Sunay*, la Paris (27-30 iunie). Omul de stat turc va examina împreună cu președintele de Gaulle problemele internaționale ale actualității — în primul rînd situația din Orientul Mijlociu — precum și posibilitățile de îmbunătățire a relațiilor franco-turce. Cevdet Sunay este primul șef de stat turc care, de la înființarea Republicii, a făcut o vizită oficială în Franța.

Luni (26 iunie), premierul italian *Aldo Moro* a sosit pentru o vizită oficială de două zile în Marea Britanie. El a conferit cu omologul său englez, Harold Wilson, asupra chestiunilor politice ale zilei, precum și asupra evoluției relațiilor anglo-italiene ; apoi a fost primit de regina Elisabeta. În centrul convorbirilor de la Downing Street 10 s-a aflat candidatura Angliei la C.E.E.

În cadrul unui turneu prin țările Pieței comune, *John Lynch*, primul ministru al Irlandei a făcut prima escală la Bonn. Scopul călătoriei : de a primi sprijin din partea „celor șase" în tentativa sa de aderare la Piața comună. (Data sosirii sale la Bonn a coincis cu finalul fără nici un rezultat al sesiunii Consiliului ministerial al Pieței comune, întrunită, la nivelul ministrilor de externe, pentru a studia cererile de aderare la organismul comunitar ale Angliei, Irlandei și Danemarcei.)

Turneul scandinav (început la 20 iunie) al ministrului de externe vest-german, *Willy Brandt* (Helsinki, Stockholm, Reykjavik și Oslo), pe lîngă alte teme abordate, are ca

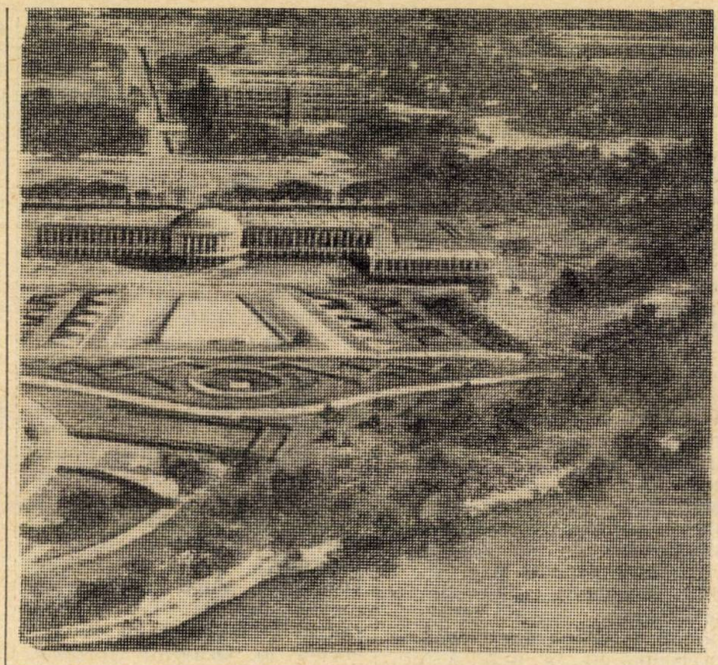

La 30 iunie se sărbătorește în Republica Democrată Congo ziua proclamării independenței (1960). Fotografia înfățișează un aspect din capitala țării, Kinshasa ; în prim plan, palatul prezidențial

principal scop și o informare despre stadiul relațiilor dintre aceste țări și C.E.E. Cu omologii săi din țările nordice, W. Brandt, are totodată intenția de a sonda și rezonanța cererii britanice de aderare la C.E.E.

Aden: Efectele „Planului Brown". La începutul săptămînii trecute, luni, ministrul de externe al Marii Britanii anunța în Camera Comunelor că Federația Arabiei de sud va obține independența la 9 ianuarie 1968. Bineînțeles, în condițiile mai dinainte știute: insula Perim, de la intrarea în Marea Roșie, rămîne britanică ; după independență, o unitate a marinei engleze va mai staționa încă șase luni în portul Aden ; de-a lungul coastelor Arabiei de sud vor patrula canoniere de război ; pe insula Masira, din apropierea sultanatelor Maskat și Oman, vor rămîne în continuare puternice unități aeriene britanice. (Ceea ce, printre altele, arată că Marea Britanie are intenția să sprijine și după această dată forțele retrograde ale șeicilor și sultanilor.) Reiese totodată că diplomația britanică va continua să promoveze politica Arabiei Saudite împotriva aspirațiilor la independența reală a patrioților din Aden. Nu fără legătură cu planul britanic privind Adenul a fost vizita la Londra — precedînd doar cu cîteva zile declarația lui Brown — a regelui Feisal al Arabiei Saudite. Și, în fine, toate acestea nu sînt străine de intenția Londrei de a-și menține protectoratul asupra resurselor petroliere din golful Persic. Despre eventualitatea unor alegeri generale — nici o referire în planul lui Brown.

Comentînd intențiile Londrei, ziarul elvețian „Neue Zürcher Zeitung" conchidea că „și, în acest caz, este vorba de o nouă încercare de rezolvare a problemelor legate de proclamarea unei independențe, dar, care seamănă foarte mult cu rețetele mult criticate propuse de președintele Johnson pentru rezolvarea problemei vietnameze".

La Aden : 1) *reacția logică*. Frontul de Eliberare a Sudului Ocupat al Yemenului (F.L.O.S.Y.) declară că va continua lupta pînă la eliberarea Adenului și obținerea independenței, cere retragerea tuturor bazelor și trupelor britanice. Situația devine din ce în ce mai încordată : ciocniri sîngeroase între răsculați și trupele britanice, între arabii din cartierul Crater din Aden și soldații englezi de la posturile de observații, un mare rezervor de petrol (17 000 tone) al companiei „British Petroleum" este ciuruit de gloanțe, clădirea lui „British Bank of the Middle Est" este grav avariată, sediul consiliului legislativ din Aden — incendiat.

O clipă de răgaz în timpul „marșului împotriva fricii" pe care-l întreprinde militantul de culoare american James Meredith prin statul Mississippi

2) *efect nescontat* de autoritățile britanice : unități ale armatei federale — pînă acum considerate ca fidele englezilor — se răscoală și se alătură patrioților. Explicația oficială: ar fi fost vorba doar de unele rivalități tribale care s-ar fi manifestat și în rîndul armatei. În fapt este vorba de ceva mult mai grav pentru autoritățile britanice : cei mai mulți observatori au notat creșterea sentimentului antibritanic chiar în rîndurile armatei, sau, cum scria editorialistul ziarului „Le Monde", „soldații rebeli aduc dovada că amenințarea se află chiar în interiorul propriilor ziduri și că trupele recrutate pe baza fidelității lor la regimul sultanatelor nu se găsesc la adăpost în fața valului de naționalism". La rîndul său, exprimînd decepția cercurilor de afaceri londoneze, „Financial Times" scria că „nimic nu poate discredita mai mult decît o armată care se revoltă".

La Londra se constată acum că planul ministrului de externe laburist răspunde aproape pe de-a-ntregul vechilor teze ale conservatorilor. Astfel, în timpul intervenției lui Brown în Camera Comunelor, corespondenții de presă au putut observa pe fețele deputaților conservatori „satisfacție malițioasă". Constatînd un ușor recul al laburiștilor, presa critică, în același timp, pe ministrul afacerilor externe, Brown. „El — scrie «The Observer» (liberal) — a obligat Marea Britanie să joace un rol militar în Orientul Mijlociu și, prin aceasta, a contribuit la consolidarea impresiei că Marea Britanie are încă idei neocolonialiste". În aceste condiții, se impune, mai mult ca oricînd, ca singură soluție pentru rezolvarea situației din Aden și celelalte teritorii ale Arabiei de sud — preconizată și de o serie de oameni politici britanici — un dialog cu reprezentanții Frontului de Eliberare Națională și ai celorlalte forțe patriotice, tratative care să ducă la dobîndirea unei adevărate independențe a acestor teritorii.

În Vietnam, forțele patriotice au lansat un puternic atac cu mortiere asupra aerodromului american de la Dau Tieng, situat la 65 de km nord-

→

vest de Saigon. Au fost distruse sau avariate mai multe avioane și echipament militar, aparținînd diviziei a IV-a de infanterie americană ; 40 de soldați americani au fost răniți. La Than Hoa — informează Agenția V.N.A. — forțele armate nord-vietnameze au lovit cu focuri de artilerie un vas american care naviga în apele teritoriale ale R. D. Vietnam ; în provinciile Sol La și Vinh Linh au fost doborîte două avioane americane care violaseră spațiul aerian al R. D, Vietnam. Lupte înverșunate s-au dat și în provincia Dak To, la nord de Kontum — regiune de junglă și platouri înalte. Făcînd un bilanț al pierderilor americane în această bătălie, Agenția France Presse vorbește despre un adevărat „masacru" al forțelor americane : două sectoare ale brigăzii 173 de parașutiști „de elită" au fost izolate de restul companiei, încercuite și distruse în întregime (totalul pierderilor : 76 de soldați americani morți, 34 grav răniți). „A fost una din bătăliile cele mai crîncene pe care le-au dat americanii în Vietnam" — a recunoscut după aceea generalul Westmoreland, venit să inspecteze fortul de la Dak To.

Apare pe zi ce trece mai evident că asemenea eșecuri în tentativa de escaladare îi fac pe tot mai mulți oameni politici americani să admită — așa cum declara zilele trecute de pildă senatorul republican din Illinois, Charles Percy, într-o conferință de presă la Dallas — că *o victorie militară a S.U.A. în Vietnam este imposibilă*. Fără a se opune retragerii trupelor americane din Vietnamul de sud, senatorul s-a pronunțat totuși în favoarea unei soluții negociate a problemelor. *(Despre războiul din Vietnam și implicațiile acestuia asupra climatului internațional — vezi articolul nostru de la pag. 14 și articolele reproduse la rubrica „Puncte de vedere" — pag. 26 și 27).*

Petrolul latino-american; în Peru – naționalizare, în Argentina – concesionare. După 13 ore de dezbateri, Camera Deputaților a aprobat, în unanimitate, legea cu privire la naționalizarea zăcămintelor de petrol din regiunile La Bea și Parinas, situate în nordul țării și exploatate de compania nord-americană „International Petroleum Company", filială a societății „Standard Oil of New Jersey". Acestea reprezintă o treime din întreaga producție de petrol a țării. (Peru produce anual 24 milioane barili de petrol, dintre care nouă milioane provin din zăcăminte naționalizate). Acțiunea de naționalizare a petrolului, susținută de mai multă vreme de partidul Acțiunea populară, al președintelui Fernando Belaunde Terry, răspunde necesității resimțite de autoritățile din Lima de a se sustrage de sub influența capitalului nord-american, care grevează dezvoltarea unor economii naționale, dar și de sub presiuni de ordin politic. Și se știe că deseori politica firmelor nord-americane s-a confundat cu aceea a Administrației. E de ajuns să amintim că, acum doi ani, cînd între guvernul de la Lima și firmele petroliere nord-americane se ajunsese la un conflict deschis privind plata redevențelor, represaliile au venit pe altă cale, de data aceasta de competența Washingtonului care a retras Perului ajutorul în cadrul Alianței pentru progres. Ceea ce, la vremea respectivă, l-a făcut pe Robert Kennedy să acuze Administrația de presiuni asupra statelor latino-americane. Această acțiune de naționalizare — se anunță la Lima — va fi urmată, probabil, de altele : exproprierea rafinăriei de la Talara și naționalizarea tuturor instalațiilor societății „International Petroleum Company".

E de notat însă că în același timp, din cu totul alte rațiuni, în Argentina, președintele Ongania a dat publicității o nouă lege cu privire la petrol, în baza căreia companiile particulare, în majoritate străine, primesc drepturi largi nu numai în domeniul exploatării, ci și al desfacerii pe piața internă, la prețuri fixate de ele. (Este de fapt o revenire la sistemul concesiunilor către companii străine stabilit în 1935 și anulat, prin Constituție, în 1949. În 1955 un acord încheiat cu o întreprindere petrolieră străină a contribuit la căderea guvernului Peron. În 1960 guvernul Frondizi a acordat noi concesiuni, dar comercializarea producției rămînea monopolul exclusiv al companiei de stat „Yacimientos Petroliferos Fiscales", înființată în urmă cu 20 de ani în scopul apărării rezervelor de petrol naționale împotriva cartelurilor străine. În 1963, guvernul Illia anula toate concesiunile). Actuala acțiune de concesionare — considerată de presa argentiniană ca un nou pas, destul de riscant, făcut de guvern pe calea deznaționalizării bogățiilor naturale ale țării — este explicată de autoritățile de la Buenos Aires prin necesitatea de a atrage capitaluri străine și de a aduce devize în țară.

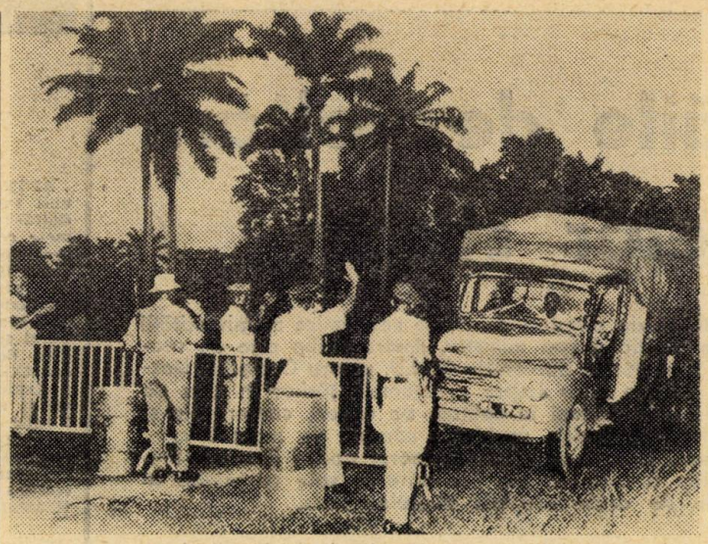

În urma recentelor evenimente din Nigeria, autoritățile din Lagos au instituit un control riguros asupra circulației vehiculelor

Uruguay: stare de urgență economică. Introdusă în scopuri diferite (dar cu precădere politice) — în Venezuela, Guatemala, Columbia, Bolivia — legislația de urgență va fi, probabil, adoptată, și în Uruguay. Aici motivele principale sînt de ordin economic pentru limitarea efectelor inflației care constituie o problemă la fel de arzătoare pentru Uruguay ca și pentru Argentina, Brazilia și Chile. *(Despre situația din Brazilia — vezi articolul de la pag. 11)* Generalul „civil", cum i se spune, Oscar Gestido, a avertizat săptămîna trecută populația țării că „fiecare locuitor al republicii trebuie să se aștepte la o viață cu mult mai grea decît pînă acum". După statistica prezentată de el, din 2,5 milioane de locuitori, 250 000 sînt funcționari și 325 000 rentieri. Statul plătește pentru salarii o sumă egală cu de două ori valoarea exportului. Ceea ce l-a făcut pe general să spună în încheiere că „republica s-a transformat într-un imens ghișeu la care se fac plățile". Producția stagnează, prețurile au crescut de șase ori în ultimii cinci ani, în timp ce — a spus el — moneda s-a depreciat, în aceeași perioadă, în valoare de opt ori. Acest tablou sumbru prezentat de Gestido — consideră cei mai mulți observatori — ar avea rolul unei pregătiri psihologice înaintea aplicării noilor măsuri de urgență. O ultimă știre care ne-a parvenit din Montevideo anunță demisia ministrului economiei și finanțelor, Carlos V. Garzon, pusă de observatori în legătură cu opoziția sa față de măsurile de austeritate pregătite de guvern. Această demisie — e de părere corespondentul agenției France Presse — ar putea provoca o serioasă criză în sînul cabinetului președintelui Oscar Gestido.

Regatele republicii Uganda–desființate. Parlamentul din Kampala a decis desființarea regatelor de pe teritoriul țării, prin aceasta punîndu-se capăt sistemului de guvernare sui-generis republicano-monarhic. Regatele Toro, Ankole, Bunyoro și Buganda vor fi împărțite, ca și restul țării, în districte și regiuni. Prin această modificare constituțională se sfîrșește istoria vechii dinastii de 600 de ani a principilor Bugandei. (Ultimul deținător al acestui tron, Kabaka Mutesa al II-lea — după luarea cu asalt a palatului său, anul trecut, de către trupele guvernului central — trăiește în exil la Londra). Vor interveni schimbări și în numirea șefilor de trib, odinioară privilegiu al regilor. Pentru micile parlamente ale regatelor, s-au prevăzut termene de tranziție pînă la dizolvarea lor. Uganda se va transforma într-o republică cu conducerea centrală, la fel ca statele vecine Kenya și Tanzania. Prin această schimbare a structurii administrative a țării s-a urmărit și un scop politic : îngrădirea influenței vîrfurilor feudale ale țării care, mai ales în ultimii ani, prin acțiunile lor, afectau serios stabilitatea politică a Ugandei. Președintele Milton Apollo Obote, care și pînă acum deținea cea mai înaltă funcție în stat, primește, printr-o nouă lege, puteri depline de a acționa în „caz de necesitate" — prin decrete, abrogînd sau modificînd legi — fără a consulta parlamentul. Noua constituție precizează că președintele statului este, în același timp, șef al guvernului și comandant suprem al forțelor armate.

Radu PASCAL

André Philip
profesor la Universitatea din Paris

Despre căile dezvoltării tinerelor state

Profesor la Facultatea de drept și de științe economice a Universității din Paris, cunoscut om politic și fost ministru, André Philip este de asemenea șeful delegației franceze la Conferința O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare. Cercetările și studiile sale despre problemele țărilor în curs de dezvoltare, numeroasele sale misiuni în calitate de expert, conferințele și cursurile sale în legătură cu aceste probleme stîrnesc un mare interes. Într-o convorbire pe care a avut-o cu colaboratorul nostru Edmond Frédéric, **prof. André Philip a expus cîteva din părerile sale cu privire la problemele și la căile de dezvoltare ale tinerelor state.**

— Lipsa industriei, un procentaj ridicat de populație agricolă, lipsa de pregătire sînt dificultăți pe care le găsim în nu puține locuri ; dar în plus, țările în curs de dezvoltare suferă de sărăcie, de lipsuri, de lipsă de organizare.

Soluția nu este ușor de găsit, în special în mod practic. Nici un model occidental nu poate sluji drept exemplu deoarece condițiile sînt diferite. Prin încercări repetate, pornind de la experiența lor proprie, aceste țări trebuie să desprindă cel mai adecvat procedeu care să corespundă condițiilor lor. Cazul Madagascarului este semnificativ. Ministrul agriculturii, erou al luptei pentru independență, este un poet cunoscut pe plan internațional : Rabemananjara. El a lăsat deoparte cifrele seci și plictisitoare, pentru a prezenta planul de dezvoltare. În fața unei mulțimi uriașe, Rabemananjara s-a exprimat cam astfel : „Dacă, tu, țăran, nu respecți planul, strămoșii te-ar considera ipocrit. Ei ar spune : ne-ai construit morminte minunate, ai celebrat cultul morților, dar n-ai făcut nimic pentru ca fiii tăi să nu moară de foame". Pentru a-i emționa pe țărani și a-i mobiliza, era necesar ca succesul planului să fie legat de fidelitatea față de cultul strămoșilor. Acest lucru este foarte important, deoarece în Africa și în Madagascar, întreaga economie continuă să se bazeze pe o populație în proporție de 80 la sută țărănească. Infrastructura industrială trebuie creată din temelii.

Cum poate fi ea creată ? În primul rînd, încurajînd eforturile țăranilor în vederea creșterii randamentului muncii lor și în direcția folosirii utilajului modern, adică răsplătindu-i printr-un beneficiu sensibil. Trebuie să se vegheze ca acest beneficiu să nu fie acaparat nici de intermediarii care distribuie produsele, nici de proprietari (ca în America Latină, pustiită de regimul feudal). La orașe, să se înlesnească crearea de mici industrii care să producă utilajul și mărfurile de consum necesare țăranilor. Surplusurile alimentare să fie schimbate pe celelalte mărfuri solicitate. Aceasta va însemna începutul progresului, deoarece industria este finanțată totdeauna din cîștigurile obținute în agricultură.

Din punct de vedere economic, țările în curs de dezvoltare trebuie să recunoască valoarea economiilor și a investițiilor. Acesta este prețul progresului. Așa a fost înfăptuită revoluția industrială vest-europeană după modelul Marii Britanii puritane : să cîștigi bani fără să cheltuiești mai nimic, dar să reinvestești neîncetat. Este adevărat că în 1967, condițiile economice și psihologice din lume sînt oarecum diferite. Sarcina puritanilor englezi era totuși mai ușoară.

Totodată, nu putem să nu denunțăm pericolul monoculturii, impuse în mod practic de puterile coloniale și de trusturile capitaliste. Arahidele senegaleze, cafeaua columbiană au avut de înfruntat un dezechilibru tot mai accentuat al prețurilor, îndreptarea beneficiilor agricultorilor spre intermediari. Se impune diversificarea culturilor, a produselor de export. În mod paralel trebuie dezvoltate culturile destinate alimentației de bază (orez, mei, porumb, manioc, ulei de palmier etc.). Iar economia de devize astfel obținută nu ar mai servi cumpărării de alimente, ci importului de bunuri de echipament indispensabile.

Există dificultăți în domeniul creșterii vitelor — concepută, potrivit tradiției, ca o îndeletnicire contemplativă. În India, situația este dramatică. La Bombay, o „casă de odihnă" pentru vaci găzduiește vitele care circulă în libertate pe străzi. Producția de lapte este pusă la dispoziția copiilor. Mai tîrziu, vacile sînt trimise la un „azil de bătrîni"... în Australia ; conservele australiene din carne de vacă vîndute în magazinele din Delhi și consumate de economia britanică conțin probabil un mare procentaj de vite indiene...

Este evident că industria, o necesitate a „lumii a treia", nu va putea fi competitivă într-un climat de accentuată concurență. De aceea trebuie să fie organizată o piață mondială pe baze noi. Lansarea unei industrii va trebui să fie garantată prin debușee externe. Acest lucru este posibil. E suficient să se precizeze în mod clar posibilitățile și nevoile fiecăruia. Fiecare țară trebuie să se simtă interesată. Numai astfel se pot obține succese.

„Lumea a treia" primește asistență din partea țărilor dezvoltate : acest ajutor este însă insuficient și deseori prost folosit. Totodată, problemele democrației capătă pentru țările în curs de dezvoltare o importanță deosebită, procesul democratizării vieții sociale fiind o consecință a lichidării situației existente pe timpul colonialismului. Africanii cunosc conținutul cuvîntului democrație. Iată o definiție pitorească a acestei noțiuni : „Cînd mi se cîntărește arahidele, privesc balanța ; înainte, eram respins cu brutalitate în momentul în care erau cîntărite..."

Paris, iunie

reflector

ÎNTÎLNIREA MONDIALĂ A ARHITECȚILOR

Al IX-lea Congres internațional al Uniunii Internaționale a Arhitecților se va desfășura la Praga între 3 și 7 iulie. Temele ce urmează a fi dezbătute la congres vor atinge numeroase probleme de ordin tehnic, economic și cultural create de perspectiva exploziei demografice prevăzută pentru următorii treizeci de ani, cînd se consideră că populația globului se va dubla. Vor participa la congres delegați din cele 65 de țări care constituie astăzi Uniunea Internațională a Arhitecților. Una din zile — 2 iulie — va fi consacrată femeilor arhitecte. La 7 iulie se va organiza la Bratislava ziua internațională a urbanismului. În timpul congresului se va desfășura și un festival cinematografic avînd ca teme : arhitectura contemporană și problemele sale și arhitectura istorică.

UN FESTIVAL AL ARTELOR FOLCLORICE

În pitoreasca localitate tunisiană Hammamet, unde funcționează un centru cultural internațional, printre ale cărui scopuri se numără promovarea artelor populare și a tradițiilor teatrale, va avea loc între 15 și 22 iulie al IV-lea Festival de Arte Folclorice. Organizat sub egida Secretariatului de Stat pentru afacerile culturale și informații al Tunisiei, festivalul va reuni ansambluri folclorice dintr-un număr însemnat de țări. Precedentele ediții ale festivalului au avut loc la Tabarca — 1962, Monastir — 1963 și Cartagina — 1965. La această ultimă ediție, țările participante au hotărît să se grupeze în sînul „Organizației Internaționale a Artelor Folclorice".

Invitată să ia parte la această manifestare, România va trimite o solie a folclorului nostru, ale cărui valori sînt tot mai cunoscute și apreciate pe plan internațional.

SPITAL ELECTRONIC

Primul spital electronic din Europa a fost inaugurat recent la Copenhaga. Fișele bolnavilor sînt memorate de aparatajul respectiv și completate zilnic cu noile date privitoare la evoluția bolii. Dintr-o sală centrală aflată în legătură, prin televiziune cu circuit închis, cu toate saloanele spitalului, medicul „întreabă" aparatul : care este starea bolnavului X din patul 86 ? Se face legătura cu salonul respectiv și se cere sorei ca bolnavul să fie așezat în fața teleînregistratoarelor. Bolnavul respiră și aparatul înregistrează iar apoi transmite : capacitatea pulmonară a respirației 2,5 litri. Și adaugă : pentru vîrsta și sexul bolnavului, normal este 3,5 litri. Se continuă în felul acesta, aflîndu-se pulsul, temperatura, tensiunea arterială. Capacitatea maximă de lucru a aparaturii — 20 de consultații simultane.

ISTORICUL AUTOSERVIRII

În anul 1918 s-a deschis în orașul Houston (S.U.A.) primul magazin fără vînzători, avînd mărfurile etalate pe mese și în rafturi accesibile cumpărătorilor. În 1930, peste 10 la sută din produsele alimentare vîndute în S.U.A. ajungeau în posesia cumpărătorilor numai prin astfel de magazine, iar în 1966 numărul magazinelor cu autoservire din marile orașe americane ajunsese la 36 000. În Europa sistemul a fost introdus mai întîi în Franța. Astăzi el s-a generalizat în întreaga lume, eficiența autoservirii fiind dovedită de datele statistice întocmite permanent de specialiști. O singură cifră e concludentă : în marile magazine cu mărfuri etalate la îndemîna cumpărătorilor, 84 la sută din articole sînt achiziționate „neplanificat", doar sub influența inspirației momentane.

Diplomaţia britanică se priveşte în oglinda „europeană“

În numărul din 16 iunie, „Spectator“ a propus cititorilor săi un joc „de-a Piaţa comună“. Jocul este asemănător cu cele numite „omule, nu te supăra“ sau „căluţii“. Un pion reprezentînd Anglia (sau o altă ţară din A.E.L.S.) trebuie să parcurgă, înaintînd după rezultatele unor aruncări cu zarul, o sută de pătrate pînă la un ultim pătrat pe care scrie „Oui !“ — evidentă imagine a unei conferinţe de presă pe care preşedintele de Gaulle nu a ţinut-o încă. Ca şi în jocurile amintite există pătrate bune, care ajută „Anglia“ să înainteze rapid, şi rele, care o întorc din drum tot atît de rapid. Jocul e foarte greu pentru Anglia : sprijinul Germaniei occidentale, înscris în pătratul 18, nu determină decît cîştigarea unui cîmp ; în schimb, un nou împrumut negociat cu S.U.A. duce la un regres de 40 de pătrate. E drept, un dezacord Wilson-Johnson în problema vietnameză determină un cîştig de 18 cîmpuri, devalorizarea lirei sterline, unul de 34, iar dizolvarea Commonwealthului avansează Anglia cu 22 de cîmpuri ; ca şi în realitate, însă, pare foarte improbabil ca Marea Britanie să ajungă în asemenea situaţii favorabile. Cu excepţia unor fantezii amuzante — se înaintează un cîmp dacă premierul Wilson învaţă franceza, se pierde o mutare dacă lordul Thomson are nedelicateţea de a se oferi să cumpere „Le Monde“ — regulile jocului au tendinţa de a demonstra că relaţiile Angliei cu Piaţa comună aduc în discuţie mai toate elementele politicii externe britanice.

Faptul e suficient de bine cunoscut ; se ştia că rezervele, declarate apăsat de Franţa, formulate neoficial de alţi membri ai C.E.E., faţă de candidatura britanică, nu pornesc exclusiv de la considerente economice ci şi de la aprecieri nu întrutotul favorabile la adresa politicii Londrei. „Argumentul că am fi un cal troian al S.U.A. — scria, în timpul întrunirii celor şase la Roma, «New Statesman» — va continua multă vreme să găsească audienţă“.

În comentariile asupra politicii britanice, reciproca a ajuns să fie la fel de adevărată : orice iniţiativă politică este raportată la ceea ce ar trebui să fie o „politică europeană“. Aşa încît relaţiile cu C.E.E., aprecierea pe care ar putea-o formula ţările membre, au ajuns o oglindă în care se recomandă ca diplomaţia britanică să-şi studieze fiecare gest.

Mai mulţi factori au contribuit la această investire a „micii Europe“ cu rolul de oglindă, sau poate de unitate de măsură, a politicii britanice. În esenţă, acest lucru s-a produs pentru că, indiferent de cererea de admitere britanică, îndoielile auspra unor vaci sfinte ca „rolul mondial“, prezenţa „la est de Suez“, relaţiile cu „caracter special“ anglo-americane, s-au amplificat neîntrerupt, am putea spune, în ultimul deceniu. Or, acestea sînt şi principalii factori politici care suscită obiecţiile unora din „cei şase“. Nu demult „The Morning Star“ scria că retragerea sprijinului diplomatic oferit S.U.A. (mai ales în legătură cu Vietnamul) sau rechemarea trupelor aflate la est de Suez ar fi măsuri pozitive, dar că nu e de loc obligatoriu ca ele să fie asociate cu intrarea în C.E.E. Totuşi, faptul că ele apar oarecum necesare pentru ca Anglia să aibă şanse de a pătrunde în citadela economică a celor şase face ca nu numai numărul celor care urmăresc semne de înnoire în atitudinea guvernului Wilson, dar şi diversitatea orientării politice a acestora să atingă proporţii necunoscute pînă acum. Uneori graniţa dintre partizanii şi adversarii aderării la C.E.E. dispare, iar corul celor care critică inerţia guvernului sună aproape armonios. În momentul actual întrebarea „ne îndreptăm spre o politică europeană ?“ a ajuns să echivaleze cu alta : „vom reuşi să aducem modificări substanţiale politicii britanice ?“

A RENUNŢA LA TRONUL PATAGONIEI

Nerăbdarea celor care aşteaptă semne de înnoire duce la manifestări de nervozitate, aşa cum a fost îndată după vizita făcută la 2 iunie, la Washington, de premierul Wilson, — energic condamnată ca o inoportună demonstraţie a relaţiilor cu „caracter special“. Puţine ziare au omis să reproducă formula unui ziarist american care a afirmat că preşedintele Johnson l-a primit pe primul ministru „ca pe un rege al Patagoniei“ — cu stridenţe de ceremonial şi, în acelaşi timp, cu un aer protector. Unul dintre cele mai dure atacuri împotriva acestei vizite (care nu fusese concepută, de altfel, ca o acţiune de importanţă majoră, Wilson traversînd Atlanticul mai întîi spre Canada unde a participat la festivităţile centenarului) a apărut, oarecum surprinzător, în coloanele săptămînalului conservator „Spectator“ (titlul era chiar „Regele Patagoniei“).

Este util să reamintim că vizita s-a produs în perioada agravării situaţiei din Orientul Mijlociu, precedînd cu cîteva zile începerea ostilităţilor. În această situaţie, argumentează deputatul conservator David Howell, autorul articolului, hotărîrea primului ministru de a se consulta personal, şi în primul rînd, cu preşedintele Johnson, plus toate zvonurile din sursă oficioasă privind elaborarea în comun a unei declaraţii privind „libertatea navigaţiei“, a echivalat cu dezintegrarea politicii „europene“ a Marii Britanii. Chiar dacă, înţelegînd greşeala făcută, guvernul a căutat ulterior să dea impresia că la Washington accentul ar fi căzut asupra altor probleme şi că Londra s-ar fi consultat asupra crizei cu mai toate capitalele celor şase, episodul de la Washington a reprezentat — scrie Howell — „confirmarea tuturor îndoielilor asupra europenizării guvernului nostru, a locului exact al Angliei lui Harold Wilson“.

Să precizăm că, după vizită, poziţia Marii Britanii a devenit evident mai rezervată ; declaraţia privind libertatea navigaţiei n-a văzut lumina tiparului, iar după izbucnirea ostilităţilor ministrul de externe Brown a subliniat că pentru a nu agrava situaţia „principala preocupare a Angliei este de a nu adopta o atitudine partizană (not to take sides)“ ; atitudine — aprecia un comentator — primită favorabil de ambele părţi ale Camerei Comunelor. (Acelaşi comentator se întreba totuşi dacă adoptarea acestei atitudini nu se explica prin faptul că ea e acceptabilă pentru S.U.A., convine intereselor petroliere britanice, oricum compromise, şi nu supune unor fluctuaţii periculoase lira sterlină, oricum zdruncinată în ultima lună.)

Ar fi prematur să se considere că poziţia moderată expusă de Brown are semnificaţia unei schimbări durabile a intereselor şi politicii britanice în Orientul Mijlociu. Un indiciu mai degrabă în sensul opus, al imobilismului, îl constituie hotărîrea, luată cu zece zile în urmă, de a încheia un acord cu Federaţia Arabiei de sud (care include Adenul) atunci cînd aceasta va deveni independentă (probabil în ianuarie 1968). Aceasta înseamnă că Marea Britanie nu se va retrage din Aden anul viitor (se făcuseră promisiuni în acest sens) — după cum înseamnă că sumele cheltuite pentru a menţine reţeaua de baze militare la est de Suez nu vor înregistra, nici anul viitor, o scădere, ci probabil vor spori. Guvernul britanic a invocat, pentru a-şi motiva decizia, intensificarea luptelor din Aden, refuzînd o dată în plus să înţeleagă că agitaţia populaţiei din sudul Arabiei nu justifică prezenţa militară britanică, ci reprezintă, dimpotrivă, un indiciu că ea este nedorită. Nu surprinde prea mult faptul că, în Camera Comunelor, conservatorii nu au mai ridicat obiecţia caracterului „ne-european“ al acestei măsuri, constatînd cu satisfacţie că guvernul laburist a adoptat, nu pentru prima dată, una din poziţiile lor. Ne e de altfel singurul pas înapoi făcut în ultima vreme : după ce predase problema rhodesiană O.N.U. (o predase mai mult formal, totuşi, de vreme ce încerca să influenţeze hotărîrile Organizaţiei) guvernul Wilson a revenit la ideea negocierilor directe cu Ian Smith. Este greu să nu se aprecieze acest gest ca îngăduitor faţă de guvernul de la Salisbury (preocupat de diverse legi tinzînd spre apartheid) iar rezultatul cel mai probabil al unei asemenea atitudini (aşa cum arată, tot în acest număr, corespondentul revistei „Lumea“ John

— *Good-by Piccadilly, salut Europa !*
(Din **Morning Star**, Londra)

Gritten) ar fi consolidarea rebelilor rhodesieni.

„DAILY MAIL" ARE FATA MORGANA

Dar Rhodesia nu a fost, în ultima vreme, privită în raport cu cererea de admitere în Piața comună. Vietnamul însă, da. Și aici neràbdarea este mare iar exegeții ajung uneori să-și ia dorințele drept realitate (este ceea ce se numește wishful thinking). Așa se explică titlul apărut în „Daily Mail", tot în zilele cînd premierul Wilson se afla de cealaltă parte a Atlanticului : „Dispută privind politica în Vietnam ; Wilson și Lyndon B. Johnson se despart ?" Comentariul care figura sub acest titlu afirma că „sînt de așteptat controverse acerbe, poate chiar explozive, acum cînd dl Wilson îl va reîntîlni, după zece luni, pe președintele Johnson". În ziua următoare, corespondența din Washington publicată în „Daily Mail" nu putea confirma acest pronostic (deși titlul suna „Avertismentul lui Wilson surprinde S.U.A."). După încă o zi „Daily Telegraph" lămurea lucrurile — premierul Wilson se referise la riscurile implicate de Vietnam, dar era vorba despre riscurile pentru propria sa poziție, pe plan intern.

Riscurile sînt reale, așa cum în ultima vreme au dovedit-o alegerile locale. Impopularitatea alinierii cu S.U.A. în politica față de Asia de sud-est a primit în ultimele săptămîni încă o confirmare, pe terenul presei britanice : „Sun", cotidian aflat într-o declarată campanie de sporire a numărului de cititori, a considerat util să publice o serie de articole criticînd escaladarea și implicațiile nefavorabile pe care această politică le are pentru climatul internațional.

■

În toată această dezbatere, soarta demersului britanic și șansele de admitere în C.E.E. rămîn uneori pe planul al doilea. La Paris, premierul Wilson a explicat avantajele colaborării științifice vest-europene ca răspuns la concurența americană, a argumentat că lira sterlină ar putea renunța la rolul mondial pentru a deveni o monedă de rezervă a micii Europe, a căutat să-și formuleze atitudinea față de Orientul Mijlociu în termenii cît mai apropiați de ai Franței. Nu se poate ști în ce măsură președintele de Gaulle a fost receptiv la aceste argumente : fapt este că nu s-a putut obține studierea cererii de admitere înainte de sezonul vacanțelor. Președintele Franței a insistat asupra consultărilor prealabile între cei șase. În concluzie a devenit foarte improbabil ca demersul britanic să primească un răspuns înainte de sfîrșitul anului.

În sine, aderarea la C.E.E. nu este o necesitate vitală pentru Marea Britanie și nici o inițiativă care s-ar bucura de popularitate. Nu e o necesitate vitală deoarece argumentul economic nu rezistă examenului critic : „Sarcina noastră esențială — scria «New Statesman» — a fost, este și va fi să asigurăm o dezvoltare economică rapidă și, în același timp, o balanță de plăți sănătoasă. E o problemă națională și cere o soluție la nivel național" ; C.E.E. nu poate fi deci, adăuga editorialul citat, un deus ex machina pentru economia engleză. Aderarea nu ar fi nici o acțiune populară · ultimele sondaje de opinie arată că dacă ar avea loc un referendum — așa cum se propune, votul din parlament nefiind considerat edificator — majoritatea nu ar fi pentru intrare în C.E.E. S-ar putea deci ca toată preocuparea pentru o atitudine „cît mai europeană", întreținută de cercuri politice incontestabil influente, să fie utilă mai ales prin aceea că va stimula reconsiderarea critică a orientării politice actuale.

Mihai MATEI

reflector

SITUAȚIA DIN GRECIA

Ziare străine (printre care gazeta cipriotă „Teleftea ora") au afirmat că ministrul fără portofoliu Giorghios Papadopoulos, unul din cei trei ofițeri din fruntea dictaturii militare instaurate în Grecia, ar fi fost îndepărtat din conducerea guvernului. Potrivit informațiilor transmise de unii corespondenți, generalul Patakos, ministrul de interne, ar fi căpătat atribuții sporite în cadrul guvernului, devenind principala personalitate conducătoare a dictaturii militare. În același timp, se afirmă că locul lui Papadopoulos în guvern ar urma să fie cedat unei personalități civile. Ziarul atenian proguvernamental „Elefteros Kosmos" a încercat să dezmintă existența vreunor divergențe între membrii guvernului, în special între Patakos și colonelul Papadopoulos. Pentru a susține această dezmințire, ziarul a publicat o mare fotografie în care cei doi miniștri sînt înfățișați ciocnind un pahar de vin într-un birou. În același scop a fost organizată și o conferință de presă a celor doi miniștri, la care ei au susținut că știrile privitoare la disensiunile din cadrul guvernului sînt false.

În Grecia arestările continuă atît în rîndurile politicienilor bănuiți că ar dori să ducă o oarecare activitate politică, cît și ale celor ce organizează acțiuni de protest împotriva lichidării drepturilor constituționale ale poporului grec. În ultimele zile au mai fost deportați 13 deputați iar alți 20 au fost inculpați fie pentru „infracțiuni penale", fie pentru activitate împotriva regimului. Potrivit chiar declarațiilor lui Patakos, în afara celor menționați, au mai fost arestați alți trei deputați pentru că au desfășurat activitate politică.

PARIS : ÎN PRAGUL VACANȚEI PARLAMENTARE

Săptămîna aceasta, Adunarea Națională franceză lucrează fără întrerupere pentru a-și epuiza agenda pînă sîmbătă, cînd începe vacanța parlamentară. Miercuri, declarația făcută de Michel Debré a deschis o dezbatere economică și financiară pentru desfășurarea căreia au fost prevăzute două zile ; la capătul acestei dezbateri nu se va vota însă, domeniile respective intrînd în sfera împuternicirilor speciale obținute în cele din urmă de guvern. În ultima sa parte sesiunea va mai lichida un stoc de proiecte de lege pe teme foarte variate, dar de importanță secundară. Se semnalează între altele — cu certitudinea însă că va fi respins — proiectul de amnistie politică înaintat de „centriști" în nădejdea că-și vor putea ridica prestigiul în ochii prietenilor politici ai unui Bidault, unui Soustelle etc.

Reluarea activității parlamentare — în octombrie.

„REVENIȚI MÎINE !"

Consiliul ministerial al Pieței comune trebuia să discute pentru prima dată, luni, „asupra fondului" problemelor pe care le pune candidatura Marii Britanii. Consiliul nu s-a întrunit în întregime la nivelul denumirii sale : ministrul de externe olandez Luns și colegul său italian Fanfani, participanți la lucrările Adunării Generale a Națiunilor Unite, erau reprezentați de către secretari de stat. Dezbaterile au durat patru ore și, de fapt, tot nu au atacat „fondul" : schimbul de opinii nu a gravitat în jurul admiterii Marii Britanii în C.E.E. sau a începerii de negocieri în acest scop, ci a continuat controversa asupra oportunității de a îngădui Marii Britanii să facă de pe acum o expunere în fața Consiliului ministerial al Pieței comune. Părerile expuse au fost cele cunoscute și nu s-a luat nici o hotărîre. Decît aceea ca „problemele de fond" ridicate de candidatura britanică să fie discutate la 10 și 11 iulie, data viitoarei reuniuni a Consiliului.

Brazilia: Reevaluări politice

Au trecut mai bine de trei luni de la instaurarea lui Artur da Costa e Silva în postul de președinte al Braziliei și o nouă orientare, sceptic definită în luna aprilie de „Jornal do Brasil" drept „o timidă aurora înconjurată de grave incertitudini", începe să se contureze.

În viața internă braziliană, cu începere de la 15 martie (ziua în care, într-o atmosferă de un fast sobru, era investit la Brasilia noul președinte), guvernul Costa e Silva, format din nouă civili și nouă militari (unii comentatori au considerat acest echilibru de bun augur), a procedat la o interzicere a majorării prețurilor la unele produse alimentare de bază, la o micșorare a cotei impozitelor pe venituri mici și la o mărire a volumului creditelor destinate industriei alimentare pentru a permite sporirea producției pentru consum. Aceste măsuri sînt menite să combată „inconformismul stării de subdezvoltare" și să ajute la „satisfacerea necesităților externe ale țării în ce privește resursele necesare luptei contra mizeriei".

S-a vorbit și se vorbește încă la Brasilia și Río despre o „umanizare" a regimului militar instaurat după lovitura de stat din aprilie 1964. Termenul, aparținînd actualului președinte, este interpretat în anumite cercuri ca o sintetică definiție dată unor noi tendințe politice. Și poate că nu e o simplă coincidență întoarcerea la Río a fostului președinte Juscelino Kubitschek (ale cărui drepturi politice fuseseră suspendate pe o perioadă de 10 ani de către Castelo Branco) la numai cîtăva vreme de la venirea lui Costa e Silva la președinție. Privat în continuare de drepturi politice, Juscelino Kubitschek l-a mandatat pe fostul guvernator al statului Guanabara, Carlos Lacerda, cu formarea unei noi grupări politice care să acționeze ca arbitru între actualul partid de guvernămînt, „Alianța pentru renovare națională" (A.R.E.N.A.), și opoziția oficială, „Mișcarea democratică braziliană" (M.D.B.).

Acceptarea, de către guvernul de la Brasilia, a creării unei „a treia forțe", care ar pune capăt sistemului bipartit introdus în octombrie 1965 de președintele Castelo Branco, a suscitat numeroase speculații politice. Mulți consideră această acceptare ca o premisă a revenirii în Brazilia a fostului președinte João Goulart, exilat la Montevideo, precum și a acordării de drepturi politice lui Juscelino Kubitschek.

Pe de altă parte, alți observatori, salutînd programul de „renovare" al guvernului (revizuirea în ansamblu a legilor drastice promulgate în ultimii trei ani de Castelo Branco), consideră că el este astăzi serios grevat de menținerea în vigoare a legislației discreționare, în special a legii „siguranței naționale". Dacă măsurile de ordin economic au dat speranțe unora în privința „renovării", unele declarații oficiale au subliniat că „discuțiile despre posibilitatea revizuirii sancțiunilor impuse prin actele instituționale sînt bazate pe zvonuri".

Reformulările de politică externă inițiate de noul regim sînt considerate de unele cercuri braziliene drept „lucide și realiste" și, cu toate că majoritatea acestor reformulări se află încă în faza de elaborare, ziarele din Río, São Paulo, Belo Horizonte, Recife remarcau că, în momentul de față, se asistă în Brazilia „la o schimbare față de politica externă promovată de guvernul anterior".

În cadrul căutărilor de restabilire a dialogului cu „lumea a treia", ambasadele țărilor africane la Río de Janeiro au primit din partea oficialităților braziliene încunoștiințarea că politica de sprijinire necondiționată pe care Brazilia o acordase pînă acum războiului colonialist dus de Portugalia va fi revizuită. De asemenea, în octombrie, Magalhaes Pinto, ministrul de externe brazilian, va pleca la Alger pentru a lua parte la reuniunea celor 77 de țări participante la Conferința mondială pentru comerț și dezvoltare.

Referindu-se la alte aspecte ale relațiilor externe, într-un recent discurs ținut la Brasilia, președintele a declarat : „Cu țările din Europa de răsărit dorim să extindem schimburile economice, participînd într-o mai mare măsură la formele de cooperare dintre țările socialiste și cele din Occident". Totodată, Costa e Silva a ținut să sublinieze că țara sa va sprijini acțiunile de pace întreprinse de O.N.U., activitatea Conferinței pentru comerț și dezvoltare, va contribui la destinderea internațională, aprobînd măsurile de dezarmare ca mijloc de întărire a securității generale, măsuri de natură să elibereze totodată resurse însemnate pentru finanțarea și dezvoltarea economică. Programul de dezvoltare a Braziliei, a arătat președintele, va trebui să se realizeze pe baza științei și tehnicii care au deschis lumii epoca nucleară și spațială și care „vor determina din ce în ce mai mult nu numai progresul și bunăstarea națiunilor, ci și propria lor independență". Semnînd, la Ciudad de México, Acordul de interzicere a armelor nucleare în America Latină, Brazilia și-a manifestat totodată în mod clar „opțiunea sa hotărîtă pentru era nucleară pașnică".

Dar ceea ce marchează — după părerea observatorilor — momentul cel mai semnificativ în politica externă braziliană este modificarea poziției față de mult discutatul proiect al forței interamericane. Se știe că acest proiect (crearea, la propunerea S.U.A., a unei „armate continentale" care să intervină „în caz de nevoie" în orice țară de pe continentul de la sud de Rio Grande) a fost ferm sprijinit de guvernul Branco. Acesta condiționase participarea viitorului președinte al Braziliei la Conferința de la

Președintele Costa e Silva

Punta del Este a țărilor membre ale O.S.A., de înscrierea pe ordinea de zi a acestei probleme. La numai cîteva săptămîni de la aceste dispute, guvernul Costa e Silva „își exprimă — printr-o notă oficială — convingerea pe baza propriei sale experiențe că menținerea păcii și a siguranței interne, ca și intangibilitatea instituțiilor în orice parte a continentului constituie responsabilitatea exclusivă a guvernelor naționale și a forțelor armate din fiecare țară latino-americană".

În urma declarațiilor mareșalului Artur da Costa e Silva cu privire la politica sa internă și externă, Castelo Branco a afirmat că este gata să-și apere programul pe care l-a lăsat moștenire actualului guvern. (Una și cea mai importantă condiție pusă de mareșalul Branco succesorului său a fost aceea de a continua, într-o „perfectă identificare", linia sa politică.) Deși în realitate nu pot fi găsite dovezi hotărîtoare în legătură cu o eventuală conspirație „castelanistă", sînt în orice caz vădite — mai ales printre militarii reprezentînd așa-numita „linie dură" — anumite poziții opuse politicii duse de actualul guvern. Dar însăși această opoziție atestă că în viața politică braziliană începe să se simtă o adiere nouă.

Astfel, s-ar părea că acel „lo que es bueno para los Estados Unidos también lo es para Brasil" (ceea ce este bun pentru Statele Unite este și pentru Brazilia), slogan al fostului regim, începe să sufere schimbări considerate de unii esențiale. În locul lui — se spune la Río — guvernul Costa e Silva încearcă (prin reformulări uneori limitate și timide dar în orice caz perceptibile) să pună pe primul plan lozinca „lo que es bueno para Brasil" (ceea ce este bun pentru Brazilia).

Rodica DIPLAN

Un aspect al expoziției „Italia produce"

Președintele Institutului italian pentru Comerțul Exterior (I.C.E.), profesorul Antigono Donati, a făcut o vizită la București pentru a participa la deschiderea expoziției „Italia produce" și la conferințele tehnico-științifice organizate cu acest prilej. Oaspetele italian a acordat un interviu redactorului nostru Mircea Grigorescu.

Antigono DONATI

președintele Institutului italian pentru Comerțul Exterior

Colaborare economică amplă

— Expoziția italiană organizată la București reunește interesul experților și tehnicienilor români precum și al publicului numeros care o vizitează. Vă rugăm să ne spuneți cîteva cuvinte despre „Italia produce".

— Afluența exigentului public românesc și aprecierile bune pe care le-am auzit de la partenerii noștri din România sînt cea mai sigură dovadă că expoziția va contribui la amplificarea schimburilor noastre comerciale, cu avantaje reciproce. „Italia produce" este a treia expoziție italiană organizată la București. De la prima, din 1961, și chiar de la cea de-a doua, din 1963, am făcut pași mari înainte. Astăzi, Institutul italian pentru Comerțul Exterior se mîndrește cu această realizare, deoarece este cea mai mare expoziție programată în străinătate de către Italia, în 1967. Sîntem siguri că o manifestare de însemnătatea acesteia, realizată cu sprijinul cordial și prețios al autorităților române, va avea un efect din cele mai favorabile pentru promovarea excelentelor relații dintre România și Italia.

— Vă rugăm, domnule președinte, să definiți cadrul actual și perspectivele relațiilor economice româno-italiene.

— Economiile țărilor noastre s-au transformat simțitor și, desigur, au progresat foarte mult față de trecut. Sînt notorii progresele mari realizate de Italia după perioada de reconstrucție postbelică, progrese care au făcut să se vorbească despre un „miracol italian", și au inclus Italia între națiunile europene avansate din punct de vedere industrial. Dar, datorită intensității însăși a dezvoltării din perioada de „boom", economia italiană a intrat, în anii 1962—1963, într-o fază critică de conjunctură, caracterizată prin creșterea continuă și dezechilibrată a cererii interne și a importurilor. Au urmat fenomenele de inflație și deteriorarea balanței de plăți. În 1964 și 1965, situația s-a agravat, ducînd rapid la o recesiune economică. Din fericire, criza a fost de scurtă durată. Către finele anului 1965 a început să-și facă drum o ameliorare din ce în ce mai consistentă. În 1966, îmbunătățirea, favorizată și de o politică de reafirmare în domeniul producției, s-a generalizat. Putem să afirmăm deci că — în afara unor aspecte ce nu sînt încă pe deplin satisfăcătoare, îndeosebi în întrebuințarea mîinii de lucru, în creșterea investițiilor, în dezechilibrul veniturilor din agricultură comparativ cu cele din industrie dintre Nord și Sud — economia italiană se află astăzi într-o nouă perioadă de expansiune atît pe plan intern cît și în reflectarea ei pe piața externă. Primele rezultate pe 1967 confirmă această apreciere.

Progrese importante, ale căror mari proporții ne sînt bine cunoscute, a realizat și România, sub impulsul unui efort coordonat prin planurile de dezvoltare ce au dat naștere procesului ascendent de industrializare. Succesele obținute, cu deosebire în sectoarele energeticii, siderurgiei, chimiei, mecanicii, continuă în cadrul actualului plan de dezvoltare a României. Știm că unul din principalele obiective actuale este întărirea calitativă și cantitativă a întregii activități economice a României datorită unui progres tehnologic accelerat, obținut atît cu colaborare din afară cît și printr-un efort sistematic al cercetărilor științifice proprii. Evoluția aceasta este urmărită cu deosebit interes de către Italia, care caută să-și adapteze activitatea sa în scopul intensificării colaborării reciproce, ținînd seama de noile posibilități și cerințe ce apar treptat în relațiile noastre.

Dezvoltarea intensă a economiei celor două țări nu putea să nu se oglindească și în relațiile lor cu străinătatea. Subliniez faptul semnificativ că, din primii ani de după război, Italia și-a întemeiat politica sa comercială pe principiul deschiderii largi a porților către piețele externe și pe colaborarea internațională, fiind profund convinsă că numai în acest fel poate asigura dezvoltarea sa economică.

Este deopotrivă demnă de remarcat și expansiunea comerțului exterior românesc, căruia principiile de amplă colaborare internațională, adoptate în ultimii ani, i-au dat un impuls eficient.

Într-un asemenea cadru de dezvoltare generală, schimburile comerciale italo-române au înregistrat o creștere de 168 la sută în ultimii șase ani. Tendința fermă continuă și în 1967 : în primul trimestru constatăm un spor de 15 la sută față de trimestrul corespunzător al anului trecut. Acest important ritm de creștere — datorită căruia Italia se situează pe al doilea loc în schimburile României cu Europa occidentală — a fost favorizat, desigur, de însemnatul grad de completare a celor două economii. Pe de altă parte, dezvoltarea a fost înlesnită și de cadrul instituțional ce reglementează relațiile noastre. Lăsînd în afara discuției diferențele de regim și de concepții politice, promovarea legăturilor noastre se întemeiază pe un spirit de colaborare economică tot mai amplă.

— Se profilează forme noi de colaborare economică între țările noastre ?

— Un domeniu ce mi se pare că oferă un deosebit interes într-o viziune de perspectivă este acela al colaborării tehnico-industriale. Vom intensifica, de asemenea, cooperarea cu caracter tehnico-științific și cooperarea comercială, care reprezintă una din formele noi în care se concretizează acum raporturile economice dintre popoare și constituie un factor important de progres în economia modernă.

— Vă aflați pentru întîia oară în țara noastră ?

— Da și nu. Vreau să precizez : nu, deoarece am făcut o călătorie în România acum 34 de ani, și da, deoarece România pe care o văd acum este cu totul altă țară. Acestei Românii moderne îi închin întreaga mea admirație.

Ion PAS
președintele Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea

Intens schimb de valori spirituale

În iunie 1947 lua ființă, pentru întîia dată în țara noastră, un Institut pentru relații culturale cu străinătatea. Cele două decenii de existență a I.R.R.C.S. au consacrat rolul Institutului în răspîndirea valorilor culturii românești în străinătate și în cunoașterea și prețuirea culturilor altor popoare în țara noastră. La solicitarea revistei „Lumea", scriitorul Ion Pas, președintele I.R.R.C.S., a vorbit redactorului nostru Cristian Popișteanu **despre principalele forme ale schimburilor culturale care au loc sub auspiciile Institutului.**

— Activitatea desfășurată de Institutul român pentru relațiile culturale cu străinătatea, într-un număr de peste 70 de țări, îmbracă forme foarte diverse, de la trimiteri de materiale informative despre România — de pildă, broșuri, albume, cărți — pînă la organizarea unor mari expoziții documentare sau de artă populară ; de la trimiterea unor filme documentare sau diapozitive spre a fi prezentate în fața publicului de peste hotare pînă la organizarea unor zile ale culturii românești sau a unor reuniuni pe teme diferite. Materialele oferite de I.R.R.C.S. au dat prietenilor noștri din străinătate posibilitatea să cunoască realizările dobîndite de poporul român. În Japonia, de exemplu, una din ultimele noastre expoziții a fost vizitată de 120 000 de persoane. În Mexic, Muzeul Culturii Popoarelor a organizat o sală permanentă de etnografie și arheologie românească. În țările nordice — Suedia, Danemarca, Finlanda — a fost prezentată cu deosebit succes o expoziție de artă populară care s-a bucurat de aprecieri elogioase. Înzestrarea unor biblioteci publice, municipale și universitare cu opere de știință, artă, beletristică a contribuit la popularizarea savanților și creatorilor români în rîndurile unor mase largi de oameni din străinătate. Nu voi cita decît ultima donație de acest fel, cea făcută cu prilejul vizitei mele în Norvegia, Universității din Oslo.

— *După cum se știe, Institutul nu-și limitează activitatea doar la prezentarea culturii românești peste hotare, ci realizează în opera sa funcția de a da și de a primi.*

— Desigur. Aș mai putea arăta multe alte laturi ale activității Institutului nostru. Mă opresc mai îndelung asupra uneia pe care o consider deosebit de importantă. În cei 20 de ani de existență ai săi, I.R.R.C.S. a primit și organizat vizitele unui mare număr de oaspeți, dintre care pot enumera personalități ca : Mario Zagari, subsecretar de stat în Ministerul Afacerilor Externe din Italia, senatoarea Tullia Carettoni, deputatul englez Konny Zilliacus, Diallo Alpha Ahmadou, secretar de stat al Ministerului Sănătății și Asigurărilor Sociale din Guineea, Per Axel Hildeman, directorul Institutului Suedez pentru relații culturale cu străinătatea, dr. Wimpffen, director al Centrului cultural austriac, scriitorul Pierre Abraham, directorul revistei „Europe", compozitorul Jean Absil, membru al Academiei Regale belgiene, cunoscutul om de teatru ceylonez Dayananda Gunawardena, V. C. Rahman, savant de renume mondial, laureat al premiului Lenin și al premiului Nobel, scriitorul australian Frank Hardy, scriitorul islandez Haldor Laxness, laureat al premiului Nobel, deputatul japonez Kanichi Nishimura, membru al Comitetului pentru relațiile externe al Camerei Reprezentanților Dietei japoneze, Rockwell Kent, pictor și literat din S.U.A., laureat al premiului Lenin, caricaturistul de renume mondial din Danemarca, Herluf Bidstrup, și alții. De reținut că numai în ultimii ani au fost primiți un număr de peste 200 de oaspeți și de reținut, de asemenea că, impresionați de cele văzute în țara noastră, cei mai mulți dintre ei au depus mărturie admirativă cînd s-au întors acasă, iar unii au scris articole, cărți sau au deschis în muzeele pe care le conduc expoziții despre România.

— *Cîteva exemple în acest sens ?*

— Scriitorul guatemalez Miguel Angel Asturias a scris cartea „România, noua sa imagine" ; Rafael Alberti a tradus un volum de poezii de Mihail Eminescu și unul de Tudor Arghezi ; scriitorul uruguaian Mario Benedetti a redactat o antologie a prozatorilor români ; scriitorul brazilian Nelson Vainer a redactat o antologie de povestiri și alta de poezii românești, a tradus povestiri din război de Mihail Sadoveanu. Scriitorul danez Hans Scherfig pregătește o nouă carte despre România. Pierre de Boisdeffre c ținut la Radiodifuziunea franceză trei prezentări despre România. Albert Eskerod din Suedia și Niels Cleve din Finlanda, admirînd frumusețec artei noastre populare, au organizat în muzeele ai căror directori sînt expoziții de artă populară românească. Marcel Cellier, folclorist din Elveția, a făcut imprimări pe discuri din folclorul românesc și a ținut un ciclu de conferințe cu exemplificări la radio. Karell Holbik, profesor de economie la Universitatea din Boston, a publicat articole cu privire la dezvoltarea economiei românești. Dr. Clarence Decker, vicepreședinte academic al Universității Fair-

→

Expoziția de artă populară românească, organizată de I.R.R.C.S. la Copenhaga, a fost vizitată de prințesa Benedikte și de președintele Consiliului municipal

Afișul unei recente expoziții de artă populară românească organizată la Torino

leigh Dickinson — New Jersey, a înființat un „colț românesc" permanent în cadrul acestei universități.

— Ce ne puteți spune despre acțiunile organizate la Casa de cultură a Institutului ?

— Mai întîi este necesar să precizez că ea a luat ființă din necesitatea de a se asigura un sediu adecvat, permanent și modern acțiunilor tot mai numeroase organizate de Institut. Prin intermediul manifestărilor organizate aci — la sala de conferințe și la cea de expoziții — se înfăptuiește o activitate culturală cu dublu aspect. Prin conferințe, discuții organizate, filme documentare se prilejuiește o bună și multilaterală cunoaștere a țării noastre. Pe de altă parte, publicului românesc îi sînt prezentate arta și cultura diferitelor popoare, aspecte din viața lor socială, din economie precum și priveliști dintre cele mai variate și caracteristice din diverse țări. Ca forme de manifestare menționez serile culturale, în cadrul cărora se prezintă conferințe, programe artistice, gale de filme, proiecții de diapozitive, precum și expoziții pe care le organizăm pe baza materialelor primite prin legăturile noastre din străinătate. Conferințele organizate în cadrul serilor culturale sînt prezentate de oameni de seamă ai artei, culturii și științei de peste hotare — invitați în cadrul unui schimb de valori cultural-științifice — sau de personalități ale vieții culturale românești, ziariști etc.

Institutul organizează și alte manifestări, în colaborare cu Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, Uniunea Scriitorilor, Comitetul național pentru apărarea păcii, Comisia română pentru U.N.E.S.C.O., O.N.T. și cu alte instituții și organizații. Au avut loc manifestări dedicate aniversării lui Romain Rolland, Cervantes, Sun Iat-sen, Erasmus de Rotterdam, Leibniz și alții.

Sala de expoziții, care funcționează în cadrul Casei noastre de cultură, a găzduit numeroase expoziții sosite din cele mai diferite părți ale lumii. Datorită lor am putut să cunoaștem viața, munca și progresele poporului francez, lupta eroică a poporului din Vietnam, geniul lui Dante Alighieri, originalitatea scenografiei finlandeze, munca harnicului popor olandez, și multe, multe altele. Este poate suficient să spun că, de la înființarea Casei de cultură a Institutului, au fost organizate peste 70 de seri culturale și 50 de expoziții.

La manifestările noastre participă academicieni, cadre didactice, numeroși alți oameni de cultură. Se manifestă un interes crescînd din partea tineretului studios, a publicului larg. Întîlnirile cu personalitățile culturale ce ne vizitează țara, confruntarea ideilor în diferite domenii ale artei și culturii, audierea expunerilor asupra valorilor spirituale și materiale ale altor popoare, asupra frumuseților și particularităților privind viața altor state, pe care au avut prilejul să le cunoască, sau vizionarea unei expoziții ori proiecții de filme, creează publicului românesc prilejuri de îmbogățire a cunoștințelor. Aceleași sentimente de satisfacție manifestă oaspeții străini, veniți în țară la invitația I.R.R.C.S. și a altor instituții sau grupurile de turiști aflați în România.

Cunoașterea valorilor culturale ale popoarelor este un foarte bun mijloc de apropiere, iar Institutul nostru, prin mijloacele proprii profilului său, contribuie la această apropiere.

„SOLUȚIILE DE FORȚĂ"

Luptători ai forțelor patriotice din Vietnamul de sud îndreptîndu-se spre un punct strategic

Parcurgîndu-și în fiecare dimineață ziarul preferat, un american poate uita că forțele armate ale țării sale poartă, la mii de mile depărtare de patrie, un ucigător război de uzură. Războiul fulger din Orientul Mijlociu, seria oasa criză internațională pe care a antrenat-o, marea dezbatere de la O.N.U., acaparează aproape integral paginile consacrate actualității. Dar pentru cine citește mai atent chiar și această versiune unilaterală a cronicii zilei, Vietnamul apare ca un fundal pe care se proiectează, care accentuează și agravează toate disensiunile internaționale. Războiul care bîntuie acolo de ani de zile a fost adesea arătat ca principala cauză a unei încordări putînd duce oriunde și oricînd la explozii primejdioase. Reprezentanții multor țări au ținut să sublinieze în intervențiile lor în fața Adunării Generale această idee care coincide, după cum se știe, și cu punctul de vedere al României. „Un conflict duce la altul, a spus președintele de Gaulle într-o declarație publicată la Paris. Războiul dezlănțuit în Vietnam de intervenția americană, distrugerile de vieți și bunuri pe care le provoacă, sterilitatea fundamentală care îl caracterizează — indiferent cît de puternice ar fi armele utilizate și cît de îngrozitoare ar fi efectele lor — nu pot duce decît la extinderea tulburărilor nu numai pe loc ci și la depărtări foarte mari... De aici, procesul psihologic și politic care a avut ca rezultat lupta din Orientul Mijlociu".

Guvernul american a respins afirmațiile președintelui de Gaulle. „Nimeni dintre cei care cunosc situația îndeaproape nu vede vreo legătură între războiul din Orientul Mijlociu și situația din Asia de sud-est", a declarat purtătorul de cuvînt al Casei Albe, George Christian. Terminologia acestei dezmințiri americane este ea însăși foarte sugestivă. „Războiul" din Orientul Mijlociu, dar „situația" din Asia de sud-est. Ceea ce se întîmplă în Asia de sud-est, „situația" de acolo durează de atîta vreme și are asemenea perspective de perpetuare la nesfîrșit, încît pentru oficialitățile americane e o stare aproape normală. Războiul cronicizat a încetat să mai fie privit ca o criză necesitînd o soluționare grabnică.

Cînd, înainte de agravarea tensiunii în Orientul Mijlociu, secretarul general al O.N.U., U Thant, avertizase că războiul din Vietnam ar putea degenera într-un al treilea război mondial, Washingtonul l-a ascultat cu indiferență. Acolo predomina încă teoria inocuității războaielor locale", a „războaielor limitate". Starea de beligeranță din Extremul Orient tindea să fie prezentată ca un accident lipsit de importanță în contextul păcii generale, ca un element care, deși distonează, poate să-și păstreze nedefinit de mult locul în mozaicul relațiilor internaționale.

Legătura dintre războiul din Vietnam și cel din Orientul Mijlociu nu este o relație simplă, de la cauză la efect. Dar primul a creat o atmosferă în care războiul le poate apărea și altora ca un mijloc legitim de rezolvare a litigiilor între state. Nu are oare acest mijloc asentimentul uneia dintre marile puteri, angajată ea însăși, în mod direct, într-un conflict armat al cărui sfîrșit nu se întrezărește ? Practica recurgerii la forță

NU AU PERSPECTIVE

ca instrument al politicii externe este, după cum a arătat-o istoria, contagioasă. Nu poate fi considerat un exemplu de urmat nici refuzul Statelor Unite de a recunoaște ca eventual partener de tratative de pace pe adversarul împotriva căruia luptă pe cîmpul de război. Deși Frontul Național de Eliberare din Vietnamul de sud este privit ca o realitate care a făcut necesară deplasarea peste ocean și aruncarea în luptă a unei jumătăți de milion de soldați americani dotați cu armamentul cel mai modern, guvernul american contestă viabilitatea acestui adversar formidabil, dreptul lui de a se așeza la masa unor eventuale tratative de pace vizavi de cei pe care-i are în față pe front. Mai grav, însăși ideea unei păci obținute pe calea tratativelor după încetarea focului a fost repudiată de Statele Unite. Victoria militară fiind însă un obiectiv irealizabil — a reamintit-o la sfîrșitul săptămînii trecute și unul dintre candidații prezumtivi la președinția S.U.A., guvernatorul Percy — războiul rămîne starea de fapt și singura perspectivă oferită de Statele Unite unui colț al continentului asiatic. Răsunătoarea înfrîngere suferită zilele trecute la Dak To, în Vietnamul de sud, de una dintre cele mai specializate și eficiente componente ale armatei S.U.A., corpul de parașutiști (după o luptă înverșunată, armata națională de eliberare a nimicit două mari grupuri de parașutiști din brigada 173-a), este numai unul dintre elementele atestînd că Statele Unite nu vor putea impune niciodată „o soluție militară".

Alarma pe care a stîrnit-o în întreaga lume apariția unui al doilea focar de război ar fi trebuit să determine o mobilizare a eforturilor generale pentru a se obține și stingerea celui dintîi dintre ele. În Statele Unite lucrurile par a fi fost înțelese însă invers : în timp ce atenția generală era atintită spre conflictul arabo-izraelian, au fost adăugate noi cărămizi la edificiul escaladării. Bombardamentele asupra orașului Hanoi au fost reluate cu intensitate maximă exact în zilele cînd bubuitul tunurilor din Orientul Mijlociu acoperea alte zgomote de război. Tot atunci, Camera Reprezentanților a aprobat rapid și fără vîlvă un buget militar colosal pentru anul 1968 : 70,3 miliarde de dolari, adică aproape tot atît cît în 1944 cînd Statele Unite aveau sub arme 11 450 000 de oameni (față de 3 370 000 astăzi). Revista „Time" a socotit că, în 1968, Statele Unite vor consacra pregătirilor militare o sumă egală cu totalul veniturilor guvernului federal în primii 138 de ani ai istoriei Americii. Tot fără vîlvă s-a mai luat o hotărîre care va fi dată publicității oficial abia după 4 iulie. „International Herald Tribune" informează deocamdată doar în pagina sa financiară că se va introduce în sfîrșit impozitul suplimentar asupra tuturor veniturilor, pentru acoperirea costului războiului din Vietnam. Cuantumul lui va fi probabil mai mare decît 6 la sută, cum se preconizase inițial, pentru că se dă ca sigură acceptarea cererii generalului Westmoreland de a se ridica la 600 000 numărul soldaților americani din Vietnam. În toamnă, scrie ziarul citat, „guvernul va începe să muște o porție și mai mare din conținutul plicurilor de salarii", sub cuvînt că „fiecare american are obligația de a contribui la acoperirea costului războiului din Vietnam".

Introducerea în vocabularul politicii internaționale curente și aplicarea în practică a unor noțiuni ca „escaladare", „tactica pămîntului pîrjolit" etc., au subminat temelia păcii în lumea întreagă. Grava criză din Orientul Mijlociu nu pare să fi fost înțeleasă la Washington ca un avertisment asupra primejdiilor „strategiei globale". În timp ce, în perimetrul sud-estului asiatic, această strategie a dus la un „război cald", într-unul din ultimele numere ale ziarului „Christian Science Monitor" se vorbește deschis despre „interesele geopolitice ale Statelor Unite în Orientul Mijlociu". Aflăm din articol că „vrînd-nevrînd, Mediterana, pînă în Levant, este o prelungire a frontierei maritime legitime a S.U.A., care se întinde de la nord la sud de-a lungul litoralului atlantic al Europei". Se mai precizează că „Orientul Mijlociu a fost totdeauna nodul vital al lumii geopolitice. Este o cheie cu trei dinți care unește trei continente : Europa, Asia și Africa. Cei care au încercat să-și extindă influența în lume, de la Marc Antoniu la Napoleon și de la acesta la Hitler, s-au năpustit mereu asupra acestei zone. Astăzi trebuie să se țină seama în plus de sensibilitatea strategică a regiunii, de uriașele ei zăcăminte de petrol și de faptul că include puncte de escală esențiale pe rutele aeriene și maritime care înconjoară globul". Iată așadar că nu e vorba de loc de numeroasele state din această regiune care își caută căi proprii de dezvoltare independentă, de interesele lor, de diferendele dintre ele, ci doar de o nouă „frontieră" a Statelor Unite — cea mediteraneano-levantină — și de dorința acestei supraputeri de a ține în mînă „cheia cu trei dinți".

În celălalt capăt al lumii, Peninsulei Indochineze i se aplică de cîțiva ani tratamentul de foc indicat de strategii americani pentru menținerea altei „frontiere" peste mări. Pînă cînd nu se vor abandona definitiv teoriile menite să justifice țeluri expansioniste și dominatoare, opuse intereselor popoarelor mici privite doar ca obiect de exploatare imperialistă, pacea nu va putea reintra cu adevărat în drepturile ei. Războiul din Vietnam este un abces care amenință întregul organism al comunității internaționale.

După cum a subliniat președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, în cuvîntarea rostită la sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., „practicată într-un loc al lumii, imixtiunea devine o sursă de amenințare a păcii și de înveninare a relațiilor dintre toate statele. Situația din Vietnam ilustrează grăitor primejdia pe care intervenția și agresiunea armată o generează pentru pacea lumii, o dată cu încălcarea legalității internaționale. România sprijină cu toată fermitatea dreptul poporului vietnamez de a dispune liber de soarta sa. Încetarea agresiunii împotriva acestui popor ar avea urmări salutare pentru întreaga viață internațională, după cum menținerea și escaladarea ei stimulează acțiunile agresive și în alte părți ale lumii".

Felicia ANTIP

reflector

ECUADOR : DUPĂ 7 LUNI DE DEZBATERI

Adunarea Națională Constituantă a Ecuadorului a votat noua Constituție a țării. Cu acest act se încheie o etapă a perioadei de tranziție inaugurată odată cu răsturnarea dictaturii militare, în martie 1966.

După tulburările interne care au dus la înlăturarea dictaturii militare, funcția de președinte a fost deținută provizoriu de Clemente Yerovi, a cărui sarcină principală era organizarea alegerilor pentru Adunarea Constituantă (vechea juntă desființase parlamentul) și desemnarea pe cale electorală a unui președinte interimar. La 16 octombrie 1966 a fost aleasă Adunarea Constituantă, iar după o lună a urmat instalarea președintelui constituțional interimar, dr. Otto Arosemena Gomez, liderul „Coaliției Instituționaliste Democrate" (C.I.D.), o grupare moderată și fără mare influență. Alegerea lui Arosemena se explică, însă, printr-o manevră a grupărilor de centru-dreapta, al căror candidat, Camilo Ponce Enriquez, fost președinte al țării, renunțase cu puțin timp înaintea votului, vizînd participarea sa la consultările electorale viitoare care vor desemna un nou președinte cu mandat definitiv pe o perioadă de 4 ani. Odată cu aprobarea noii Constituții, Adunarea Constituantă a fixat pentru 4 iunie 1968 data alegerii președintelui și vicepreședintelui republicii.

Revenirea la viața parlamentară a adus pe noi planuri confruntarea dintre partidele de centru-dreapta și cele de centru, dominate de partidul liberal radical care reprezintă burghezia comercială din regiunea de coastă, Guayaquil. Lucrările Adunării Constituante încheiate recent, după 7 luni de dezbateri, au reliefat aceste conflicte Aprobarea bugetului țării și a citorva zeci de decrete în probleme economico-administrative au prilejuit discuții, pe alocuri mai mult decît furtunoase (un deputat a tras focuri de revolver în timpul dezbaterilor în semn de nemulțumire față de cuantumul fondurilor alocate pentru regiunea sa).

În timp ce deputații celor două grupări își disputau „întîietatea" în probleme de procedură și, deseori, în chestiuni de importanță secundară, Ecuadorul continuă să sufere de pe urma unei situații social-economice grave, care îl situează printre țările cele mai slab dezvoltate din America Latină. Președintele Arosemena a inițiat unele măsuri urmărind îmbunătățirea situației (s-a elaborat un plan de diversificare a economiei și a comerțului), dar ele se lovesc de structurile anacronice de tip semifeudal din agricultură și de pozițiile forte ale unor monopoluri nord-americane. Prin nesemnarea Declarației adoptate la reuniunea președinților de la Punta del Este (aprilie 1967), președintele Arosemena și-a manifestat nemulțumirea față de atitudinea S.U.A., care se opune soluționării echitabile a problemelor economice latino-americane ; aprobarea poziției președintelui interimar al țării de către Adunarea Națională Constituantă vine să sublinieze că Ecuadorul nu a avut de cîștigat de pe urma „ajutorului" nord-american în cadrul mult trîmbițatei „Alianțe pentru progres".

Perspectivele redresării economiei sînt și mai estompate în urma regrupării forțelor de dreapta. Pregătindu-se pentru alegerile din iunie 1968, fostul președinte Camilo Ponce Enriquez depune eforturi pentru întărirea unității dreptei. La rîndul lor, liberalii, învinși la alegerile din toamna anului 1966, vor să restabilească „echilibrul" printr-o eventuală victorie a unui candidat al lor.

Forțele de stînga acționează pentru orientarea vieții publice pe o cale democratică. După opiniile unor comentatori latino-americani, crește rolul partidului comunist din Ecuador în rezolvarea multiplelor probleme ale țării. Rîndurile partidului sporesc, căci poziția sa exprimă aspirațiile unui popor care cunoaște toate consecințele subdezvoltării și exploatării.

V. D.

ADDIS ABEBA

Corneliu Vlad

Mărinimia sau bunăvoința turiștilor, laolaltă cu strădaniile oficiilor specializate care-i primesc și cu mîndria localnicilor, fac ca astăzi numeroase orașe de pe glob să fie tot mai puțin dispuse de a renunța la revendicarea atributului de „oraș-grădină". Pentru capitala Etiopiei justificarea apelativului e însă clară și istoria fondării Addis Abebei — care, relativ tînără, n-a avut timpul să devină legendă — este edificatoare în această privință.

Întemeietorul orașului Addis Abeba este împăratul Menelik al II-lea. În a doua jumătate a secolului trecut, în tebra căutării celui mai potrivit loc pentru înălțarea unei noi capitale a țării, Menelik și-a schimbat, în mai puțin de două decenii, de trei ori cetatea de scaun — pe care a mutat-o succesiv la Ancobar, Entoto 1 și Entoto 2, localități aflate la nord de vatra actualei capitale — mai înainte de a se fixa definitiv (în 1889) la Addis Abeba. Este întrutotul adevărat — confirmă și documentele — că pentru stabilirea capitalei pe locul în care se află și astăzi, pe lîngă poziția geografică centrală și clima favorabilă a regiunii, a cîntărit greu în balanță reușita primelor plantări de eucalipt în această regiune. În deceniile următoare, eucaliptul a continuat să joace un rol economic important în așezarea definitivă a orașului și în dezvoltarea sa, conferindu-i un aspect particular.

Cele cîteva volute pe care avionul le descrie deasupra orașului, obligatorii pentru aterizare dar — îți place să crezi — și pentru a-ți oferi o imagine de ansamblu asupra capitalei, te poartă deasupra unui relief ondulat de o culoare predominantă : verde-închis. Orașul, ascuns în mijlocul pădurilor de eucalipți, își semnalizează prezența prin sclipirile, ca de oglindă în soare, ale dreptunghiurilor de tablă zincată care acoperă clădirile cartierelor centrale. Văzut de sus, orașul are înfățișarea unui amfiteatru verde înconjurat de munți împăduriți. Prima impresie pe care ți-o dă Addis Abeba (în limba amhară „floare nouă") este aceea a unei grădini ; plimbarea pe jos prin oraș este un prilej de a-ți detalia constatarea.

Leul etiopian

— De pe terasa hotelului Ethiopia — ne spune un localnic — se realizează cel puțin jumătate din numărul fotografiilor turistice care fixează aspecte ale capitalei noastre. Într-adevăr, de aici pornesc cîteva unghiuri interesante, care încadrează fie bulevardul Haile Selassie — una din principalele artere ale capitalei — fie Adoua Square, cea mai mare piață a orașului, fie, în depărtare, palatul Jubilée, reședința imperială.

Adoua Square, mărginită de hotelul Ethiopia și de clădirile relativ noi ale teatrului în limba amhară, Băncii comerciale și Băncii de Stat, este dominată de binecunoscuta statuie a „Leului etiopian" (pe care îl întîlnești apoi reprodus, în copii conforme sau stilizate, pretutindeni în timpul călătoriei prin țară). Leul, simbol național al etiopienilor, semnifică în primul rînd vitejia și demnitatea unui vechi popor care, într-o existență de cîteva milenii, n-a cunoscut dominația străină. Etiopienii sînt mîndri că, exceptînd perioada în care au avut de înfruntat agresiunea fascistă, țara lor și-a menținut, singură în Africa, independența de stat. Sentimentul neatîrnării și conștiința că este depozitarul și continuatorul unei bogate civilizații, de cîteva ori milenare, sînt puternic înrădăcinate în rîndurile poporului etiopian. În heraldica țării leul ocupă locul central, iar intrarea palatului imperial, vizitat aproape zilnic de turiști străini, este străjuită de un leu care participă cu o cordialitate bine temperată la întîmpinarea vizitatorilor. (Alteori, în timpul ceremoniilor de primire, rolul său este suplinit de cîteva pantere tinere.)

Răspîndit pe o mare întindere, orașul, deși cu numai o jumătate de milion de locuitori, este greu de străbătut cu piciorul și se întîmplă uneori ca, în mijlocul unui pîlc de eucalipți, să crezi că ai ajuns la margine pentru ca, privind mai atent printre copaci, să constați de fapt numai prezența unui alt cartier. Prin diversitatea de stiluri în care sînt concepute principalele sale edificii, datorită faptului că proiectanții aparțin u-

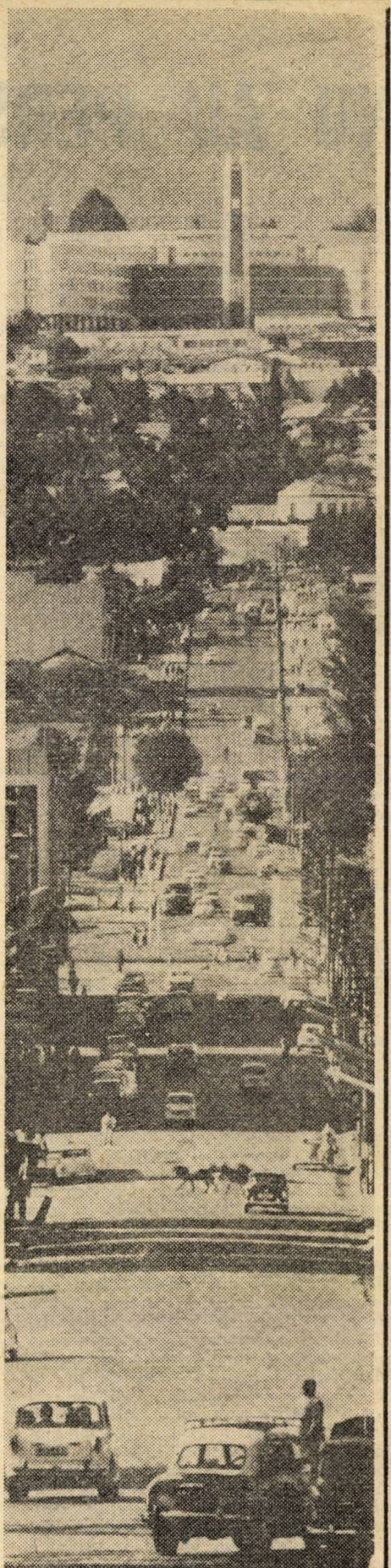

Artera comercială principală care leagă orașul vechi de noua Addis Abeba. În fund, palatul Municipalității.

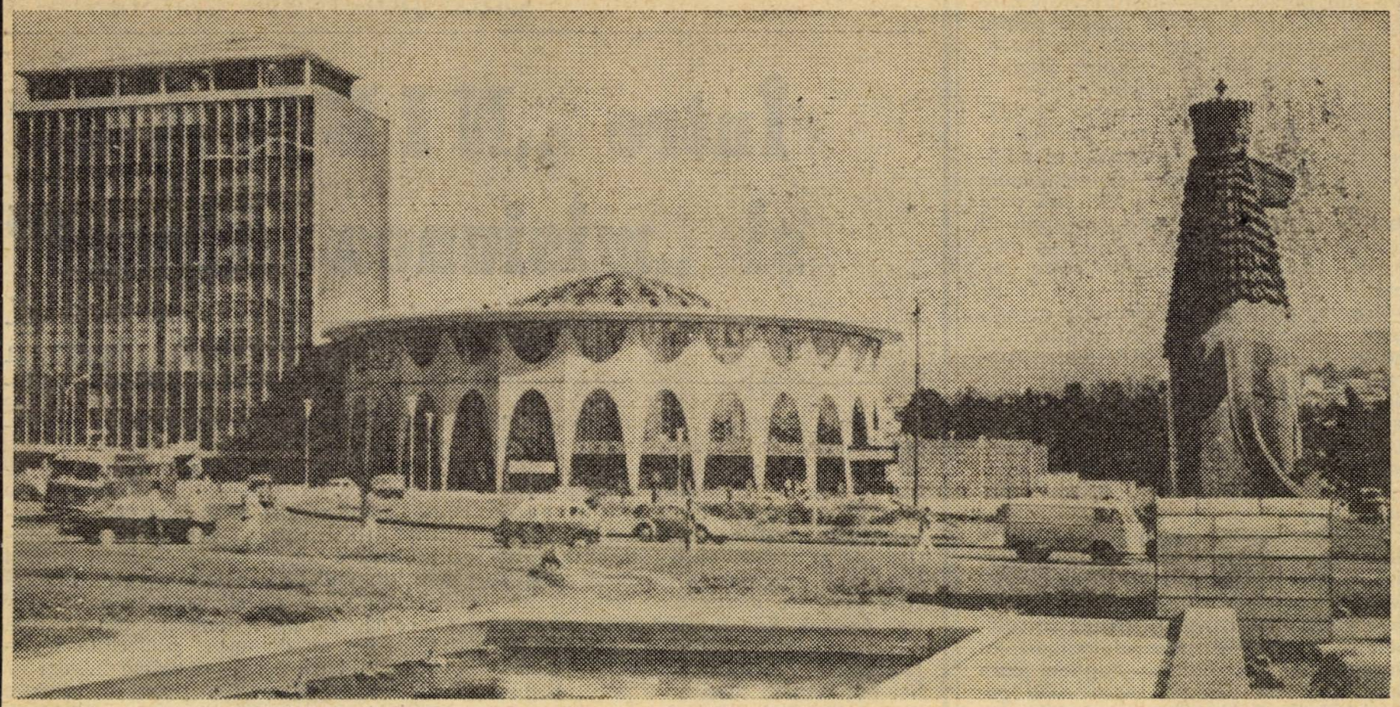

Din peisajul arhitectonic modern al capitalei etiopiene

nor şcoli sau chiar ţări diferite, oraşul exclude formula unei arhitecturi unice.

Universitatea Haile Selassie, Municipalitatea, clădirea Parlamentului, sediile principalelor bănci, hotelurile au produs modificări în fizionomia cartierelor înconjurătoare şi, în general, a capitalei. Întîlneşti uneori, în umbra unor construcţii moderne, grupuri de căsuţe scunde din pămînt, denumite *tukuli*, în aparenţă fragile, în realitate remarcabil de rezistente la violentele furtuni tropicale, datorită elasticităţii pereţilor construiţi din împletituri de bambus. În partea de sus a oraşului se păstrează încă în bună măsură trăsăturile vechilor aşezări ale podişului etiopian — case izolate, plasate în mijlocul unor parcele înverzite, construcţii simple de pămînt sau lemn.

— Pînă acum cinci ani — spun gazdele — cel mai important obiectiv al capitalei noastre, care se detaşa net de celelalte, era palatul imperial. Astăzi, din diferite puncte ale oraşului, domină împrejurimile cîteva zeci de edificii moderne, unele încă în construcţie. Rezultatele străduinţelor depuse în direcţia extinderii şi modernizării capitalei sînt evidente; statisticile informează că numai în perioada 1956—1966 numărul locuitorilor capitalei s-a dublat. În ultimele decenii, oraşul s-a dezvoltat continuu. Sub raport edilitar, Addis Abeba a cunoscut o creştere sistematizată mai întîi în cadrul unui plan întocmit de un grup de arhitecţi italieni, care se reducea în fond la iniţierea unui sistem de artere de comunicaţie moderne între diferitele cartiere risipite destul de haotic în depresiunea Entoto. Următoarele două planuri urbanistice, datorate unul — arhitectului englez Abercrombie, altul — societăţii „Bolton Hennessey" (tot din Anglia) au propus o dezvoltare bazată pe o reţea de circulaţie radială şi circulară. Astăzi nimeni nu poate spune cît datorează actuala înfăţişare a oraşului planurilor englezeşti şi, poate tocmai de aceea, în ultimii ani municipalitatea a preluat în mod direct lucrările de sistematizare a capitalei, iniţiind un plan general de perspectivă în acest sens şi controlînd respectarea sa.

Interesantă, între altele, este aprecierea proiectanţilor etiopieni că, în lipsa unor zăcăminte de materii prime sau a unor surse de energie relativ importante în imediata vecinătate a capitalei, nu există raţiuni majore pentru a transforma Addis Abeba într-un oraş industrial. Se preconizează „îngheţarea industrială" a capitalei la nivelul actual, instalarea fabricilor şi uzinelor absolut necesare oraşului în „zona de centură" şi, în sfîrşit, amplasarea obiectivelor economice pe întregul teritoriu al ţării, în funcţie de rentabilitate.

„Vocaţia africană"

Aşa cum se vorbeşte astăzi despre „vocaţia internaţională" a Genevei, la Addis Abeba a început să se folosească tot mai des în ultimii ani termenul de „vocaţie africană" în legătură cu capitala Etiopiei. Prin construirea, în 1960, a sediului Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa iar, ulterior, a reşedinţei Organizaţiei Unităţii Africane, Addis Abeba a devenit unul din centrele politice de importanţă continentală. Dar şi instituţiile culturale sau de învăţămînt ale capitalei — în primul rînd Universitatea şi Biblioteca Naţională — tind, pe lîngă rolul ce le revine în dezvoltarea culturală a ţării, să contribuie la îndeplinirea unor obiective de proporţii continentale.

Principalul for de învăţămînt al ţării, Universitatea Haile Selassie, fiinţează într-unul din fostele palate imperiale — Guenet Leoul. Aici studiază peste 2 000 de studenţi etiopieni şi, laolaltă cu ei, tineri din alte ţări africane. La încheierea celui de-al treilea an de studii, tinerii etiopieni îşi întrerup cursurile pentru a-şi aduce un timp contribuţia la reuşita campaniei de alfabetizare a populaţiei.

Profesorii universităţii sînt încă, în mare parte, recrutaţi din străinătate, dar am aflat că acţiunea de „etiopianizare" a corpului profesoral se efectuează într-un ritm viu. Gazdele ne-au informat despre stadiul în care se află aplicarea măsurilor luate pentru introducerea învăţămîntului în limba amhară. O reformă în această direcţie a şi fost aplicată în şcoala primară ; o transformare analogă se află astăzi în studiu în ce priveşte învăţămîntul secundar şi se exprimă convingerea că de această măsură va beneficia peste cîţiva ani şi învăţămîntul superior. Necesitatea acestei acţiuni — ni s-a explicat — provine din grija pentru cultivarea tradiţiei culturale etiopiene. Formarea de specialişti proprii, necesari dezvoltării economiei, se realizează în bună măsură prin cooperarea, mai ales în domeniul tehnic, cu diferite alte ţări, dar aceasta nu trebuie să ducă la asimilarea culturii străine în dauna celei etiopiene. De aceea — ni se menţionează — este necesar ca studenţii care-şi continuă studiile în străinătate să aibă o pregătire solidă în cultura şi în limba etiopiană pentru a-şi putea însuşi elementele diferitelor culturi străine fără a se lăsa copleşiţi de ele. Universitarii etiopieni ţin să ne sublinieze că prin aceasta nu se urmăreşte nicidecum izolarea ţării lor ; se citează cuvintele împăratului Haile Selassie : „Un popor nu poate să-şi îndeplinească rolul său în concertul naţiunilor decît dacă reuşeşte să fie mai întîi de toate el însuşi".

Alt obiectiv cultural important, Biblioteca Naţională (organizată în două secţii — departamentul public, care stă la dispoziţia maselor de cititori, şi departamentul de cercetări, accesibil îndeosebi studenţilor şi specialiştilor) este, de asemenea, o instituţie care depăşeşte cadrul naţional ; principalele secţiuni ale departamentului de cercetări sînt „Africa" şi „Agricultura tropicală".

Vizitînd biblioteca, am stat de vorbă cu una din gazde, cercetător la sectorul etiopian, care mi-a spus :

— Primim un mare număr de cărţi de pretutindeni, dar avem încă foarte mult de făcut, mai ales sub aspectul cunoaşterii cuprinzătoare a istoriei şi geografiei ţării noastre. De aceea mă folosesc de prilejul oferit acum pentru a lansa

→

încă o dată un apel instituțiilor de cultură sau persoanelor din străinătate care posedă materiale privind Etiopia pentru a ni le semnala pe adresa : *„To the librarian of Institute of Ethiopian Studies, P.O. Box 1176, Addis Abeba"*.

Sediul Comisiei Economice a O.N.U., „Africa Hall", este o sinteză fericită între consacratul spirit funcțional al edificiilor geneveze similare și elementele artei tradiționale etiopiene. Vitraliile care domină intrarea — triptic reprezentînd trecutul dureros al Africii, lupta sa pentru independență și aspirația către unitate — sînt opera lui Afewerk Teklé, principala personalitate artistică a țării. Artist multilateral — pictor, sculptor, autor de vitralii, mozaicuri și fresce — Afewerk Teklé a reușit, într-o țară în care pictura a fost sute de ani de inspirație exclusiv religioasă, să spargă tiparele și, rămînînd fidel surselor artistice tradiționale, să introducă arta plastică etiopiană în circuitul artistic al lumii contemporane.

Clădirea care găzduiește reședința Organizației Unității Africane reproduce într-un mod ingenios, la scară mai mică, edificiul sediului Națiunilor Unite de la New York. Aici, cîțiva diplomați africani, inclusiv secretarul general adjunct al Organizației, dl Gratien Pognon (care ne-a primit în absența secretarului general, Diallo Telli, aflat într-o călătorie în Sudan) ne-au vorbit despre preocupările O.U.A. în vederea obținerii depline și a consolidării independenței țărilor africane, menționînd rolul important jucat de Etiopia în viața Organizației, începînd cu inițiativa convocării primei conferințe africane la nivel înalt, din mai 1963.

Despre „vocația africană" a Etiopiei, adică — după cum ni s-a precizat — despre dorința sa de a contribui la mai buna cunoaștere reciprocă a popoarelor africane și la dezvoltarea colaborării între țările continentului ne-a vorbit un ziarist etiopian :

— Istoria noastră ca popor independent este lungă, dar, din nefericire, lupta necontenită împotriva invadatorilor a consumat energii ce puteau fi utilizate în scopul propășirii țării. Necesitatea de a-și concentra toată atenția asupra apărării independenței și integrității teritoriale i-au împins pe etiopieni în inima celor mai înalți și mai îndepărtați munți, care nu au devenit accesibili lumii exterioare decît în secolul nostru. Iată pentru ce progresul social și economic al Etiopiei a fost întîrziat și împiedicat ; iată de ce țara noastră se găsește astăzi în fața acelorași probleme care preocupă tinerele state africane independente. De aici și „vocația africană" a țării noastre.

■

În urmă cu 86 de ani, unul din călătorii celebri prin aceste locuri, Arthur Rimbaud, în acel timp negustor de piei, cafea și arme în Etiopia, scria familiei sale în Franța : „Am ajuns în această țară după 20 de zile de drum prin deșertul somalian. Țara, situată la mare înălțime, nu este totuși prin aceasta mai puțin fertilă. Clima este înviorătoare, de loc nesănătoasă. Sînt însă multe de făcut aci". Rodnicia pămîntului etiopian este literalmente proverbială ; un dicton de circulație curentă este : „La noi, din fiecare nuia înfiptă în pămînt, poate crește un palmier". Mai practic, specialiștii consideră că potențialul agricol al Etiopiei ar fi suficient pentru satisfacerea necesităților întregii Europe. Cu sentimentul că locuiește un pămînt cu mari resurse, poporul etiopian se străduiește să le pună cît mai deplin în valoare.

Corespondență din Londra

Între „NIBMAR" și „misiunea Alport"

John Gritten

În timp ce lordul Alport așteaptă la Salisbury un prilej de a face „vizita sa de curtoazie" primului ministru rebel Ian Smith, la Londra se puneau întrebări privind sursa inițială a cererii de a trimite în Rhodesia un nou emisar. Cererea provenea oare, așa cum susțineau unii, din partea lui Smith însuși, care adresase guvernului britanic apeluri discrete dar ferme ? Sau provenea din partea guvernatorului Rhodesiei, sir Humphrey Gibbs, a cărui simpatie pentru minoritatea albă nu a putut fi pusă nici o clipă la îndoială ?

La 13 iunie, deputatul laburist Andrew Faulds i-a cerut lui Wilson în Camera Comunelor asigurarea că guvernul nu a renunțat la angajamentul lui față de „NIBMAR" (prescurtare formată din inițialele formulei „să nu se acorde independență înainte de regimul majorității" — „no independence before majority rule"). Răspunsul lui Wilson a fost echivoc. El a afirmat desigur că lordul Alport nu va avea autoritatea să dea înapoi în ce privește „NIBMAR", asigurare dată reprezentanților Commonwealthului. Dar în continuare el a adus în mod vizibil o rezervă acestei afirmații adăugînd : „Dacă împrejurările s-ar schimba substanțial, am fi dispuși să discutăm cu Commonwealthul situația care s-a ivit. Dar ar trebui să existe schimbări substanțiale și precise ale împrejurărilor".

Reprezentînd părerile colegilor laburiști de stînga ai lui Faulds, săptămînalul „Tribune" a făcut următorul comentariu : „Vom urmări cu multă suspiciune vizita în Rhodesia a lordului Alport. Deși Wilson a dat o nouă asigurare că nu poate exista independență înainte de instaurarea regimului majorității, unele din concesiile oferite în momentul tratativelor pe bordul navei militare britanice «Tiger» nu sînt compatibile cu un asemenea angajament... Aceasta înseamnă oare că Wilson încearcă acum să încropească o reglementare implicînd mari concesii regimului ilegal al lui Smith ?"

În aceste cercuri domnește părerea că, deși coloniștii albi constată că sancțiunile îi stînjenesc, sancțiunile singure nu vor duce la căderea lui Smith.

Se subliniază că guvernul britanic nu tratează nici măcar cu europenii care doresc evoluția lentă a africanilor spre regimul majorității, ci cu o mînă de rasiști care sînt hotărîți să ia măsuri pentru ca africanii să nu ajungă niciodată la regimul majorității. Pentru a asigura acest lucru, minoritatea rhodesiană albă, care se bucura pînă nu de mult de unul din cele mai ridicate nivele de trai din lume (pe seama majorității africane), este dispusă să-și strîngă puțin cureaua sperînd, nu fără temei, că tot mai multe țări vor ocoli aplicarea sancțiunilor, în propriile lor interese comerciale, cu cît impasul dintre Rhodesia și Marea Britanie se prelungește.

În aceste cercuri toată lumea este de acord că extremiștii din Rhodesia au dobîndit tot mai mult supremația, existînd indicii clare că intenționează să introducă o formă oarecare de apartheid de tip sud-african. (Episcopii romano-catolici din Rhodesia, precum și anumite cercuri pacifiste creștine din Marea Britanie, au denunțat proiectata legislație în baza căreia districte întregi ar deveni segregate din punct de vedere rasial.)

Cîțiva comentatori conservatori vor să creeze impresia că premierul Smith reprezintă o „influență moderatoare", încercînd să potolească pe extremiști. Potrivit acestor observatori, inițiativa actualelor convorbiri provine din partea lui Smith care, susțin ei, dorește să-și țină deschisă ușa spre Westminster, dar îi este tot mai greu să o facă din cauza presiunilor exercitate de extremiștii din rîndul fermierilor albi.

Dar o altă teorie este cea provenind de la Lusaka (Zambia), potrivit căreia guvernatorul Rhodesiei, sir Humphrey Gibbs, a trimis lui Wilson o scrisoare pe șase pagini, și că în urma acestei scrisori are loc vizita lordului Alport. După cum se afirmă, sir Humphrey ar fi prezentat patru argumente : constituția elaborată pe bordul navei „Tiger" trebuie să constituie baza tratativelor ; Wilson trebuie să retragă angajamentul său „NIBMAR" și să revizuiască pe larg (adică să prelungească la infinit) orarul său pentru realizarea regimului majorității ; și trebuie să dea minorității albe mai multe asigurări că poziția ei va fi consolidată. Această relatare este privită în modul cel mai serios de anumiți deputați laburiști, al căror verdict este : „Asemenea condiții sînt cu totul inacceptabile. Ele nu ar fi trebuit să-l influențeze pe Wilson să trimită un nou reprezentant în Rhodesia".

Intervin, poate, alte considerente : lordul Beswick, subsecretar de stat pentru Commonwealth, a declarat săptămîna trecută că în cazul în care criza rhodesiană se menține, pierderea netă înregistrată anul acesta de balanța de plăți a Marii Britanii „ar putea fi ceva mai mare de 40 milioane lire sterline, cît a fost în 1966". Wilson a calculat această pierdere la 100 milioane lire sterline anual.

Rămîne de văzut dacă aceste considerații practice nu ar putea să aibă mai multă greutate pentru Wilson decît angajamentele față de colegii săi africani din Commonwealth în ce privește instaurarea regimului majorității în Rhodesia. Lordul Alport a declarat totuși că, în cursul proiectatei sale vizite de trei săptămîni, speră să reușească să se întîlnească cu conducătorii arestați ai populației africane Zimbabwe.

Londra, 27 iunie

reflector

ACADEMIA DE DREPT INTERNAȚIONAL DE LA HAGA

Fondată la 14 iulie 1923, Academia de Drept Internațional de la Haga este cunoscută în întreaga lume ca unul din centrele importante ale culturii juridice. An de an, autori consacrați, reprezentînd mai toate școlile cunoscute în știința dreptului internațional, sînt chemați să prezinte, în fața unui auditoriu provenind din peste șaizeci de țări ale lumii, rezultatele cercetărilor lor în probleme de actualitate. În ciclul de studii pe anul 1967 (3 iulie — 20 august), la catedrele Academiei vor fi prezenți, printre alții, profesorii G. Sperduli, de la Universitatea din Roma, R.Y. Jennings, de la Universitatea din Cambridge, S.E. Nahlik, de la Universitatea Jagelonă din Cracovia, M. Virally, de la Institutul universitar de înalte studii internaționale, M. H. Hoogestraten, secretarul general al Conferinței de drept internațional privat de la Haga. Expunerile lor se vor referi la teme de interes deosebit ca : principiul reciprocității în dreptul internațional contemporan, protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat, codificarea prin tratate a dreptului internațional privat.

Cursurile predate în acest an se vor adăuga celor din anii precedenți în „Recueil des Cours de l'Académie de Droit International de la Haye", operă monumentală, la care și-au adus și își aduc în permanență contribuția juriști de seamă de pe toate meridianele și paralelele globului.

În fiecare an, curatoriumul Academiei, al cărui președinte este prof. F. Castberg, fostul rector al Universității din Oslo, conferă un număr de burse de studii candidaților din diferite state, a căror pregătire este apreciată de către curatorium ca fiind suficient de temeinică pentru a permite acestora să urmeze cursurile Academiei. Atît anul trecut, cît și pentru anul în curs, juriști români au obținut burse de studii la acest for înalt al științei dreptului internațional.

Prin finalitatea și conținutul lor, cursurile predate la Academie sînt menite să întărească atașamentul auditorilor față de principiile de bază ale relațiilor dintre state, față de dreptul internațional și legalitatea internațională, față de cauza înțelegerii între popoare și cooperării internaționale. La aceste cursuri, auditorii iau cunoștință pe larg de aspectele teoretice ale necesității practice ca statele să-și desfășoare relațiile lor internaționale pe baza trainică, permanentă, a principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Cei mai buni dintre auditorii cursurilor sînt admiși la examenul de diplomă de către curatoriumul Academiei. Trecerea cu succes a acestui examen, care reclamă cunoștințe aprofundate de drept internațional public și privat, asigură candidaților reușiți conferirea diplomei Academiei de Drept Internațional de la Haga.

Legătura Academiei cu foștii auditori este menținută prin activitatea Asociației foștilor auditori, care cuprinde membri din majoritatea statelor lumii. Asociația organizează anual congrese și mese rotunde ale membrilor ei, la care aceștia prezintă comunicări și participă la dezbateri pe marginea unor teme de drept internațional. Ultimul congres a avut loc la Praga. Lucrările cele mai reușite, elaborate de către membrii Asociației, sînt publicate în Anuarul acesteia. Prezența juriștilor români în Asociația foștilor auditori ai Academiei de Drept Internațional de la Haga, marcată pentru prima dată prin adeziunile intervenite anul trecut, va fi multiplicată pe măsură ce și alți juriști din țara noastră vor urma cursurile Academiei și vor deveni membri ai Asociației.

Dan CIOBANU

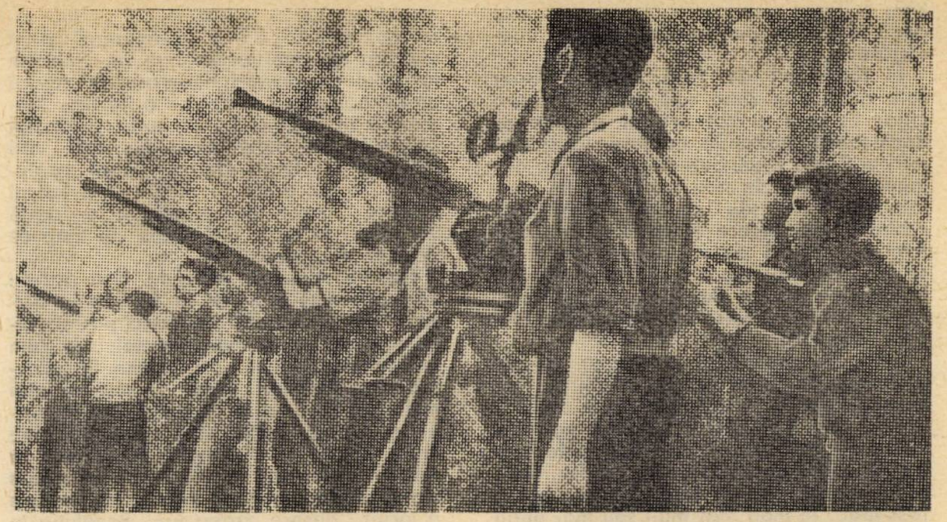

Partizani bolivieni la un exercițiu de tir

Cea mai recentă fotografie a lui Régis Debray, în închisoarea Santa Cruz

François Maspéro

„AM ÎNCERCAT SĂ-L VĂD PE DEBRAY"

Cazul Régis Debray a suscitat și continuă să suscite o vie preocupare în opinia publică internațională. Pe de o parte pentru că acest foarte tînăr profesor universitar și-a cucerit un deosebit prestigiu prin seriozitatea și probitatea gîndirii sale, prin ținuta sa morală. Pe de altă parte pentru că modalitățile adoptate de către autoritățile boliviene în pregătirea procesului său nu au nimic comun cu principiile juridice și cu aplicarea lor corectă. François Maspéro, a cărui casă de editură s-a afirmat în ultimii ani în lumea pariziană a cărții ca una din cele mai preocupate de realitățile lumii contemporane, și care este editorul lui Régis Debray, a plecat să cerceteze situația la fața locului. La întoarcere, el relatează în „Le Nouvel Observateur" tribulațiile sale boliviene, contactele avute cu autoritățile care și-au asumat competența de a organiza procesul — nu însă și cu Debray, pe care nici el (ca de altfel nici avocatul, nici mama deținutului) n-a izbutit să capete autorizația de a-l vedea.

Am petrecut zece zile în Bolivia. Au trecut două luni de cînd Régis Debray a fost arestat. Pînă în momentul în care scriu, nimeni nu l-a putut vedea : nici mama sa care se află la La Paz de la începuturile „afacerii", nici avocatul său bolivian, nici vreun reprezentant al ambasadei franceze (precizez, franceze, căci lucrurile nu s-ar fi putut petrece astfel, se pare, dacă ar fi fost ambasada S.U.A.), nici, cu atît mai puțin, editorul său.

Se poate afirma oare că „toate ipotezele sînt permise" ? Sînt greu de înțeles motivele pentru care bolivienii prelungesc astfel acest „suspens" absurd. Am putut dobîndi la La Paz certitudinea că, pentru moment, Régis Debray se află în viață. Există informatori — soldați din cei care îl păzesc, și care au vorbit. Se impune deopotrivă o altă certitudine : torturat, Debray se afla într-o stare în care nu putea fi arătat. Se așteaptă deci ca el să se „refacă". Aceasta reiese din declarații publice, ca, de exemplu, aceea a generalului Ovando, făcută cu zece zile în urmă : „Régis Debray e bine. Avem o asemenea grijă de el încît cinci soldați bolivieni au donat din sîngele lor pentru a i se face o transfuzie...". Sau genul de știri liniștitoare care i se dau d-nei Debray : „Régis se simte bine. A început să recîștige în greutate...".

Faptul că „specialiști" americani au venit a doua zi după arestarea sa pentru a se ocupa special de el, a fost anunțat în mod clar în presă. Pentru moment nu se pot obține dovezile necesare în privința a ceea ce se repetă de asemenea cu insistență la La Paz : că a fost dus un timp la Panama, la centrul de antrenament-antiguerilă, unde „specialiștii" au la dispo-

→

ziție mijloace mai adecvate și mai eficace decît în Bolivia pentru acest gen de interogatoriu.

În momentul de față, Régis Debray este deținut în zona sud, adică în zona chiar în care a fost arestat și unde se desfășoară operațiile militare, între Camiri și Santa Cruz. Sub paza a 50 de oameni, înlocuiți de mai multe ori pe săptămînă, locul său de detențiune este schimbat la fiecare două sau trei zile. Armata, care îl deține, dorește ca el să se afle cît mai departe posibil de luptele politice din La Paz ; în același timp, acești militari trăiesc cu teama unei acțiuni a guerilei.

Instrucția procesului a început. Aceasta înseamnă că un judecător militar, colonelul Roberto Torres Becerra, a fost trimis la Camiri pentru a interoga pe martori și pe acuzații de complot : este vorba, în afară de ceilalți doi ziariști, Roth și Fructuoso, de bolivieni al căror caz a fost legat în mod mai mult sau mai puțin artificial de acela al lui Régis Debray.

Unul dintre acești bolivieni însă nu va putea fi interogat : este vorba de Jorge Vasquez, un tînăr intelectual din La Paz. Grav rănit cu ocazia arestării sale, el a fost internat în spital la Camiri. Poliția l-a avertizat : „Te vom interoga după ce vei fi operat". Vasquez a vrut să le arate că nu-i este teamă : el a refuzat orice anestezic. 15 zile mai tîrziu, deși rănit grav la picioare, el a evadat din camera sa de hotel pe care mai mulți soldați o păzeau în permanență.

D.I.C. RECURGE LA GLOANȚE

Avocatul lui Régis Debray, Flores Torrico din La Paz, a plecat la Camiri pentru a se întîlni cu judecătorul de instrucție și a-i cere permisiunea să-și vadă clientul. În Camiri, ocupat de armată, el a trebuit să facă față unei prime încercări : să-l găsească pe judecător, a cărui existență însăși statul major refuza să o admită. Cînd în sfîrșit judecătorul a fost găsit, el a refuzat să-l pună în legătură pe avocat cu Régis Debray, mărturisind de altfel că, deși Debray îi este adus zilnic, nu cunoaște locul unde acesta este deținut. A urmat manifestația de „indignare" : difuzoare ale armatei au convocat populația să manifesteze împotriva prezenței avocatului „trădător" care ia apărarea „străinilor asasini" etc. Cum însă ploua, nu s-a prezentat nimeni. Episodul următor : cînd Flores, pe drumul de întoarcere, a hotărît să treacă prin Muyumpampa, satul unde fusese arestat Régis Debray, elemente ale D.I.C. (siguranța boliviană), care urmăreau mașina lui într-un Jeep foarte oficial, au tras asupra avocatului mai multe focuri de armă, nu prea bine țintite, la o cotitură a drumului. La Muyumpampa, alte elemente ale D.I.C. i-au interzis intrarea în sat. (...)

Instrucția „secretă" nu pare că se va prelungi prea mult. Procesul poate avea loc dintr-un moment în altul. Care va fi atunci acuzația precisă ce i se va aduce lui Régis Debray ?

Pentru presa din La Paz, cazul Régis Debray este desigur gata judecat. E atît de complet judecat încît se pune întrebarea de ce această presă revine în fiecare zi asupra subiectului, cu un lux de injurii și de „detalii" ale căror contradicții sînt atît de flagrante încît, dacă ele ar trebui să constituie un act de acuzare, un avocat normal în fața unui juriu normal ar obține achitarea în cîteva minute. Unii ziariști mai susțin încă fără scrupule vechea teză după care Régis Debray ar fi fost prins cu arma în mînă. Această teză a fost părăsită însă de multă vreme în mod oficial, fiind înlocuită cu alta : Régis Debray, prins fără arme, ar fi avut în trecut contacte cu elementele de guerilă ; formula cea mai vagă, care pare să satisfacă pe toată lumea, este : „actuó como guerrillero", adică „a acționat" ca un element de guerilă. Se pun în circulație tot felul de povești neverosimile despre un pașaport fals și despre o intrare clandestină în Bolivia. La 13 iunie, generalul Barrientos — care anunțase mai întîi moartea lui Régis Debray, **apoi** capturarea sa cu arma în mînă — a lansat ulterior, într-un discurs oficial, o nouă versiune : el ar fi fost prins „în timp ce dezerta din guerila" (!)

Faptele reale se prezintă însă astfel : Régis Debray a intrat în Bolivia la sfîrșitul lunii februarie, pe baza pașaportului său, adică în mod normal, așa cum mai făcuse de multe ori înainte. El cunoștea bine Bolivia, unde locuise de mai multe ori fără să se ascundă. La 20 aprilie, el a fost arestat fără arme, în haine civile, la orele 7 dimineața, la intrarea în satul Muyumpampa. Numele său poate fi regăsit în registrele hotelurilor în care a locuit : despre cartea lui, „Revoluția în revoluție", nimeni nu auzise vreodată vorbindu-se în Bolivia. Totuși, ca prin miracol, volumul a apărut a doua zi după arestarea sa pe toate birourile statului major, o dată cu sosirea oamenilor F.B.I.-ului. Régis Debray nu a putut decît să-și arate pașaportul și să comunice că reprezintă revista „Sucesos" și casa mea de editură. Toate acestea sînt cunoscute. De aici însă începe delirul. Într-adevăr, se pot cerceta cu de-amănuntul presa și declarațiile oficiale : nici o dovadă concretă, întemeiată, nu a putut fi adusă împotriva sa, în nici un moment. Participarea sa la guerilă este însă într-o asemenea măsură afirmată ca un fapt de către autoritățile boliviene încît, în această privință, fiecare poate da curs liber imaginației sale.

Intenția mea, la La Paz, era simplă : doream să depun mărturie, în fața instanțelor judecătorești competente, că Régis Debray se afla acolo într-o misiune de ziarist și de scriitor. Am fost surprins să aflu că, în cazul de față, instanța este însuși generalul Ovando și, în absența sa, generalul La Fuente, comandantul forțelor terestre. Acesta se considera ca fiind singurul competent pentru a hotărî în privința locului și formei depoziției mele. Credeam cu naivitate că urma să fac această depoziție în fața judecătorului de instrucție, la Camiri. Dar acest lucru a fost considerat inutil. În cele din urmă, m-am regăsit în fața colonelului comandant al Biroului II, ca reprezentînd instanța judiciară competentă...

DE LA „LEGEA BOLIVIANĂ" LA „LEGEA MILITARĂ"

Colonelul Arana se arată fermecător. El pretinde că-l vede adeseori pe Régis Debray și își exprimă o mare admirație pentru facultățile intelectuale ale acestuia. El înțelege foarte bine demersul meu, îl consideră foarte „amical" dar și foarte „sentimental". Tot ceea ce i-am spus este foarte interesant dar din nefericire — adaugă el — „dispunem de dovezi covîrșitoare că Debray a acționat ca un element de guerilă" și nu ca ziarist. Este încă prea devreme pentru a se da la iveală aceste dovezi. Dar oricît aș fi eu de „sentimental", oare nu-i aduc fapte mult mai concrete decît dovezile sale „secrete" ? Și cînd anume vor fi divulgate aceste dovezi ? Răspuns uimitor : „După proces".

— Se va putea depune mărturie la proces ?

Probabil, dacă sînt hotărît să aștept. Va avea loc „în curînd".

— Procesul va fi deci public ?

— Probabil.

— Dar cum se pot aduce dovezi **după** un proces public ? Și naivitatea mea mă face să adaug „Nu cunosc legea boliviană dar..."

— Dar, îmi răspunde colonelul, **nu este vorba de legea boliviană, ci de legea militară !** Debray — a adăugat cu gravitate colonelul — a comis o greșeală foarte gravă. **Dacă dorea să ia contact cu elementele de guerilă, el trebuia să vină și să-mi ceară în prealabil autorizația..."**

În sfîrșit ceva concret.

Convocați de avocatul lui Debray la o conferință de presă, ziariștii din La Paz au întîmpinat declarațiile mele cu comentarii mirate : „Dar puteți dovedi că Régis Debray nu a acționat ca un element de guerilă" ? I-am întrebat dacă puteau să dovedească, ei, contrariul. Întrebarea li s-a părut șocantă. Ziaristul de la „Presencia" m-a întrebat : „Întrucît l-ați trimis pe Régis Debray în Bolivia, știți probabil că el a intrat în mod clandestin, cu un pașaport fals ?" Or, colonelul Arana însuși îmi afirmase că Régis nu avea asupra sa decît pașaportul său obișnuit. Conferința exprima gradul de intoxicare a presei boliviene. „De fapt — mi s-a spus — veniți să ne spuneți că Régis Debray este scriitor și intelectual. Știm acest lucru. Știm însă totodată că el a acționat ca un element de guerilă..." Imposibil să explic că o acuzație de acest fel, chiar repetată timp de două luni, nu este suficientă în sine. „Presencia", ziarul democrației creștine, a publicat următorul titlu : „Editorul lui Régis Debray a venit pentru a-i da un certificat de bună purtare". Iar „Diario" scrie : „«Împărtășesc greșeala lui Régis Debray», declară editorul său". Și, cum încerc să explic că Bolivia nu s-ar dezonora dacă ar arăta lumii un prizonier ținut ascuns de două luni de zile și dacă i-ar da acestuia o oarecare posibilitate de a se apăra în mod legal, se produce în presă o schimbare de ton : dacă am venit în Bolivia, am făcut-o pentru a cîștiga bani cu cartea lui Régis Debray.

Nu e greu de văzut ce ascund toate acestea : este mai comod să se confecționeze niște dovezi în două luni decît să fie furnizate în opt zile. Într-adevăr, se poate paria că armata, neputînd susține în ziua procesului teza imposibilă după care Régis ar fi fost „prins cu arma în mînă", va furniza martori care vor afirma că l-au văzut pe acesta în guerilă : de exemplu, polițiști sau soldați, făcuți prizonieri în mod miraculos de guerilă cu cîteva zile înainte de arestarea lui Régis și eliberați ulterior. Rămîne de știut ce valoare vor avea mărturii pentru a căror elaborare a trebuit atîta timp.

(...) Oricum, este vorba de una din acele reacții militare pe care le cunoaștem : înfrînți pe teren, ofițerii bolivieni visează răzbunări răsunătoare. Într-adevăr, guerila îi exasperează întrucît păstrează în permanență inițiativa, atrăgîndu-i în ambuscade în care, chiar dacă forțele angajate sînt încă minime, armata este aceea care **întotdeauna** pierde.

Între timp, guerila se întărește. Ea înaintează spre Santa Cruz. Inscripții semnificative apar pe zidurile orașelor. Timpul lucrează în favoarea ei.

Cît despre regim, acesta se înăsprește tot mai mult. Proclamarea stării de asediu a permis numeroase arestări. Militanți, mineri sindicalizați, studenți sînt aruncați în închisori sau deportați în acel „infern verde", bîntuit de boli, al pădurii tropicale. Mai mult ca oricînd, armata înconjoară minele, adevărate lagăre de concentrare. Întocmai ca Régis Debray, sute de bolivieni sînt în pericol de moarte în această țară în care, așa cum mi-a declarat colonelul Arana, „legea militară" a înlocuit „legea boliviană".

În exclusivitate pentru „LUMEA"

Brodie SNYDER

redactor la „The Gazette" (Montreal)

La centrul de experimentare al Universității McGill

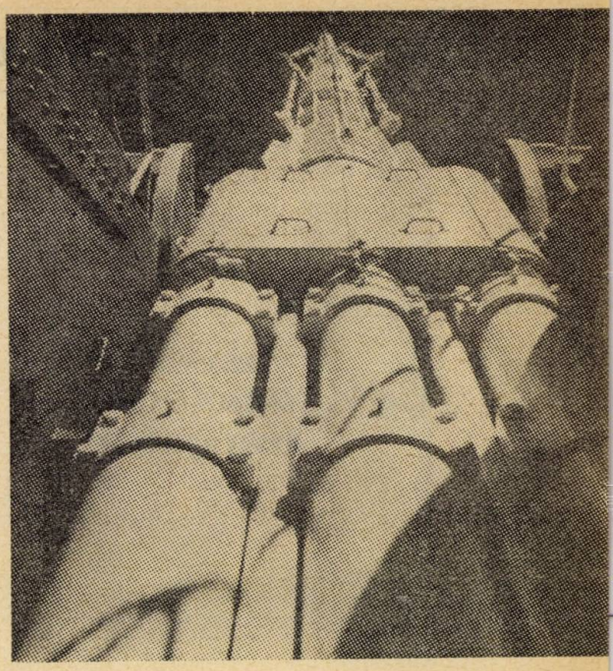

Programul spațial al CANADEI

- **De la tunul lui Jules Verne la cercetările lui Gerald Bull**
- **Cele trei elemente de atracție ale proiectului H.A.R.P.**
- **Va fi dezlegat misterul Aurorei Boreale?**

Tunul naval, vechi de 45 de ani, utilizat în cadrul programului de cercetări spațiale întreprinse la Universitatea McGill.

Cu aproape 100 de ani în urmă, Jules Verne își închipuia că oamenii vor folosi tunuri uriașe pentru a fi propulsați în spațiu și pe Lună. Ceva asemănător au făcut în ultimii ani oamenii de știință de la Universitatea canadiană McGill, pe o fișie singuratică de pe coasta de sud a insulei Barbados. Programul lor se numește „Proiectul cercetărilor la altitudini mari" (H.A.R.P.) și trăsătura sa caracteristică este folosirea unui tun naval vechi de 45 de ani pentru explorarea spațiului cosmic. La început ideea a fost întîmpinată cu mare scepticism, dar proiectul s-a dovedit extrem de fructuos.

Prin lansarea efectuată în ianuarie 1963, McGill a devenit prima universitate din lume cu un program propriu de cercetări spațiale. Succesul poate fi judecat după faptul că, în perioada de 12 luni încheiată în iunie 1966, Universitatea McGill a deținut întîietatea pe plan mondial — inclusiv față de giganții cercetărilor spațiale, Uniunea Sovietică și Statele Unite — în ce privește numărul vehiculelor (aproximativ două sute) lansate la o înălțime de cel puțin 100 de mile.

Omul care a avut ideea de a folosi tunul este dr. Gerald V. Bull, un savant în vîrstă de 38 de ani, care conduce această operațiune din biroul său de la Institutul de cercetări spațiale McGill, situat în centrul orașului Montreal. Uneori însă, Bull se află în Barbados și supraveghează lansările, sau la Highwater Quebec, la 65 de mile sud-est de capitală, sau în Yuma (Arizona), unde se găsesc alte instalații ale „Proiectului de cercetări la altitudini mari".

Tunul reprezenta cheia întregului plan pus la punct de McGill încă la sfîrșitul deceniului trecut. Este vorba de o armă navală cu un diametru de 400 mm, construit în 1921 pentru un vas de luptă al flotei americane ; el nu a tras nici un obuz în timp de război, deși a fost proiectat pentru a lovi la mare distanță obiective în mișcare. Vasul pe care tunul fusese instalat ulterior a fost scufundat de căpitanul Billy Mitchell în cadrul unei experiențe faimoase, menite să dovedească faptul că forța aeriană are viitor. Tunul a fost scos din uz pînă la cel de-al doilea război mondial, cînd i s-a încredințat sarcina de apărare a coastelor. Cînd McGill l-a obținut pentru proiectul său, transportarea tunului de la o bază militară din Virginia pînă în Barbados a reprezentat o problemă foarte complicată (are 138 de tone). A fost montat pe platforme de cale ferată și transportat apoi pe puntea unui vas pentru o călătorie de două mii de mile.

Motivele succesului Proiectului H.A.R.P.? Dr. Bull declară : „Acest proiect prezenta trei elemente de atracție : faptul că se baza pe o instalație existentă, costul redus al lansărilor și precizia cu care se pot plasa obiectele în spațiu".

„Instalația existentă" era tunul naval, care are în plus avantajul că permite lansări mai frecvente decît elementele convenționale de explorare a spațiului, cum ar fi proiectilele și rachetele. „Costul redus al lansărilor" reiese din faptul că primele 84 de lansări efectuate de Universitatea McGill au costat doar un milion de dolari, socotind și cei aproximativ 2 000 de dolari pentru fiecare dintre vehiculele „Martlett", denumite astfel după pasărea mitică de pe frontispiciul Universității McGill. Pentru comparație : construirea satelitului canadian „Alouette I" a costat trei milioane de dolari, iar lansarea lui de către S.U.A. a costat 15 milioane de dolari.

Ultimul vehicul al Universității McGill va fi „Martlett IV", care urmează să fie lansat pe orbită în următorii doi ani cu ajutorul unei rachete. Costul lansării : 50 de mii de dolari.

Cercetările au dat rezultate valoroase. Ele s-au referit la domeniile cele mai variate : compoziția păturilor superioare ale atmosferei ; reintrarea în atmosferă și fizica meteorilor ; aerodinamica sistemului reactiv ; studiul vînturilor, în privința cărora H.A.R.P. a reușit să adune primele date sistematice ; în sfîrșit, un proiect de măsurare a efectului ciocnirii asupra unor materiale care se întîlnesc cu o viteză de 20 000 de mile pe oră, pentru a se perfecționa construcția navelor cosmice, asigurîndu-le rezistența la ciocnirea cu meteoriții.

Prin proiectul H.A.R.P., Universitatea McGill a căpătat un mare prestigiu internațional. Nu mai puțin important este faptul că studenții și cadrele didactice beneficiază de posibilități unice în materie de experimentare a tehnicii spațiale. Programul continuă să se dezvolte. Sînt în curs convorbiri cu Anglia, Japonia și Australia pentru instalarea de utilaj H.A.R.P. în aceste țări. Gerald Bull mai are o idee. El ar dori să plaseze un tun în regiunea arctică, pentru a studia Aurora Borealâ, acest mister pe care oamenii se străduiesc de secole să-l dezlege.

H.A.R.P. este instalat la Paragon House, pe coasta de sud a insulei Barbados. Pentru Universitatea McGill însă, cea mai de răsărit dintre insulele Caraibe, reprezintă cu mult mai mult decît atît. Barbados este practic o insulă-laborator pentru instituția din Montreal. De fapt, este îndoielnic că H.A.R.P. ar fi fost plasat acolo unde se află, fără succesul înregistrat de Institutul de cercetări „Bellairs" și de Institutul de cercetări „Brace" ale Universității McGill, precum și fără permanenta colaborare a guvernului din Barbados. Institutul „Bellairs", înființat în 1954, este destinat în primul rînd studiilor în domeniul biologiei marine și al pescuitului, iar Departamentul geografic al Universității McGill folosește de asemenea înlesnirile oferite de Bellairs pentru a studia meteorologia agricolă și exploatarea terenurilor agricole în scopul sporirii cantităților de alimente produse în diferite regiuni.

Institutul de cercetări „Brace", condus de dr. G. T. Ward, face cercetări și experimentări în domeniul sporirii producției alimentare în țările cu foamete endemică. Se pune un accent special pe desalinizarea apei de mare. Oamenii de știință de la „Brace" folosesc metode proprii pentru a produce vapori și apă fierbinte cu ajutorul energiei solare și încearcă să folosească energia vînturilor pentru proiecte de irigare.

Această activitate se desfășoară în colaborare cu agențiile O.N.U. și cu alte instituții internaționale.

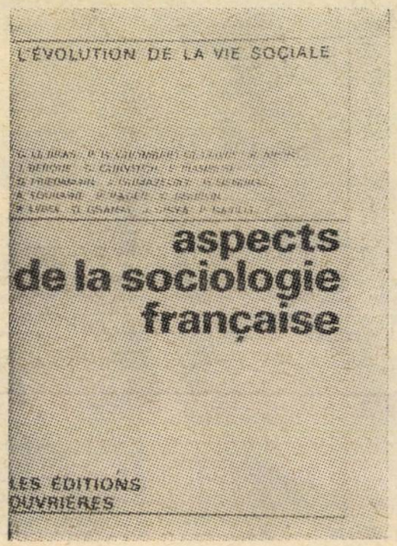

Aspecte ale sociologiei franceze contemporane

Mihail Cernea

Franța ocupă, în evoluția moderna a sociologiei ca știință, un loc de frunte, dobîndit nu doar în virtutea tradițiilor acestei discipline în țara lui Auguste Comte, ci și datorită realizărilor ei recente. Vremelnic rămasă în urmă din pricina împrejurărilor în anii războiului și cei imediat următori, Franța a recîștigat spectaculos și în sociologie, ca și în alte domenii, terenul pierdut, iar cercetările și rezultatele sociologilor francezi s-au impus atenției opiniei publice și specialiștilor. În aceste condiții, o încercare de bilanț și o privire circulară asupra situației sociologiei în Franța suscită un neîndoielnic interes. Este tocmai ceea ce își propune să facă recentul volum de sinteză *„Aspects de la sociologie française"*, apărut în colecția „Evoluția vieții sociale" de sub conducerea lui P.-H. Chombart de Lauwe *).

Răspunde oare sociologia franceză speranțelor pe care și le pun în ea, pe de o parte, oamenii de știință și, pe de altă parte, marele public? Care este stadiul actual al cercetărilor și care sînt principalele tendințe ale dezvoltării lor? Care sînt în prezent principalele probleme ale organizării cercetării științifice în sociologie și ale predării sociologiei în universități? Pentru a răspunde acestor întrebări, un grup dintre cei mai cunoscuți sociologi francezi, unii de notorietate științifică mondială, au reunit în acest volum, de curînd apărut, un mănunchi de studii consacrate principalelor domenii ale sociologiei. Printre autorii volumului se numără Raymond Aron, G. Gurvitch și G. Le Bras, Al. Touraine, H. Mendras, J. Chiva, G. Friedmann, J. Dumazedier, P. Naville, P.-H. Chombart de Lauwe, F. Isambert și alții. Lectura studiilor lor dă o imagine de ansamblu a problematicii principale a sociologiei franceze contemporane, a direcțiilor ei de dezvoltare și a dificultăților cu care este în prezent confruntată.

Însuși *Destinul sociologiei* — cum se intitulează studiul introductiv al volumului, semnat de prof. Gabriel Le Bras, președintele Societății franceze de sociologie — este semnificativ pentru această fostă cenușăreasă a științelor sociale, aflată azi în impetuoasă expansiune. „N-a trecut nici o jumătate de secol — scrie autorul — de cînd sociologia era considerată de mulți ca o sectă periculoasă pentru puritatea științei, pentru puritatea credinței și pentru democrație" (p. 12). După cotitura înfăptuită în acest sens în deceniul IV și îndeosebi în urma avîntului luat de cercetarea sociologică după război, s-a afirmat tot mai puternic convingerea, cum scrie același autor, că sociologia „a devenit indispensabilă pentru conducerea rațională a unei națiuni și chiar a unei uzine sau unei exploatări agricole" (p. 13).

PERSPECTIVELE „SOCIOLOGIEI POLITICE"

Studiul consacrat „sociologiei politice", scris de prof. Raymond Aron, atrage din nou atenția asupra dezbaterii referitoare la raportul dintre știința politicii și sociologia politică. Sînt ele o aceeași disciplină sau reprezintă științe diferite? Spre deosebire de sociologii americani, care înclină către despărțirea acestor discipline, autorul francez opinează în sensul unității lor, al unei întrepătrunderi care merge în multe privințe pînă la identificare. Politicologul, scrie el, apelează tot mai mult la instrumentele de cercetare ale sociologului și „se poate spune, la limită, că știința politică, considerată în chip global, se confundă cu sociologia politică, ea fiind capitolul politic al sociologiei" (p. 30).

Conturînd principalele direcții ale preocupărilor sale, R. Aron acordă un loc primordial în sociologia politică a societăților capitaliste domeniului numit de el „sociologia electorală". Se știe că, în ultimii ani, sociologia politică s-a impus spectaculos atenției opiniei publice printr-o serie de sondaje electorale confirmate surprinzător de fidel de scrutine cu zeci de milioane de votanți. Ceea ce marele public de obicei ignoră este, observă pe drept cuvînt R. Aron, faptul că din punct de vedere științific sondajele n-ar avea nici o valoare dacă s-ar rezuma la a ne informa cu două zile înainte asupra a ceea ce scrutinul ne va spune în orice caz. Esențială este analiza *raporturilor de cauzalitate* — și numai în subsidiar previziunea rezultatului propriu-zis. Metoda sociologică a sondajului — interogarea, cu întrebări elaborate pe baza unor tehnici subtile, a unui eșantion selecționat după anume criterii din rîndurile populației totale, spre a studia repartiția opiniilor — urmărește să stabilească „cum sînt obținute rezultatele globale, din ce grupe sociale se recrutează alegătorii cutărui candidat sau cutărui partid, cum evoluează opiniile alegătorilor în intervalul dintre alegeri" (p. 31). Prin urmare, sondajul sociologic urmărește să stabilească de ce gîndesc și acționează indivizii într-un anumit fel. Multiplele întrebări complementare, încrucișate, directe și indirecte, ale sondajelor, tratate matematic, pot da foarte mult în această privință. R. Aron consideră că acest capitol al sociologiei trebuie să-și propună determinarea componenței sociale, ideologice, religioase și a repartiției geografice a grupurilor care urmează diferitele partide, să urmărească transformarea lor și eventualul transfer de alegători de la un partid la altul, să sesizeze relațiile dintre alegători și partide și să precizeze, în măsura posibilă, influența exercitată de alegători asupra guvernanților și organelor puterii.

Un capitol relativ recent, dar de mare interes al sociologiei politice, arată R. Aron, este cercetarea relațiilor dintre state. Multiplele aspecte economice, sociale, politice, ideologice, culturale, ale raporturilor interstatale, problemele cooperării, ale păcii și războiului oferă un teren generos de investigații. Amintim că și ultimul Congres Mondial de Sociologie, a înscris, printre cele două teme principale ale sale, problema sociologiei relațiilor internaționale. Raymond Aron consideră că în Franța cercetarea sociologică a acestor probleme nu a avansat încă prea mult, dar că ea trebuie dezvoltată pe linia elaborării unor concepte riguros definite, a luării în considerare a diferitelor variabile ale relațiilor interstatale și a noilor factori care intră în joc în prezent, îndeosebi existența armelor de distrugere în masă, tehnicile actuale de comunicație ș.a.

IMPLICAȚIILE PROBLEMELOR ECONOMICE

Eficacitatea sociologiei se verifică și se vădește în chipul cel mai direct în legătură cu analiza problemelor socio-economice. În volumul de care ne ocupăm, sociologia vieții economice este ilustrată prin studiile a doi cunoscuți specialiști: Alain Touraine despre „Sociologia industrială" și Henri Mendras despre „Sociologia rurală".

Ambele ramuri — și îndeosebi prima — s-au dezvoltat considerabil în Franța în ultimii 10—15 ani, iar acest progres a fost stimulat în bună măsură de cerințele practicii. Sociologia industrială, scrie Al. Touraine se naște din nou de fiecare dată cînd se pune întrebarea: „Care este efectul unei modificări date a condițiilor de muncă asupra producției?" Fără a lua în considerare conduita socială a muncitorului, este imposibil să răspundem la această întrebare. De aceea trebuie analizate principiile de organizare a conduitei muncitorilor, „sistemele specifice de atitudine și conduită, posedînd fiecare o logică internă și per-

*) „Les Éditions ouvrières", Paris, 1967.

mițind deci o analiză teoretică". În acest sens, scrie Touraine, sociologia industrială trebuie să-și dezvolte cercetările pe trei planuri : a) ca o **sociologie a întreprinderii,** considerată drept un sistem social în care trebuie asigurată o maximă corespondență între elementele componente ; problema centrală ar fi aici problema **adaptării** la muncă și la organizarea întreprinderii ; b) ca o **sociologie a personalității muncitorului,** factorul central al activității productive, în care problema centrală trebuie să fie **satisfacția** în muncă ; c) ca un studiu asupra **mișcărilor sociale** din industrie, întrucît comportamentul și acțiunile muncitorului sînt determinate nu numai de factori individuali, de rezultatele adaptării și satisfacției, ci și de mișcarea muncitorească în ansamblul ei ca o mișcare socială. Dezvoltarea sociologiei industriale ca reflecție critică a societății industriale asupra sa însăși, ca preocupare pentru structurile activităților specifice acestei societăți, va fi aptă să contribuie la formarea unei conștiințe lucide asupra multor probleme reale cu care societatea este confruntată în condițiile progresului tehnic contemporan.

Efortul principal al lui Henri Mendras, în studiul amintit mai sus, este de a atrage atenția asupra specificității universului rural și, în consecință, asupra obligației sociologiei rurale de a se modela în funcție de acest specific. Deplîngînd o relativă rămînere în urmă a cercetărilor de sociologie rurală, H. Mendras — care este în prezent unul din principalii conducători ai acestui gen de cercetări în Franța — semnalează drept o tendință recentă creșterea interesului pe care pătrunderea revoluției tehnice contemporane în agricultura europeană o conferă problemelor umane. Introducerea tehnicii moderne în agricultură depinde în bună măsură de posibilitatea de a asigura desfacerea produselor agricole și are numeroase implicații asupra întregii vieții a agricultorului. Cercetările aplicative desfășurate în vederea planificării dezvoltării agricole, arată autorul, au luat o dezvoltare mare, dar ele nu au condus deocamdată la un efort de sinteză și de planificare care să le dea o veritabilă valoare științifică, îndeosebi pentru că problemele sociologice ale satului sînt încă privite într-o perspectivă excesiv economică sau administrativă.

„EXPLOZIA" COMUNICAȚIILOR DE MASĂ

Unul din fenomenele simptomatice pentru zilele noastre este ceea ce se denumește frecvent „explozia" mijloacelor de „comunicație de masă", termen care desemnează un ansamblu de fenomene culturale inseparabile de civilizația tehnică actuală : radioul, cinematograful, televiziunea, discurile, presa de foarte mare tiraj ș.a. Utilizarea lor ca și extinderea altor activități specifice (turismul etc.) pun, pe scara întregii societăți, probleme noi și foarte importante în legătură cu organizarea timpului liber al oamenilor, cu natura, structura, valorile și eficiența activităților recreative. În volumul la care ne referim, prof. G. Friedmann și J. Dumazedier semnează două studii consacrate acestor noi ramuri ale sociologiei — sociologia comunicațiilor de masă și sociologia timpului liber (termen care, însă, nu traduce prea fidel denumirea franceză „sociologie du loisir")

Este evident raportul între funcționalitatea unei societăți și mijloacele de comunicație elaborate de ea pentru multiplicarea contactelor între membrii săi. „Atotputernicia" mijloacelor de comunicație de masă — utilizate însă în unele țări sistematic ca instrumente ale unei propagande industrializate pusă fie în slujba unor țeluri comerciale, fie a unor scopuri politice — a suscitat numeroase luări de poziție și proteste. În S.U.A. unii au socotit utilizarea în scopuri interesate a acestor mijloace drept un adevărat „viol al psihologiei maselor", o necinstită și ilicită industrializare a persuasiunii. În acest context, sociologul poate interveni pentru orientarea utilizării acestor mijloace, pentru analiza influenței conținutului informațional și ideatic colportat de ele, pentru dezvăluirea și contracararea unor efecte nocive.

Degajînd principalele tendințe de evoluție a sociologiei comunicațiilor de masă, G. Friedmann le arată ca fiind : 1) studiul raporturilor între comunicațiile de masă și societatea globală în care ele se dezvoltă; 2) studiul efectelor atribuite comunicațiilor de masă ; 3) studiul atitudinilor, rolurilor, nevoilor la care ele corespund; 4) studiul conținutului comunicațiilor de masă. Dintre acestea, arată autorul, cercetări recente au demonstrat că s-a exagerat într-o anumită măsură în direcția absolutizării forței de înrîurire a mijloacelor de comunicație de masă. S-a stabilit că, pe scară foarte întinsă, acțiunea lor este filtrată de așa-numiții „lideri de opinie", că influența lor este mărită sau micșorată de mediul social imediat al individului, așa încît înrîurirea lor „se înscrie într-o situație totală". Efectele lor sînt diferite după cum conținutul lor este mai mult sau mai puțin în concordanță cu normele grupurilor primare sau secundare la care cutare individ aparține. De altfel, a vorbi doar despre „efecte", arată autorul, este unilateral, întrucît beneficiarul comunicațiilor de masă nu trebuie socotit un simplu receptor pasiv, ci un subiect caracterizat prin atitudini, funcții și nevoi, care selecționează, deci care „face" — din televiziune, de pildă, — un instrument al nevoilor sale într-o măsură aproape egală cu cea în care televiziunea „face" din el spectatorul său.

Dezvoltarea sociologiei ca una din cele mai eficiente științe sociale, preocupînd puternic opinia publică franceză, ridică și complexe probleme de organizare adecvată a învățămîntului sociologic universitar și de extindere a cercetării științifice sociologice, fundamentală și aplicativă. Articolele semnate de Isac Chiva, Pierre Naville și G. Granai, consacrate acestor probleme, relevă convingător interesul pe care organismele publice și universitare din Franța îl acordă în prezent extinderii și perfecționării mijloacelor de formare a sociologului, ca om de știință și ca inginer social, precum și ridicării nivelului cercetării sociologice. Remarcabilă îndeosebi este necesitatea sudurii, relevată de Isac Chiva, între învățămînt și cercetarea științifică — de pildă, faptul că la binecunoscuta „Ecole Pratique des Hautes Etudes" întreg învățămîntul este construit nu pe o formulă tradițională, ci este bazat pe rezultatele unor lucrări de cercetare originală. Programa cursurilor nu este în funcție de anume teme rigide, imobile, ci pornește de la preocupările unor cercetători de reală valoare care țin cursuri speciale asupra metodelor și rezultatelor investigațiilor întreprinse de ei. Formativitatea studentului beneficiază astfel de ultimele rezultate ale cercetării științifice.

REALITĂȚILE DECOLONIZĂRII

Un domeniu recent constituit, dar apt să suscite un mare interes, este grupul de probleme pe care Jacques Berque, profesor la Collège de France, îl denumește global cu termenul „Sociologia decolonizării". Epoca noastră, caracterizată prin eliberarea a zeci de popoare de sub jugul asupririi coloniale, ridică cu insistență problemele complexe ale construirii unor societăți noi pe ruinele vechilor raporturi de dominație imperialistă. Efortul de a soluționa aceste probleme, scrie autorul, reclamă și intervenția competentă a sociologului care, alături de interesul pentru trecutul acestor societăți, trebuie să-și pună problemele prezentului și viitorului lor. Autorul critică, pe drept cuvînt, anumite „pedagogii ale creșterii" — eufemism folosit pentru desemnarea unor teorii occidentale despre problemele dezvoltării fostelor colonii — care „sînt încă prea frecvent expresiile unui cosmopolitism dominat de modelul occidental" (p. 46). Sociologul, spune el, ca și economistul, trebuie să se înscrie în cadrul de referință propriu al problemelor și relațiilor acestor țări, care au propria lor istoricitate, pentru a împiedica „supraviețuirea unei stări de lucruri în legătură cu care termenul polemic de neocolonialism traduce legătura îngrijorătoare cu epoca anteriară" (p. 47).

Recunoscînd interesul aspectelor schițate de autor pentru acest domeniu al sociologiei moderne, nu putem să nu remarcăm totodată că repertoriul problematic enunțat în articolul citat rămîne oarecum eterat și, după părerea noastră, problemele aspre pe care dezvoltarea acestor țări le ridică zi cu zi — îndeosebi problemele luptei împotriva neocolonialismului pe toate planurile : politic, economic, cultural — nu-și regăsesc ponderea din viața practică. Analiza structurilor sociale ale acestor țări, cercetarea contradicțiilor de care ele se lovesc, problemele social-politice ale rezistenței la încercările de penetrație și imixtiune, dezvoltarea culturii și a cadrelor naționale, analiza raporturilor dintre legitățile generale ale progresului social și particularitățile specifice ale acestor țări, se înscriu neîndoielnic într-o zonă problematică de cel mai acut interes, fără de care o sociologie militantă nu și-ar putea realiza vocația.

Continuînd „să parcurgă" capitolele sociologiei contemporane, — dar precizînd că nu le poate epuiza — volumul cuprinde interesante studii despre „sociologia cunoașterii" (G. Gurvitch), „sociologia religiei în Franța" (Fr. Isambert), „cercetările în psihologia socială" (H. Pagès) și altele. În lumina experienței remarcabile a sociologilor francezi, ele demonstrează, alături de celelalte studii ale volumului — și cum susține P.-H. Chombart de Lauwe într-un articol special — însemnătatea sociologiei pentru transformările sociale contemporane, faptul incontestabil că „evoluția actuală se desfășoară într-un sens favorabil integrării sociologului în viața cetății".

pe urmele istoriei

Relaţii româno-iraniene de-a lungul veacurilor

Contactele şi relaţiile politico-diplomatice, economice şi culturale româno-iraniene — astăzi în continuă dezvoltare — au o îndelungă istorie, care consemnează, din cele mai îndepărtate epoci, existenţa unor legături între civilizaţia tracogeto-dacică şi cea medo-persană, realizate prin intermediul unor triburi de origine iraniană din nordul Mării Negre, cum au fost cimmerienii şi sciţii.

Învăţaţi persani ai epocii feudalismului timpuriu, ca geograful Gardizi (sec. XI) şi cronicarul Raschid-ed-Din (sec. XIII-XIV), au lăsat în operele lor informaţii cu privire la existenţa şi continuitatea românilor în nordul Dunării în secolele XI-XIII, contribuind prin scrierile lor la cunoaşterea ţării şi poporului nostru în Persia acelor vremuri.

În pofida depărtării geografice dintre cele două ţări, relaţiile între poporul român şi cel iranian au cunoscut o dezvoltare importantă în Evul Mediu datorită existenţei unor interese comune : dorinţa nestrămutată de pace şi de apărare a fiinţei naţionale împotriva oricăror încercări de aservire străină. Istoria celor două popoare consemnează luptele, adesea concomitente, duse de-a lungul secolelor împotriva atacurilor Imperiului Otoman.

Astfel, politica expansionistă a sultanului Mahomed al II-lea, care ţintea noi teritorii după cucerirea Constantinopolului în 1453, a determinat stabilirea unor relaţii strînse între Ştefan cel Mare, domnul Moldovei, şi Uzun Hasan — şahul turcoman al Persiei — în cadrul eforturilor acestora de a organiza, împreună cu Republica Veneţiană şi cu alţi principi creştini din Europa, o coaliţie împotriva Porţii Otomane. Mai tîrziu, în prima jumătate a secolului XVI, luptele şahului persan, Ismail, şi ale fiului său, Thamasp, împotriva atacurilor Imperiului Otoman au influenţat indirect raporturile dintre Poartă şi Ţările Române, slăbind presiunea turcă asupra acestora şi favorizînd încercarea lui Petru Rareş de a scăpa Moldova de tributul datorat Porţii. Lungul război turco-persan (1578—1590) avea şi el să influenţeze favorabil situaţia Ţărilor Române.

Momentele de colaborare directă sau indirectă pe tărîm politico-diplomatic şi militar, schimburile economice de-a lungul vremurilor, comerţul de tranzit între

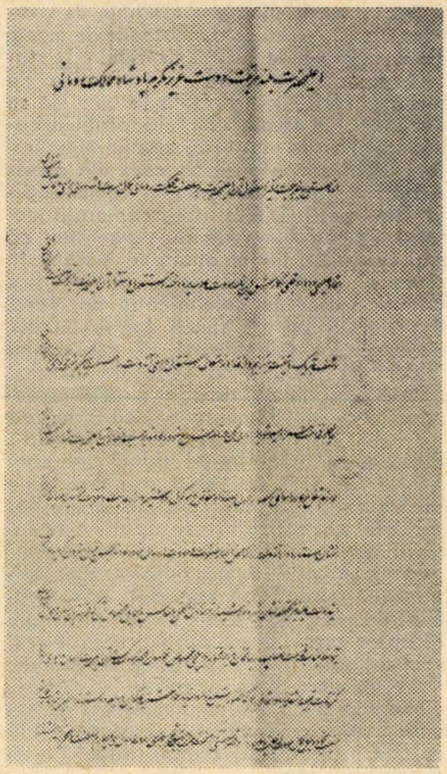

Mesajul de recunoaştere a independenţei României, primit din partea şahului Persiei la 7 noiembrie/26 octombrie 1881

Persia şi Europa centrală, care se realiza şi prin principatele române, ca şi contactele între cultura persană şi cea română stau la temelia tradiţiilor istorice de prietenie şi colaborare româno-persană.

Formarea statului naţional român, în anul 1859, şi cucerirea de către poporul român a independenţei de stat, în războiul din 1877-1878, au creat premisele unei dezvoltări mai largi a relaţiilor dintre România şi Persia.

În anul 1880, guvernul român l-a însărcinat pe cavalerul Keun, de la Legaţia Olandei din Teheran, cu reprezentarea intereselor româneşti în Persia. Începînd cu data de 16 decembrie 1880, acesta acţiona în Persia în calitate de Consul general onorific al României. Misiunea lui Keun, deşi îmbrăca haina unor servicii pur consulare, avea un pronunţat caracter politico-diplomatic. Ea constituia o parte integrantă a acelei mari acţiuni pe care guvernul român o iniţiase, după războiul din 1877—1878, în vederea recunoaşterii independenţei ţării de către un număr cît mai mare de state străine şi pentru stabilirea de relaţii permanente cu ele. De altfel, textul împuternicirilor date de guvernul român diplomatului olandez prevedea ca acesta să obţină în Persia „recunoaşterea independenţei României şi (...) să deschidă perspectivele unor raporturi amicale."

Misiunea cavalerului Keun în Persia a fost încununată de succes. În anul 1881, Neriman Khan, trimis extraordinar şi ministru plenipotenţiar al şahului Persiei, a sosit în ţara noastră cu misiunea de a-i înmîna lui Carol I cea mai înaltă distincţie persană şi un mesaj al şahului Persiei în care era cuprinsă, în mod expres, recunoaşterea de către Persia a independenţei României : „Noi am fost foarte fericiţi şi bucuroşi, arăta suveranul Persiei, să aflăm ştirea bună cu privire la independenţa României". În continuare, mesajul şahului exprima felicitările sale cu prilejul independenţei României şi ura rea „ca această ţară (România) să se bucure de ea de-a pururi".

RELAŢII DIPLOMATICE ÎNTRE BUCUREŞTI ŞI TEHERAN

Dorinţa celor două ţări de a avea relaţii diplomatice directe şi permanente avea să se realizeze în anul 1902, cînd, între cele două guverne, s-au stabilit contacte în vederea deschiderii unei legaţii a Persiei la Bucureşti şi a acreditării, în România, a unui diplomat persan. La 11 iulie 1902, ministrul Persiei la Viena a cerut guvernului român agrementul pentru numirea lui Mirza Ibrahim Khan în calitate de Trimis Extraordinar şi Ministru Plenipotenţiar al Şahului Persiei în România, arătînd în nota sa diplomatică că „Legaţia Imperială a Persiei la Bucureşti va fi permanentă şi că Ministrul Persiei va avea reşedinţa în acest oraş".

La 6 august 1902, guvernul român a acordat agrementul, iar la 5 octombrie 1902 ministrul Persiei şi-a prezentat scrisorile sale de acreditare. Prin această reprezentanţă, Persia îşi realiza relaţiile sale diplomatice cu ţările din Balcani (cu excepţia Turciei), ministrul Persiei cu reşedinţă permanentă în capitala României fiind acreditat, totodată, în Serbia, Grecia, Muntenegru şi Bulgaria.

Stabilirea relaţiilor diplomatice între cele două ţări a constituit un stimulent pentru dezvoltarea contactelor româno-persane, permiţînd organizarea unor vizite reciproce de delegaţii reprezentative. Astfel, în 1906, o misiune specială română a vizitat Persia, pentru ca un an mai tîrziu, cu ocazia suirii pe tron a şahului Mahomed Ali, o ambasadă extraordinară a noului suveran, în frunte cu Mirza Reza Khan, să sosească la Bucureşti, remiţînd părţii române un mesaj al Şahului.

În deceniile următoare, exceptînd anii primului război mondial şi perioada 1929—1936 (cînd, datorită unor dificultăţi de ordin economic, aparatul diplomatic al Persiei a fost restrîns), relaţiile româno-persane s-au desfăşurat în mod normal.

În anii 1935—1936, între cele două ţări s-au dus tratative pentru redeschiderea legaţiei persane la Bucureşti (închisă în

1929) și deschiderea unei legații a României la Teheran. Ca urmare a acestor negocieri, la 8 martie 1935, la București a fost acreditat ministrul plenipotențiar al Persiei, Mahomed Ali Khan Moghadam, iar la 10 martie 1936 primul reprezentant diplomatic român în Iran *) și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de trimis extraordinar și ministru plenipotențiar.

Cu ocazia reîntoarcerii sale de la studii din Elveția, principele moștenitor al Iranului, Mohammad Reza Pahlavi — actualul șah al Iranului — a trecut prin România în drum spre patrie. La 1 mai 1936, el a sosit la București într-un vagon special pus la dispoziție de guvernul român și a fost întîmpinat de Nicolae Titulescu, ministrul afacerilor străine al României, și de alți demnitari. La plecarea din București, principele moștenitor al Iranului a fost condus de ministrul român al afacerilor străine.

Principele moștenitor de atunci și suveranul de azi al Iranului avea să declare mai tîrziu, în aprilie 1939, ministrului plenipotențiar român : „Iubesc mult România și sper că voi avea ocazia să revăd țara dumneavoastră frumoasă. Impresiile culese cu ocazia trecerii mele prin România, acum trei ani, sînt cele mai bune..."

În perioada 1937—1940, în relațiile între cele două țări s-a pus problema încheierii a două tratate : unul de amiciție, iar celălalt de comerț **).

Tratativele păreau a fi atins un stadiu destul de înaintat în martie 1940, cînd ministrul afacerilor străine român, în instrucțiunile sale trimise legației române de la Teheran, menționa : „Sîntem dispuși să încheiem un pact de amiciție cu acel stat". Dacă totuși negocierile între cele două guverne nu au dus la semnarea tratatelor în chestiune, aceasta pare să se fi datorat agravării, în 1940, a situației din Europa.

LINIA MARITIMĂ CONSTANȚA-TREBIZONDA

Tranzitarea, prin Țările Române, a mărfurilor care făceau obiectul comerțului persan cu țările Europei centrale este de dată mai veche. În lucrarea sa „Istoria Românilor prin călătorii", N. Iorga semnala că un călător german, doctorul Karl Koch, care a trecut prin Țările Române între anii 1843 și 1844, a aflat la Chiustenge (Constanța — n.n.) un restaurant german cu un important negoț de tranzit „cu Rifaat Pașa cărîndu-și marfa spre Constantinopol, cu negustori din Tiflis, deșerați de doisprezece ani, Armeni din înaltul neam al Mamigonienilor, care au dus spre Persia optzeci de baloturi din Leipzig". Către mijlocul secolului al XIX-lea, Galații aveau să primească pe lîngă vase grecești sau turcești, rusești sau austriece, și vapoare persane.

Timpurile moderne au oferit condiții și mai prielnice pentru acest comerț de tranzit. În colaborare cu Turcia, Iranul construise o șosea carosabilă care lega Tabrizul, oraș în Iran, de Erzerum, ajungînd la țărmul turcesc al Mării Negre în orașul Trebizonda. (Exista, de asemenea, proiectul construirii unei căi ferate pe această rută). Șoseaua, pe care în anii 1936—1940 se circula deja, oferea un teren prielnic pentru ca schimburile de mărfuri ale Iranului cu Europa centrală să fie tranzitate prin România, în vase românești, pe ruta Trebizonda-Constanța (sau Galați), de unde mărfurile urmau să fie transportate în țările de destinație, fie pe Dunăre, fie pe calea ferată.

Acest tranzit ar fi fost avantajos pentru ambele țări și, în plus, se considera că înființarea liniei maritime amintite ar fi fost în măsură să favorizeze dezvoltarea comerțului româno-iranian.

În aprilie 1936, ministrul român la Teheran propunea deschiderea liniei maritime Trebizonda-Constanța, iar la 27 iunie 1936, N. Titulescu dădea dispoziții de la Geneva „să se pună urgent în studiul serviciilor competente concluziile raportului recapitulativ, pe luna aprilie, al Ministrului român la Teheran relativ la legătura între Galați sau Constanța și Trebizonda..."

Oamenii politici de vază din Iran păreau a fi favorabili înființării liniei maritime Trebizonda-Constanța. „Știrea, arăta în raportul său din 29 iulie 1937 însărcinatul cu afaceri român la Teheran, a fost primită cu bucurie mai ales din partea Ministerului Industriei și Comerțului, care socotește că «înființarea acestei linii va asigura Iranului o ieșire foarte prețioasă în Europa»".

În anul 1940, autoritățile române au hotărît deschiderea liniei maritime Trebizonda-Constanța. Ministrul României la Teheran descria astfel înființarea acestei linii maritime, în raportul său din 12 septembrie 1940 : „În ceea ce privește calea comercială, pot spune că sforțările mele, ajutate și de împrejurarea că traficul pe Marea Mediterană a încetat, au izbutit. Într-adevăr, după multe intervenții, Serviciul Maritim Român a decis să înființeze un serviciu regulat de vapoare românești între Constanța și porturile turcești de la Marea Neagră, care transportă mărfuri și călători spre părțile răsăritene ale Turciei, spre Iran. Primele transporturi de mărfuri din Elveția, Germania și Suedia, tranzitate prin Constanța, au început să sosească în Iran".

POZIȚII COMUNE ÎN PROBLEME INTERNAȚIONALE

Interesele celor două țări, legate de salvgardarea păcii și asigurarea securității în lume, au făcut ca, într-o serie de acțiuni internaționale importante din perioada 1933—1937, România și Iranul să aibă o poziție comună și să se găsească printre promotorii unor acțiuni menite să statornicească relații pașnice și amicale între state.

Între 3 și 5 iulie 1933, au fost încheiate la Londra Convențiile pentru definirea agresiunii. Printre statele care au semnat convențiile figurau atît România cît și Persia. Punîndu-și semnătura pe aceste importante documente internaționale, Nicolae Titulescu, ministrul afacerilor străine al României, și Patoulah Khan Noury Esfandiary, însărcinatul cu afaceri al Persiei la Londra, exprimau în fapt dorința țărilor lor de a apăra integritatea teritorială a statelor semnatare, mai ales a statelor mici, împotriva oricărei agresiuni.

Principiile definirii agresiunii, cuprinse în Convențiile de la Londra, au fost incluse atît în textul Înțelegerii Balcanice, semnată la 9 februarie 1934 de România, Grecia, Iugoslavia și Turcia, cît și în Pactul de la Saadabad (1937) încheiat între Iran, Irak, Turcia și Afganistan.

În martie 1936, cînd guvernul hitlerist pășise deschis pe calea încălcării tratatelor încheiate după primul război mondial, violînd zona demilitarizată renană, iar N. Titulescu lupta încă la Liga Națiunilor pentru a se pune stavilă acțiunilor agresive ale Reichului hitlerist, guvernul iranian s-a situat pe o poziție apropiată de cea a guvernului român. Ministrul afacerilor străine al Iranului declara, în această perioadă, reprezentantului diplomatic român la Teheran : „Guvernul iranian urmărește cu îngrijorare evenimentele din Europa. Condamnînd de pe acum încălcarea angajamentelor internaționale luate, guvernul iranian așteaptă limpezirea situației create prin denunțarea Pactului de la Locarno de către Germania și violarea zonei demilitarizate, înainte de a-și forma un punct de privire".

Începînd din anul 1935, la Geneva s-au dus tratative între Turcia, Iran și Irak, pentru încheierea unui pact tripartit, care a și fost parafat în același an, la care, în noiembrie 1935, s-a alăturat Afganistanul. Semnarea acestui pact, amînată un timp din cauza diferendului de frontieră între Iran și Irak, a avut loc la 9 iulie 1937 în castelul Saadabad, lîngă Teheran. Pactul prevedea intangibilitatea granițelor comune ale statelor semnatare, abținerea de la agresiune, definirea agresiunii în conformitate cu Convențiile de la Londra, consultări reciproce în probleme de interes comun, neamestecul în treburile interne. Autorii acestui pact l-au conceput nu numai ca un mijloc de întărire a colaborării reciproce a celor patru state, ci și, într-un anumit sens, ca o continuare în Orient a Înțelegerii Balcanice, punctul de legătură fiind Turcia (membră a ambelor pacte). Se avea astfel în vedere posibilitatea întăririi conlucrării în Liga Națiunilor a statelor orientale cu statele Înțelegerii Balcanice și cu cele ale Micii Înțelegeri.

Ministrul afacerilor străine al Turciei, Tewfik Rustü Aras, aprecia, în 1935, Pactul Oriental (pe atunci încă tripartit) astfel : „În afară de semnificația lui pentru consolidarea raporturilor dintre cele trei state, Pactul poate fi considerat ca o prelungire orientală a Pactului Balcanic, astfel cum Mica Înțelegere reprezintă o prelungire a lui spre Europa Centrală. Lucrul este valabil mai ales în ce privește colaborarea la Societatea Națiunilor. În virtutea pactului de Consultațiune cu Iranul și Irakul, Turcia este în măsură să asigure Înțelegerii Balcanice, în toate chestiunile ce o interesează la Ligă — și ele sînt numeroase — sprijinul acestor state". Cercurile conducătoare iraniene și ale celorlalte două state semnatare aveau aceeași optică asupra Pactului Oriental.

Dezvoltarea relațiilor româno-iraniene după cel de-al doilea război mondial și mai ales în ultimii ani, intensificarea contactelor dintre România și Iran, inclusiv prin schimbul de vizite la nivel înalt, încheierea unor importante acorduri bilaterale, economice și culturale, ridicarea nivelului reprezentării diplomatice la rang de ambasadă, sporirea cunoașterii și înțelegerii reciproce se înscriu pe linia relațiilor tradiționale de prietenie și colaborare, statornicite între cele două țări de-a lungul secolelor.

A. VASIU

*) În anul 1935, a fost publicată în Persia hotărîrea de schimbare a denumirii oficiale a țării din „Imperiul Persiei" în „Imperiul Iran", iar denumirea de „persan" a fost înlocuită cu cea de „iranian".

**) Încă în anul 1880, la inițiativa părții persane, au avut loc negocieri între guvernele celor două țări pentru încheierea unui tratat de comerț și amiciție româno-persan. Tratativele — purtate mai întîi la Teheran, prin cavalerul Keun, și apoi prin legația României la Viena — nu s-au soldat printr-un rezultat pozitiv în acea primă fază a relațiilor dintre cele două state.

THE NEW REPUBLIC
Nr. 21/2 739

„NU VOM PLECA"

MIȘCAREA de rezistență împotriva recrutării pare să ia amploare în rîndurile studenților. Din primele evaluări reiese că la această mișcare participă între 1 000 și 2 000 persoane. Este o mișcare neobișnuită prin faptul că mulți dintre participanți nu au luat parte în trecut la acțiuni politice radicale sau la mișcarea pentru pace. Acum însă ei sînt dispuși mai degrabă să ajungă în închisoare sau să plece în Canada, decît să se ducă în Vietnam.

Faptul că studenții sînt amînați de la recrutare și că în consecință situația lor personală este mai puțin grea scoate și mai mult în evidență curajul și convingerile lor. La Boston 350 de studenți și licențiați ai universităților Harvard, Tufts și Brandeis și ai Institutului tehnologic din Massachussetts au semnat o petiție publicată în revista „Crimson" a Universității Harvard. Sub titlul „Nu vom pleca", declarația spune: „Noi, subsemnații, bărbați americani de vîrsta recrutării, am putea fi chemați de guvernul nostru să participăm la războiul din Vietnam. Noi am studiat istoria și natura acestui război și am ajuns la concluzia că participarea noastră la el ar fi în contradicție cu conștiința noastră. În consecință, ne declarăm hotărîrea de a refuza efectuarea serviciului militar atîta timp cît Statele Unite luptă în Vietnam. Semnînd această declarație, intenția noastră este de a ne uni cu alți bărbați de vîrsta recrutării care împărtășesc convingerile noastre, în scopul de a transforma această atitudine morală personală de respingere a acestui război, într-o opoziție politică efectivă față de războiul din Vietnam".

Michael Smith, student al Centrului medical al Universității din California, a declarat că 257 studenți în medicină și-au luat angajamentul de a nu servi în războiul din Vietnam, care, după cum spune el, este „de nejustificat" și provoacă „suferințe incalculabile". Studenții provin de la Harvard, Western Rezerve, John Hopkins, Columbia, Chicago, Yale. Un sfert din numărul studenților de la școala medicală Stanford au semnat această declarație. Smith declară că cei mai activi sprijinitori ai acestei petiții sînt oameni care nu au participat niciodată la acțiuni politice.

Cei 200 studenți care s-au alăturat „Rezistenței" (un grup de la Berkeley) declară de asemenea că nu vor colabora în nici un fel cu organele de recrutare. Organizatorii „Rezistenței" obțin sprijin și în alte părți ale țării. Ei intenționează să-i determine pe toți tinerii să restituie ordinele de chemare la 16 octombrie, apoi să se prezinte celui mai apropiat procuror american, să-și mărturisească gestul și să ceară să fie judecați.

După cum arată Biroul de rezistență față de recrutare, înființat de curînd la Madison (Wisconsin), în universitățile din întreaga țară există între 25 și 35 uniuni de rezistență față de recrutare. La Madison, 150 tineri au semnat o petiție intitulată „Nu vom merge". La Milwaukee, 126 persoane au semnat o declarație prin care arată că vor refuza să lupte în Vietnam. Ei vor accepta însă să lucreze în favoarea celor răniți sau pentru reconstruirea caselor distruse de război.

La New York City, 150 de persoane s-au identificat cu organizația care datează de o lună, denumită Sprijinitori în Acțiune. Organizația se adresează celor care își ard ordinele de chemare, declarînd: „În toate războaiele, cei bătrîni îi fac pe cei tineri să lupte și să moară. Chiar noi, cei care dorim pacea, contăm pe voi să vă asumați riscurile cele mai grave. În consecință, noi, bărbați și femei, care nu facem parte din categoria celor ce primesc ordine de chemare, dorim să participăm la riscurile voastre. Declarăm că am conspirat cu voi pentru arderea ordinelor voastre de chemare, că vom continua să facem acest lucru și că îi vom ajuta și îndemna și pe alții. Vă încurajăm în efectuarea acestui gest și vă cinstim pentru că l-ați făcut. Dorim să împărtășim cu voi riscurile arestării, amenzilor și închisorii". Printre semnatari se află Paul Goodman și Dwight McDonald.

Și alți intelectuali înființează organizații pentru sprijinirea rezistenței față de recrutare. Noam Chomsky, profesor la Institutul tehnologic din Massachussetts, care a apărut ca unul dintre intelectualii cei mai activi împotriva războiului, a declarat de curînd: „Nu mă simt prea în largul meu sugerînd în mod public refuzul față de recrutare, întrucît este oarecum o propunere ieftină pentru un om de vîrsta mea". Chomsky sugerează să se furnizeze rezistenților față de recrutare ajutor financiar și legal, și, eventual, o complicitate pentru a fi scoși din țară. De asemenea, din cauza Vietnamului el refuză să plătească o parte din impozitele sale asupra venitului.

Ca o alternativă la închisoare, unii dintre cei ce se opun recrutării se gîndesc la formarea unei armate a păcii, de fapt o brigadă voluntară împotriva sărăciei. Membrii acesteia vor înapoia ordinele de chemare, arătînd că în schimb lucrează în armata păcii și vor aștepta să vadă ce se va întîmpla. Frontul central al campaniei antirăzboinice nu are însă caracterul de rezistență față de recrutare. El se axează pe un proiect mai moderat, inițiat la Cambridge și denumit „Vara Vietnamului". Joseph Featherstone scrie de la Cambridge că „Vara Vietnamului" reprezintă un grup al păcii care angajează două mii de activiști pentru o „Campanie Națională a Păcii" în cursul acestei veri. Organizația are un birou la Chicago și unul la San Francisco. Comitetul de conducere este compus în cea mai mare parte din elemente universitare și din activiști în domeniul drepturilor civile și al mișcării pentru pace. Întregul proiect a luat oarecum drept model „Vara Libertății" din 1964, cînd voluntari din diferite organizații au activat laolaltă pentru drepturile civile în Mississippi. „Vara Vietnamului" este sprijinită de Martin Luther King și de dr. Benjamin Spock și conlucrează îndeaproape cu „Mobilizarea de primăvară". Analogia cu „Vara Libertății" este imperfectă deoarece drepturile civile nu înseamnă și pace, și întregul teritoriu al Statelor Unite e altceva decît Mississippi.

Featherstone relatează că strategii „Verii Vietnamului" urmăresc să întărească eforturile locale ale grupelor existente pentru pace — SDS, SNCC Comitetul Mobilizării de Primăvară, Consiliul Național al Bisericilor, SANE și altele. Organizarea se va face după modelele folosite astăzi la Boston, Milwaukee și San Francisco. De exemplu, la Cambridge, activiștii care merg din poartă în poartă au convins 50 la sută din numărul persoanelor cu care au stat de vorbă să semneze o petiție prin care membrii locali ai Congresului sînt solicitați să se înapoieze la Cambridge și să țină audieri publice cu privire la războiul din Vietnam. Din fiecare zece persoane cu care s-a discutat, trei au fost de acord să participe la grupările locale de studii cu privire la război.

Motivele persoanelor care participă la „Vara Vietnamului" sînt diferite, așa cum sînt și concepțiile lor. Omul care a pus în circulație această idee este Gar Alperovitz, profesor la Institutul de politică Kennedy al Universității Harvard și el se gîndește să creeze un bloc al clasei de mijloc de sprijinitori ai păcii, care să-și pună greutatea în balanță, cu prilejul viitoarelor alegeri, în favoarea candidatului unui al treilea partid sau a unui republican liberal care ar candida de pe poziția de împotrivire față de război.

Tinerii americani fac parte dintre cei mai activi demonstranți împotriva agresiunii S.U.A. în Vietnam.

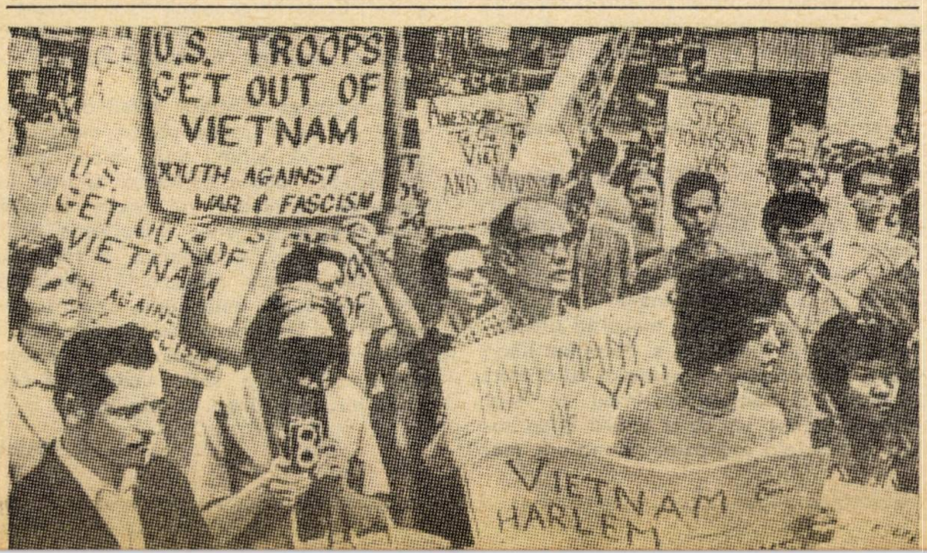

Новое ВРЕМЯ
Nr. 25 MOSCOVA

IMPASUL STRATEGIEI MILITARE

STATELE UNITE n-au cea mai mică intenție să înceteze aventura lor în sud-estul asiatic. Prețul acesteia a atins deja o cifră uriașă — 30 de miliarde de dolari pe an, respectiv jumătate din bugetul unei țări ca Franța. În abisul fără fund al aventurii vietnameze sînt aruncați anual mult mai multe fonduri decît au alocat Statele Unite în perioada anilor celui de-al doilea război mondial.

Peste 455 000 de soldați americani luptă în momentul de față în junglele vietnameze. Generalul Westmoreland cere efective noi de 200—250 000 de oameni. El nu este preocupat de pierderi, de faptul că au fost scoși din luptă aproximativ 80 000 de oameni, după estimațiile trunchiate ale Pentagonului. Pierderile cresc cu rapiditate. În fiece săptămînă, două sau trei mii de americani sînt uciși sau răniți.

Potrivit datelor Pentagonului, aviația americană a pierdut 2 326 avioane și elicoptere. Specialiștii consideră că Statele Unite au pierdut deasupra R.D. Vietnam material de aviație în valoare de 4 miliarde de dolari. „New York Times" scrie : „Hanoiul și Vietcongul opun o rezistență mai îndîrjită ca oricînd".

Cu toate acestea, aviația americană își continuă raidurile barbare asupra Hanoiului. Bombele distrug case și ucid locuitori din cartierele dens populate, centrale electrice, diguri, poduri, căi ferate. Avioanele americane au minat recent estuarele fluviilor din Vietnamul de nord.

Agresorii speră că bombardarea tot mai intensă a Vietnamului de nord îi va ajuta să iasă din impasul în care au ajuns în sud, dar bombardarea R. D. Vietnam îndepărtează sfîrșitul războiului în loc să-l apropie, agravează situația intervenționiștilor în loc s-o amelioreze. Poporul vietnamez este unit în apărarea dreptului său la libertate și independență. Poporul din R.D. Vietnam acordă un sprijin maxim compatrioților săi din sud. La rîndul lor, luptătorii sud-vietnamezi îl fac pe agresor să plătească scump nu numai satele incendiate, suferințele celor dragi, dar și fiecare bombă americană lansată asupra Hanoiului, suferințele fraților lor din nord.

Armata de eliberare și partizanii din Vietnamul de sud au obținut succese importante în cursul lunilor din iarna și primăvara anului 1966—1967. Ei au dejucat 63 de mari operațiuni ale intervenționiștilor în „triunghiul de fier" la nord de Saigon, în zona C (provincia Tai Ninh), în delta Mekongului, pe litoral, în regiunea platourilor înalte, în sudul zonei demilitarizate.

Agresorii americani n-au reușit să „găsească și distrugă" grosul forțelor armatei de eliberare, așa cum sperau. La

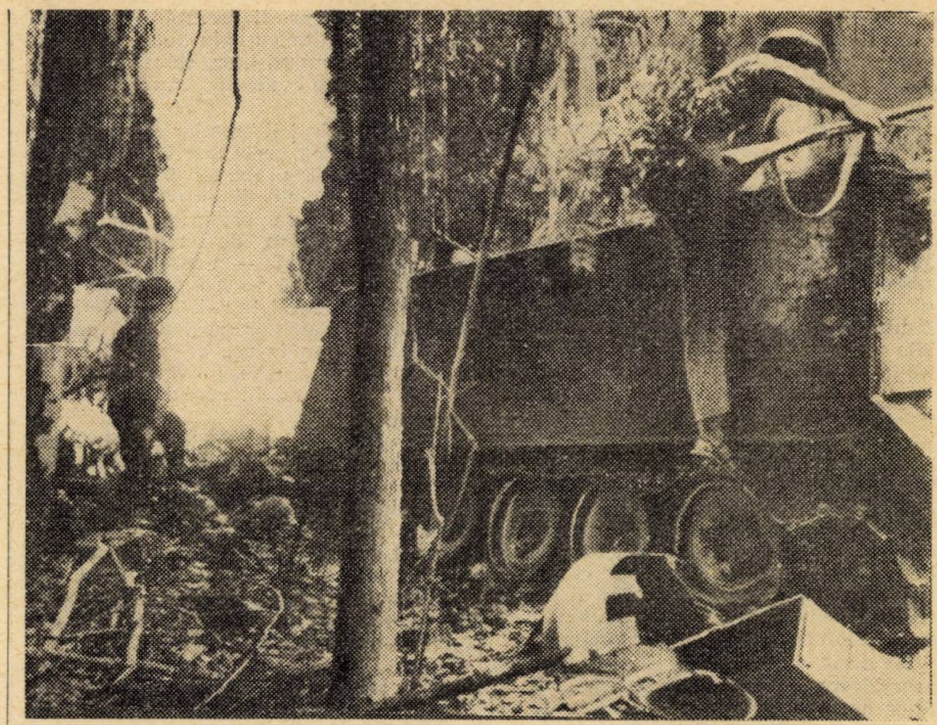

Car blindat american distrus de forțele patriotice din Vietnamul de sud

începutul sezonului ploios, patrioții își păstrează inițiativa și dau lovituri tot mai puternice trupelor și bazelor dușmane. Efectivele armatei de eliberare au crescut, ea dispune de armamentul cel mai modern — tunuri grele, artilerie, aruncătoare de flăcări.

Ziarul „Paris-Jour" scria că F.N.E. nu se mai limitează la raiduri și ambuscade izolate, ci angajează bătălii deschise împotriva americanilor. Lupte înverșunate s-au desfășurat pentru colinele comandamentului și posturilor de sprijin la sud de zona demilitarizată. Aceste lupte au demonstrat măiestria, tenacitatea și curajul patrioților sud-vietnamezi. În perioada mai-iunie, lovituri puternice au fost îndreptate împotriva statelor-majore ale inamicului în orașul Hue și în apropiere de Pleiku, unde intervenționiștii au încercat să-și instaleze unul din principalele lor puncte de sprijin. Lupte foarte grele au avut loc la începutul lunii iunie în sectorul situat între bazele Da Nang și Chu Lai.

Intervenționiștii au eșuat în egală măsură în „pacificarea" regiunilor rurale, încredințate armatei marionetă. Numărul localităților unde trupele guvernamentale au reușit să-și instaleze conducători docili a scăzut în loc să crească. Washingtonul a declarat la mijlocul lunii mai că „pacificarea" va fi de acum înainte condusă de generalul Westmoreland în persoană. Dar „New York Post" este de părere că nimic nu poate aduce vreun indiciu că transferarea programului de „pacificare" sub controlul militarilor americani „va aduce un succes rapid în această campanie. Este vorba de un eșec recunoscut al eforturilor Saigonului în acest domeniu".

Falimentul strategiei militare și politice — acesta este rezultatul inevitabil al continuării escaladării.

Lt. col. Alexei LEONTIEV

Le Monde
Nr. 6 976 PARIS

ANGLIA: „POLITICA AUSTERITĂȚII" ȘI REZULTATELE EI

MINISTRUL COMERȚULUI al Marii Britanii, Douglas Jay, anunța recent în Camera Comunelor o liberalizare simțitoare a condițiilor de vînzare pe credit a automobilelor. Măsurile anunțate opiniei publice semnalau o cotitură în economia britanică : rîndunica anunțătoare a primăverii inaugura în sfîrșit, după doi ani și jumătate de austeritate și de restricții, era unei noi expansiuni. În orice caz, așa dorea guvernul să fie interpretate măsurile sale. Ministrul finanțelor, Callaghan, pregătise terenul cu cîteva zile înainte, declarînd într-un discurs rostit la Leicester că „era blocării" a luat sfîrșit. Fără îndoială, miniștrii britanici au reușit să creeze și un climat nou, de vreme ce marțea trecută bursa reacționa foarte favorabil la publicarea cifrelor comerțului exterior pe luna mai — cifre de altfel destul de mediocre — și de vreme ce după emoțiile cele mai grave din Orientul Mijlociu, lira sterlină își redobîndea treptat încrederea în sine.

Fără să ne dorim autori de pronosticuri pesimiste, poate că nu este totuși inutil să confruntăm acești indici de redresare și de optimism cu perspectivele pe termen mijlociu și lung care se oferă economiei britanice. Este neîndoielnic

→

că, de cîtva timp, s-au făcut simțite presiuni tot mai puternice în favoarea unei slăbiri a măsurilor de austeritate și că, din diferite părți, se reproșa guvernului că prea așteaptă mult pentru a-și reorienta politica economică. Asemenea critici se exprimaseră deja atunci cînd, în aprilie, Callaghan prezentase un buget „neutru", adică în care majoritatea frînelor rămîneau strînse. Ceea ce explică faptul că, azi, întredeschiderea supapelor este întîmpinată cu un sentiment de satisfacție. „Financial Times" calculează că numai măsurile de liberalizare a creditului pentru cumpărarea de automobile ar trebui să ducă la o majorare cu 0,3 la sută a ritmului de creștere economică și să-l aducă destul de aproape, în definitiv, de procentul de 3 la sută prevăzut — sau sperat — de ministrul finanțelor pentru anul bugetar în curs. Să subliniem însă în treacăt că acest „aproape 3 la sută" nu constituie încă indiciul unei sănătăți foarte strălucite, dacă îl comparăm nu numai cu ritmul de creștere al altor țări, dar chiar cu obiectivul de 4 la sută pe care îl stabilise în toamna anului 1965 primul plan de dezvoltare națională britanică.

La drept vorbind, alți indici provoacă îngrijorare. În domeniul folosirii brațelor de muncă în primul rînd, unde se anunță una din crizele cele mai puternice pe care le-a cunoscut Marea Britanie de la război încoace. Într-adevăr, ultimele cifre publicate arată că, deși numărul șomerilor a scăzut simțitor în raport cu iarna trecută (cînd depășise 600 000) tendința de bază — adică dincolo de evaluările sezoniere — continuă să fie cea de creștere. Este de altfel părerea exprimată la începutul lunii chiar de Institutul național de cercetări economice și sociale, care prevedea o creștere lunară cu 8—10 000 de oameni a numărului șomerilor în cursul lunilor viitoare. E adevărat că primele măsuri de „relansare", luate de guvern, își propun să răstoarne acest curent. Dar este îndoielnic că ele vor reuși, și experții cei mai competenți reamintesc că, dacă ne referim la crizele anterioare, tocmai în cursul iernii 1967—1968 — adică la un an și jumătate după blocarea prețurilor și salariilor intervenită în cursul verii 1966 — efectivele șomerilor ar urma să atingă nivelul cel mai ridicat. Se vorbește de 650 000—700 000 șomeri. Oricît de ortodoxă ar fi această perspectivă pentru anumite curente de gîndire din rîndurile economiștilor, ea ridică probleme tehnice evidente pentru guvernul laburist.

Situația folosirii brațelor de muncă se impune printre preocupările urgente, aproape imediate. Există și altele, care provin din viciile de structură de care suferă economia britanică, indiferent dacă este vorba de stagnarea producției industriale — a cărei creștere în 1967 amenință să fie cea mai mică înregistrată în ultimii 10 ani — sau de insuficiența investițiilor particulare, pentru care Callaghan însuși, în expunerea lui bugetară din aprilie, prevedea o scădere de 10 la sută în cursul exercițiului precedent.

Cel mai trist este poate faptul că sacrificiile făcute politicii de austeritate, în special în ultimul an, nu au dus la rezultate mai hotărîtoare. Această politică a fost impusă țării înainte de toate pentru apărarea lirei sterline și restabilirea echilibrului balanței de plăți. Or, moneda britanică continuă să dea semne de nervozitate la cea mai mică alarmă, ceea ce dezminte în mod evident asigurările oficiale potrivit cărora încrederea în lira sterlină trebuie de aci încolo considerată ca restabilită.

Cît despre cifrele comerțului exterior, dacă balanța lunii mai a fost considerată încurajatoare, aceasta se datorește nu atît faptului că cifrele erau satisfăcătoare, cît faptului că erau mai puțin proaste decît acelea din luna aprilie. (Deficitul s-a redus de la 44 milioane lire sterline în aprilie la 25 milioane lire sterline în mai, importurile scăzînd în proporție mult mai mare decît exporturile — și ele totuși în scădere.) Dacă se crede că totuși va exista probabil un surplus pentru ansamblul anului 1967, Institutul național de cercetări economice și sociale prevede în momentul de față că acest surplus nu va atinge poate decît 100 milioane lire sterline în loc de 175 milioane, cum se sconta la începutul anului.

De aceea ajungem din nou să ne întrebăm dacă remediile aplicate pînă în prezent sînt cele mai adecvate, dacă sînt suficiente pentru a scoate economia britanică din mlaștina în care s-a împotmolit, dacă diferența persistentă dintre stabilizarea monetară și proiectele de expansiune nu o condamnă, în cele din urmă, fie la imobilism, fie la repetarea nesfîrșită a crizelor ciclice.

Se depun eforturi pentru a ataca răul de la rădăcină, adică pentru a promova o creștere simțitoare a productivității. Săptămîna aceasta a avut loc, sub președinția primului ministru britanic, o „conferință națională", a doua de acest gen, pe tema productivității. Ar fi greșit să considerăm asemenea conferințe doar drept un prilej de discursuri și de efecte oratorice, în măsura în care ele pot avea în mod efectiv o oarecare influență asupra factorilor psihologici de care depinde, cel puțin în parte, o creștere a productivității — în special în domeniul distribuirii și politicii comerciale interne și externe.

Oricît ar fi de utile, aceste eforturi nu sînt suficiente pentru a transforma nici climatul, nici condițiile în care lucrează economia britanică. De altfel, tocmai deoarece el însuși este profund convins de acest lucru, Wilson caută astăzi în direcția C.E.E. un cadru nou în care Marea Britanie să poată încerca această transformare.

Alain JACOB

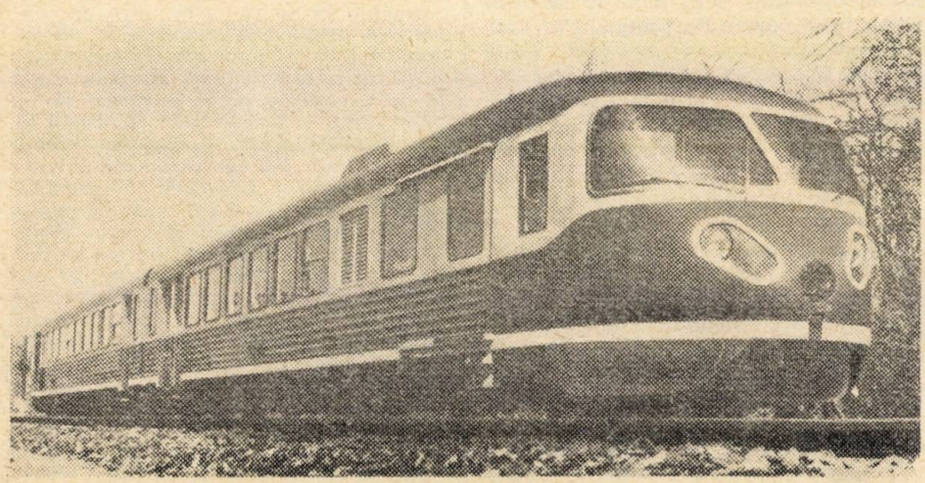

In Franța a fost experimentată prima locomotivă turbopropulsată, care a atins o viteză de 230 km/oră, cea mai bună performanță a unei mașini cu motor termic.

The New York Times

SPANIA: ILUZII SPULBERATE

REGIMUL din Spania a încheiat acțiunea de stabilire a bazei sistemului politic care urmează să funcționeze pînă la sfîrșitul guvernării generalissimului Francisco Franco și după aceea. Sistemul este definit de legea „mișcării naționale", aprobată la 26 iunie de Cortezul spaniol. Conform acestei legi, viitorul politic al Spaniei apare ca o perpetuare a regimului autoritar al lui Franco, legat de aparatul mult întărit al partidului falangist.

Votarea legii după săptămîni de dezbateri caustice și aprobarea anterioară a noii legislații electorale au pus capăt speranțelor acelor spanioli care își închipuiau că ar putea să apară ceva care să semene cu o libertate politică. Speranțele se bazau pe „legea organică a statului" — care reprezintă în mod virtual o nouă constituție, Franco a prezentat-o în noiembrie anul trecut, și a fost ratificată printr-un referendum național. Legea organică a statului părea să promită o deschidere spre o evoluție politică. Dar legislația de aplicare a constituției, supusă de regim Cortezului în cursul acestui an, și legea „mișcării naționale" au spulberat aceste iluzii.

În condițiile noii legislații „mișcarea națională" nu numai că își va păstra monopolul asupra vieții politice spaniole, dar îl va întări chiar. „Mișcarea națională" reprezintă singura entitate politică recunoscută a Spaniei și ea se bazează în special pe Falangă și pe birocrația oficială. Noua lege acordă Consiliului mișcării naționale statutul unei

Camere superioare legislative, (pe care Consiliul nu l-a deținut în mod legal în trecut), el urmînd așadar să dispună de puterea de a decide asupra constituționalității tuturor legilor.

Constituția din 1966 promitea că o cincime din cei 594 membri ai Cortezului vor fi desemnați în viitor prin alegeri directe de către „capii de familie" și femeile măritate — ceea ce reprezenta un pas potențial spre un proces de democratizare ; Cortezul a refuzat însă să permită actualelor „asociații familiale" să prezinte candidați. Cei care doresc să se opună candidaților oficiali trebuie să jure credință „principiilor mișcării" și să adune 1 500 de semnături autentificate la notariat pentru a se putea prezenta în indiferent ce provincie. Pe de altă parte, membrii Cortezului și ai legislaturilor provinciale pot numi în mod direct candidați.

Legea acordă „mișcării naționale" un an pentru a se reorganiza, dar face cu neputință ca cineva care nu este legat de pe acum în mod activ de organizație să fie ales în Consiliul național format din 108 membri. 50 de membri vor fi aleși de oficialitățile mișcării regionale, 40 vor fi numiți de Franco, 12 vor fi aleși în Cortez iar 6 vor fi numiți de un viitor prim-ministru.

Legea confirmă de asemenea rangul ministerial al secretarului general al mișcării. Franco rămîne pe tot timpul vieții sale șeful de plan național al mișcării, ulterior postul urmînd să fie deținut de către un premier.

Se așteaptă ca alegerile pentru noul Cortez — împreună cu numirile de membri de către guvern, sindicate și asociații profesionale — să aibă loc în toamnă. Formarea noului Cortez va permite la rîndul său înființarea Consiliului mișcării și a unui nou Consiliu teritorial. În cadrul noii Constituții, aceste organisme vor propune trei candidați din care Franco îl va alege pe premier. Există șanse ca generalul-căpitan Augusto Munoz Grandes, vicepreședintele guvernului, în vîrstă de 71 de ani, să fie cel dintîi premier.

Tad SZULC

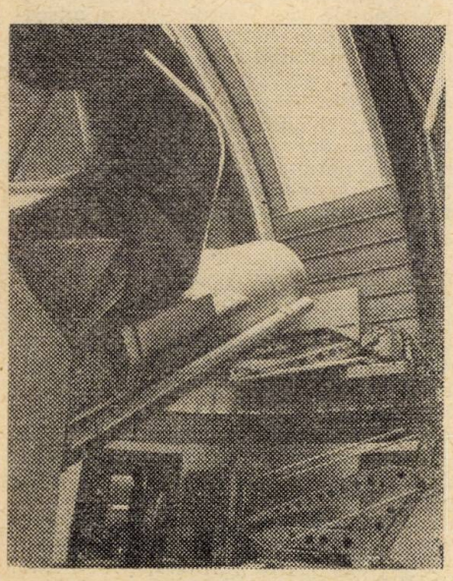

Telescopul Observatorului de astrofizică din Șemaha (R.S.S. Azerbaidjană) este instalat sub o vastă cupolă cu un diametru de 20 de metri

ziare despre ziare

ASCENSIUNEA REVISTEI „RAMPARTS"

Revista „Ramparts" a înregistrat un asemenea succes de pe urma dezvăluirilor sale senzaționale încît a fost preluată cu totul de către tinerii din „noua stîngă", care au transformat integral această publicație, făcînd din ea revista de care se vorbește cel mai mult în America. Încă nu s-au stins ecourile articolului său din martie cu privire la subvențiile secrete acordate unor asociații de către C.I.A.

Recent, noul consiliu directorial al publicației „Ramparts" a desemnat drept nou președinte al revistei pe Warren Hinckle III, în vîrstă de 28 de ani (fostul redactor-șef al publicației) și l-a confirmat ca redactor-șef pe Robert Scheer, un purtător de cuvînt al „noii stîngi", care anul trecut a fost pe punctul de a deveni candidat al partidului democrat pentru Congres la Berkeley. Consiliul îl înlăturase din funcția de președinte și editor pe fondatorul revistei, Edward Keating, un om de afaceri catolic-liberal. El înființase această publicație în 1962, ca o tribună modestă destinată scriitorilor catolici, care doreau ca biserica să pună în practică ceea ce predica. Nu a trecut însă prea multă vreme și acest punct de vedere s-a lărgit, conform cu ceea ce redactorii considerau a fi o evoluție naturală, reclamînd ca întreaga țară să pună în practică ceea ce constituția predică.

Conflictul intern nu s-a referit la politica redacțională, ci la problema fondurilor. Keating, care investise peste 800 000 de dolari în această revistă, a susținut că „o serie de controale pentru stabilirea răspunderilor fiscale au un caracter critic pentru supraviețuirea revistei". Ea se află însă acum în mîinile unor tineri de nestăvilit, care sînt convinși că, în cursul anului viitor, pot spori tirajul într-o asemenea măsură încît să acopere o datorie de aproape două milioane dolari. În ultimii doi ani, în timp ce Hinckle se afla la conducere, tirajul a sporit de la 20 000 de exemplare la peste 200 000 exemplare. O pierdere lunară de 60 000 de dolari a fost redusă la jumătate și ea are tendințe să scadă, afirmă Hinckle, de cîte ori apare un număr deosebit de senzațional.

Din formula de succes a revistei „Ramparts" nu face parte prudența ; pentru redactori, un asemenea element este nepotrivit într-o publicație menită să provoace răsturnări într-o zonă infestată de rigiditatea ziarelor prudente. Ne putem aștepta în viitor la materiale și mai îndrăznețe. De exemplu, în curînd urmează să apară afirmațiile unui fost agent al F.B.I.-ului, afirmații potrivit cărora Garrison, procurorul districtual din New Orleans, s-ar afla pe calea cea bună în eforturile sale de a dovedi că a existat o conspirație pentru asasinarea președintelui Kennedy.

Redactorii lui „Ramparts" folosesc două cuvinte pentru a caracteriza această publicație : „stil" și „șoc". În ce privește stilul, este vorba de o revistă lunară deosebit de rafinată, tipărită pe hîrtie scumpă, într-un format elegant. În ce privește elementul șoc, materialul său despre C.I.A. a provocat o anchetă prezidențială, discuții în Congres și a pus capăt, după cum se afirmă, subvenționării secrete a presupuselor organizații independente. După cum a arătat redactorul adjunct, „industria informațiilor din America are aerul de a fi un bun al Administrației... Sîntem mîndri de a fi un organ vizibil neconformist, dispus să pledăm pentru popor, împotriva Administrației".

Recent, revista a împărțit cu Harrison Salisbury, de la „New York Times", premiul Polk pe 1966 pentru relatarea vie a știrilor.

„Ramparts" afirmă că se află pe linia celei mai bune tradiții a jurnalismului american de „răscolire a gunoiului". Chiar înainte de marea dezvăluire cu privire la C.I.A., ea provocase o criză de conștiință în cercurile universitare prin faptul că dăduse la iveală amestecul C.I.A. într-un proiect adoptat de Universitatea de stat din Michigan : instruirea forței polițienești din Saigon. Numeroase universități au început să pună la îndoială justețea participării la activități militare, în numele guvernului, sub masca unor inocente cercetări în domeniul învățămîntului. O altă problemă dezvăluită în 1966 a fost aceea a instruirii brutale la care sînt supuse „Beretele verzi" (forțele speciale), iar în ianuarie 1967 revista a cercetat problema numărului de copii sud-vietnamezi uciși cu prilejul luptelor. Dr. William Pepper, autorul acestui articol, a indicat cifra, deosebit de controversată, de 250 000 de copii.

Personalul publicației „Ramparts" a descoperit știrile cu atîta străduință încît revista s-a trezit că are prea multe materiale pentru o apariție lunară.

În toamna trecută, el a lansat o publicație săptămînală care să folosească materialele ce depășesc capacitatea revistei „Ramparts". Această nouă publicație se vinde foarte bine în California. Curajul redacției a început să atragă pe posesorii de „subiecte senzaționale", dar de obicei materialele din „Ramparts" au la bază mai degrabă puncte de vedere redacționale decît cunoașterea în exclusivitate a unor fapte. Cînd „Ramparts" lansează o problemă, o face cu mare zgomot, cu ilustrații costisitoare, dîndu-i astfel un răsunet amplu. Revista urmărește să devină cît mai bătătoare la ochi.

„Prin sine însăși, «Ramparts» constituie o acuzare la adresa presei americane", arată Ralph Gleason, un fost membru al redacției. „Ziarele de astăzi nu au nici simțul informației, nici îndrăzneală. «Ramparts», însă, posedă aceste calități".

(Din The Economist, nr 6456)

CUADERNOS AMERICANOS

MILITARISMUL ÎN AMERICA CENTRALĂ

O TRĂSĂTURĂ fundamentală a istoriei Americii Centrale în ultimul deceniu este prezența unei serii de forțe tinzînd spre coordonarea activităților economice și, eventual politice, ale acestei zone. Aspectul militar al unei asemenea „integrări" este analizat în acest articol. În domeniul militar ca și în cel economic, dezvoltarea și conducerea, tiparul și impulsul provin în principal din efortul de „regionalizare", dictat în prezent de politica externă nord-americană.

În anul 1964, instituția militară regională din America Centrală, CONDECA, a fost stabilită ca un organ încorporat Organizației Statelor din America Centrală (ODEC). Acest bloc militar reunește pe miniștrii apărării ai țărilor respective într-un Consiliu a cărui funcțiune este coordonarea acțiunilor militare și, prin aceasta, întărirea „securității colective".

Pentru Costa Rica, țară care oficial nu are armată, și pentru Panama, care are doar o poliție națională, porțile au fost lăsate deschise, pentru ca în viitor să participe activ la CONDECA. O reuniune a Consiliului, care a avut loc în San Salvador în 1966, modifică Actul Constitutiv, incluzînd nu numai „armatele" ci și „ministerele de securitate". Această măsură tinde să ușureze încorporarea eficientă a celor două țări în CONDECA.

Ideea unei armate unificate în America Centrală a fost agitată în special de Guatemala și Nicaragua ; atît Garda Națională din Nicaragua de sub conducerea generalului Anastasio Somoza-junior cît și armata din Guatemala au echipament și buget proprii care le asigură un loc dominant în conducerea operațiunilor strategice și a programelor de acțiuni militare înfăptuite de CONDECA. Cu stimulent militar nord-american, șefii forțelor armate ale celor două state au reușit să organizeze o Conferință consultativă a reprezentanților înaltei ierarhii militare central-americane, în iulie 1964. Începînd din anul 1964, miniștrii țărilor membre ale CONDECA, asistați de S.U.A., au început un program de exerciții militare.

Cu excepția Republicii Costa Rica, stabilimentele militare central-americane activează ca arbitru suprem în viața politică a țărilor lor. În general, acțiunile armatei se concretizează în măsuri represive interne. În acest sens, participarea la CONDECA este privită ca o garanție în plus pentru menținerea și chiar sporirea dominației interne.

CONDECA este prima organizație militară regională „oficială" în emisfera americană și se speră ca ea să rămînă o experiență pe scară mică a unui organism similar cu caracter interamerican.

Presiunea externă pentru crearea CONDECA derivă clar din directive generale ale politicii externe nord-americane. (...)

Începînd din anul 1952, asistența militară a S.U.A. pentru America Latină s-a mărit considerabil prin „Actul Securității Reciproce", care autoriza stabilirea de misiuni militare nord-americane în America Latină. Din 1960, atenția strategilor nord-americani a fost concentrată spre „războaiele de eliberare națională" duse de lumea subdezvoltată. De asemenea, revoluția cubaneză a zdruncinat nervii imperialismului nord-american. Ca răspuns, politica anterioară de „apărare externă" a fost abandonată în favoarea politicii de „securitate internă", care include pregătirea în vederea luptei contra oricărui tip de „subversiune". A început era „contrainsurecției" — termenul profilactic militar echivalent cu „contrarevoluție". Ca parte a acestei strategii s-a inițiat programul denumit „Alianța pentru progres" care, împreună cu programul de acțiune civică militară, tinde să creeze „cordoane sanitare" contra „subversiunii". O dată cu era „Alianței pentru progres", forțele armate latino-americane au început să primească „binecuvîntarea" fățișă a puterii legislative nord-americane. În anul 1961, o „misiune de studiu" a Senatului S.U.A., după un turneu prin America Latină, a recomandat guvernului S.U.A. „să ia o atitudine mai favorabilă față de militarii majorității țărilor latino-americane".

Consecințele pe care tipul de asistență militară de această natură l-a avut în structura politică și civilă a țărilor sărace și înapoiate ale Americii Centrale sînt foarte mari. Militarismul presant pe care l-a generat atît programul descris anterior ca și atitudinea explicit favorabilă a S.U.A. spre regimuri militare afectează multe țări ale Americii Latine.

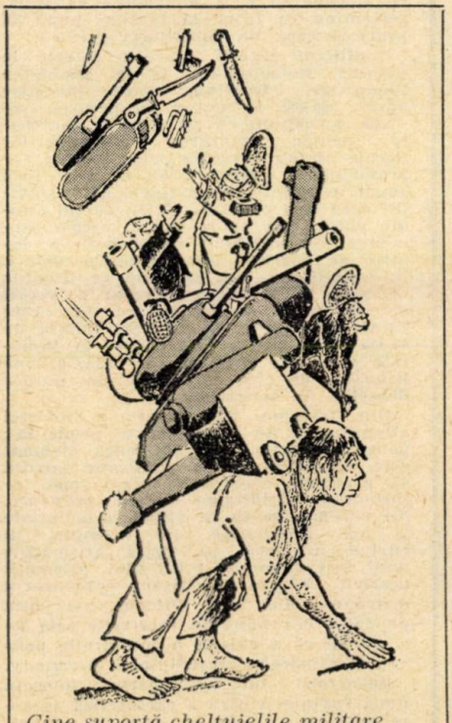

Cine suportă cheltuielile militare...

(Din La Prensa, Mexico)

Alarmat de asemenea tendințe, la discuția Programului de asistență militară pe anul 1967, senatorul Wayne Morse spunea : „Atitudinea binevoitoare a S.U.A. față de cercurile militare latino-americane a ajutat Argentina să înlăture un guvern constituțional. Exemplul S.U.A. de extindere a ajutorului economic și militar juntelor Republicii Dominicane, Guatemalei, Hondurasului, Ecuadorului și Salvadorului a contribuit la pregătirea loviturii de stat a lui Castelo Branco în Brazilia ; cînd am hotărît aproape instantaneu să aprobăm un asemenea regim și să-i oferim vaste sume în chip de ajutor, nu am făcut decît să incităm pe militarii argentinieni pentru a-și dărîma guvernul".

O lectură atentă a Programului de asistență militară pe anul 1967, prezentat de Departamentul Apărării în fața Senatului S.U.A., relevă că obiectivele primordiale ale „contrainsurecției" ar fi eficiente prin coordonarea și unirea resurselor umane și tehnice ale forțelor armate latino-americane. Se plănuiește mărirea numărului reuniunilor și conferințelor liderilor militari pentru promovarea schimburilor de idei și „întărirea legăturilor de prietenie și înțelegere reciprocă". Viitoarea reuniune de această natură va avea loc în Argentina la sfîrșitul acestui an. De asemenea, se încearcă continuitatea și intensificarea exercițiilor militare comune.

Organizarea și activitățile CONDECA sînt destinate exact unor asemenea scopuri. CONDECA constituie un stat major format din reprezentanții ierarhici ai armatelor și Ministerelor de securitate din America Centrală. Acest organism este asistat direct de C.I.A. În scopul de a obține coordonarea resurselor umane și tehnice, CONDECA a standardizat și unificat sistemul organizatoric al celor șase armate, ca și echipamentul și armamentul acestora. Se dă o mare atenție transporturilor aeriene și operațiunilor reunite ale infanteriei și forțelor aeriene, dat fiind că, în cadrul strategiei de antiguerilă, forțele aeriene sînt coordonate cu mișcarea terestră a trupelor contrarevoluționare. Acestei standardizări i se adaugă un sistem organizatoric cu linii de comandă și coordonarea la două nivele : unul între stabilimentele militare central-americane și altul între sistemele militare nord-americane și CONDECA. În această structură organizatorică, entitățile nord-americane exercită un control la toate nivelele.

În ceea ce privește programele imediate ale CONDECA, acestea sînt : realizarea unor operațiuni militare comune și încorporarea activă a statelor Costa Rica și Panama. Viitorul exercițiu militar pe care îl va pune în aplicare CONDECA se numește „Operațiunea Nicarao" și constituie primul „joc de război" la care participă Costa Rica. „Operațiunea Nicarao" a servit ca trambulină pentru încadrarea efectivă a țării în CONDECA.

Ziarul „La Nacion" a anunțat pe prima pagină inaugurarea unui program de acțiune civică militară, promovată, plănuită și finanțată de Comandamentul din Sud al armatei S.U.A. Conform anunțului Ministerului securității, Garda civilă din Costa Rica va fi finanțată direct de acest comandament.

Reacţiile opiniei publice au fost vehemente. Universitarii din Costa Rica au iniţiat o campanie contra participării ţării la CONDECA ; această campanie a culminat cu publicarea unui document al Federaţiei Studenţilor Universitari (FEUCR) în care se condamnă energic participarea ţării la CONDECA. Făcîndu-se apel la normele constituţionale ale ţării şi la dreptul internaţional, în declaraţie se arăta că CONDECA înseamnă instituţionalizarea unei forţe militare, instrument al intereselor imperialiste, care pune în pericol suveranitatea popoarelor din America Centrală, ameninţă instituţiile democratice din ţările cu regimuri civile, întăreşte puterea militarilor din Nicaragua, Honduras, Salvador şi Guatemala împotriva cărora luptă popoarele acestor ţări.

Implicaţiile teoretice şi practice ale militarizării Americii Centrale depăşesc cadrul acestei zone. Planul organizatoric al CONDECA tinde să fie generalizat pe întreg continentul latino-american. Este evident că prin extinderea acestui tip de organizare militară, forţele armate din ţările respective îşi lărgesc sfera de acţiune şi control în domeniul politic, economic, social. Dependenţa crescîndă faţă de resursele externe, în exercitarea acestor funcţii, vor duce la o mai mare autonomie a forţelor armate din ţările respective faţă de sistemul politic intern.

John Saxe-FERNANDEZ
de la Universitatea din Washington

New Statesman

LONDRA

Nr. 1 892, vol. 71

SE PREVĂD CONFRUNTĂRI ÎNTRE LABURIŞTI

ÎNTOCMAI ca şi anul calendaristic, anul politic îşi are şi el anotimpurile sale. În ce priveşte partidul laburist, ne aflăm din nou în ajunul conferinţei anuale.

De cînd a preluat postul de prim-ministru, Wilson a rezistat destul de bine acestui ritual anual. În majoritatea cazurilor, cărţile au fost în favoarea sa. În 1964, a fost eroul unei jamboree victorioase. În 1965, a fost omul care a evoluat pe sîrma politică, înfruntînd dezastrul noapte după noapte, pe culoarele conferinţei. Dar în 1966, atmosfera a început să se schimbe. Muncitorii şomeri din industria automobilelor au început să protesteze în faţa hotelului său din Brighton şi, în aer pluteau îndoieli. D-na Jennie Lee a fost aceea care a exprimat aceste îndoieli. De pe scena unui concert patronat de defunctul „Sunday Citizen", ea a caracterizat conferinţa drept un act de credinţă. Dacă nu se face ceva în privinţa preţurilor ca şi a salariilor, a declarat ea, viitoarea întrunire a partidului ar putea avea un caracter cu totul diferit.

Aceasta constituie echivalentul politic al unei prorociri şi totodată un cadru în care pot fi examinate evenimente politice recente. Întrunirea de la Chequers dintre miniştri şi conducerea naţională a partidului laburist, precum şi apariţia lui Michael Foot ca adversar al lui James Callaghan pentru postul de trezorier laburist, fac parte dintr-o imagine care nu va fi cu totul clară decît la toamnă. Oricum, guvernul Wilson nu mai poate conta pe noi acte de credinţă — fapt de care premierul îşi dă prea bine seama.

Relaţiile lui Wilson cu ierarhia partidului reprezintă, de cîtăva vreme, o sursă de îngrijorare şi un subiect de murmure ostile. Acei membri ai conducerii naţionale şi în special sindicaliştii, care nu sînt membri ai guvernului, au înregistrat sentimente de adîncă frustrare. Ei au fost asaltaţi de îndoieli cu privire la rolul lor atunci cînd laburiştii se află la putere. Ei şi-au văzut părerile neluate în seamă. Astfel, de exemplu, cu luni în urmă, ei l-au avertizat pe premier că riscă un dezastru în alegerile locale, de proporţii mult mai mari decît obişnuitele pierderi la capătul a trei ani. Ei au început să-şi dea seama că, în ochii unui lider cu totul fascinat de procesul guvernării, partidul este plasat pe un loc secundar, lipsit de importanţă. Este în mod clar o situaţie care trebuia remediată şi aceasta cu mult înainte de conferinţa partidului. Acestei sarcini i-a închinat Wilson energia sa, la Chequers.

El a ascultat criticile şi, deşi nu a recunoscut că a greşit — recunoaştere de care nici un om din Yorkshire nu este capabil — a admis totuşi că ar putea fi realizată o legătură mai strînsă între guvern şi partid. Ca de obicei, tactica sa a fost impecabilă. A fost — aşa cum a spus ulterior unul din admiratorii liderului — „o performanţă admirabilă", care a culminat cu o nouă versiune a cuvîntării sale favorite despre spiritul de la Dunkerque (n.n. : cuvîntarea prin care a fost anunţată, anul trecut, îngheţarea salariilor). Premierul a declarat asistenţei că după ce au trecut împreună prin încercarea de la Dunkerque, se află acum într-o perioadă de reconstrucţie şi se îndreaptă spre perioada expansiunii controlate. S-ar putea însă ca „o performanţă admirabilă" să nu fie cu totul suficientă. Comitetul naţional laburist doreşte mai mult, adică un guvern care să ţină seama de partid şi aceasta este baza pe care va fi judecat Wilson.

Dacă mai există unii membri ai conducerii partidului laburist care nutresc rezerve, miniştrii sînt încîntaţi de activitatea din ultima vreme. Ei insistă că armonia continuă să domnească şi, privind spre întrunirea din toamnă, ei prevăd o conferinţă relativ lipsită de dificultăţi.

Eşecul total înregistrat de guvern în domeniul controlării preţurilor este virtual dat uitării. Sînt trecute cu vederea consecinţele dăunătoare pe care legislaţia preţurilor şi veniturilor o prezintă pentru salariaţi. Toate gîndurile se concentrează asupra lucrurilor bune care vor apărea. Ideea că guvernul ar putea fi tras la răspundere pentru proasta administrare economică este considerată nerealistă. Şi totuşi tocmai acest lucru îl urmăreşte Michael Foot prin hotărîrea sa de a lupta împotriva lui Callaghan pentru funcţia de trezorier al partidului. Cînd acest post este căutat de un om politic de frunte, el o face pentru a dovedi că este acceptabil celui mai larg curent de opinie din partid.

Matthew COADY

profil

Dr. Abdirashid Ali Shermarke
preşedintele Republicii Somalia

La 10 iunie, parlamentul somalian a ales ca preşedinte al republicii, în al treilea tur de scrutin, pe dr. Abdirashid Ali Shermarke, candidat al grupului deputaţilor independenţi, care a recoltat 73 de voturi în favoarea sa din totalul celor 123 exprimate, în timp ce în favoarea lui Aden Abdullah Osman, prezentat în alegeri pentru a-şi reînnoi mandatul prezidenţial pe lista partidului de guvernămînt, s-au pronunţat numai 50 de deputaţi.

Pentru numeroşi observatori, victoria dr. Shermarke n-a constituit o surpriză, eventualitatea alegerii sale în funcţia supremă fiind luată în consideraţie ; un redactor al ziarului elveţian „Neue Zürcher Zeitung", care vizitase Somalia cu trei luni înaintea alegerilor, afirma că la Mogadiscio previziunile electorale acordă tot mai multe şanse candidatului independent.

Imediat după alegeri, o serie de comentatori au încercat să-şi explice succesul lui Shermarke ; este adevărat — subliniază ei — că Aden Abdullah Osman a intrat în competiţie cu atuul de a fi fost primul preşedinte din istoria Republicii Somalia, dar nu trebuie uitată nici împrejurarea că dr. Shermarke a fost cel dintîi şef al guvernului Somaliei independente şi, mai ales, faptul că, în perioada celor patru ani cît a exercitat funcţia de premier, activitatea guvernului său a dat un prim impuls consolidării independenţei naţionale.

Născut în 1919, Abdirashid Ali Shermarke a învăţat întîi în diferite şcoli din Somalia, după care a urmat studiile universitare în Italia, unde a obţinut titlul de doctor în ştiinţe. Dedicîndu-se activităţii politice, dr. Shermarke s-a remarcat ca unul din liderii mişcării de eliberare naţională din Somalia, militînd pentru cucerirea independenţei politice. Cu prilejul alegerilor pentru primul parlament al ţării — Adunarea legislativă — desfăşurate în 1959, el a fost ales deputat, mandatul său fiind reînnoit apoi în legislaturile următoare ale parlamentului, devenit Adunare Naţională.

La 1 iulie 1960, Somalia a devenit republică independentă ; la 22 iulie s-a anunţat componenţa cabinetului, prezidat de dr. Shermarke. El a rămas în fruntea guvernului — remaniat în cîteva rînduri în următorii ani — pînă la 14 iunie 1964.

Remarcînd cu diferite prilejuri necesitatea dezvoltării economice independente a Somaliei (şi acţionînd în această direcţie ca prim-ministru între 1960-1964), dr. Shermarke a subliniat că de rezultatele acestui proces depinde eliberarea ţărilor africane de sub dependenţa colonială şi neocolonială. „Imperialismul — declara el unui ziarist italian — este hotărît să împiedice Africa de a-şi găsi o cale proprie de dezvoltare economică şi socială deoarece aceasta i-ar putea submina influenţa. Dacă o ţară recent eliberată se îndreaptă către o dezvoltare treptată, ea reuşeşte să se elibereze şi din punct de vedere politic".

C. V.

poșta redacției

ROMÂNIA LA EXPOZIȚII INTERNAȚIONALE DIN TRECUT

Dumitru Cristescu, Oradea. **Despre prima participare a României la o expoziție internațională (1867) am scris în numărul 17/1967. Iată acum și lista tuturor expozițiilor internaționale universale și a tîrgurilor de mostre internaționale organizate înainte de 1940 și la care țara noastră a fost prezentă cu standuri și pavilioane proprii : 1867 — Paris ; 1873 — Viena ; 1889 —Paris ; 1899 — Rotterdam și Amsterdam ; 1900 — Paris ; 1905 — Liège ; 1906 — Milano ; 1911 — Roma ; 1915 — Londra ; 1916 — Lyon și Bordeaux ; 1917 — Glasgow și Basel ; 1921 — Lyon ; 1926 — Philadelphia ; 1927 — Salonic și Milano ; 1928 — Fiume ; 1929 — Barcelona ; 1931 — Yokohama ; 1932 — Tel Aviv, Poznan și Lille ; 1933 — Tokio ; 1933 — Milano, Bari și Praga ; 1935 — Bruxelles ; 1937 — Paris, Praga, Milano, Bari și Belgrad ; 1938 — Londra și Berlin ; 1939 — New York.**

ȘORICELUL LUI PAPAS

Mircea Valerian, Iași. **Șoricelul care apare în caricaturile politice reproduse de noi după ziarul britanic „The Guardian" este un semn distinctiv inclus de cunoscutul grafician Papas în toate caricaturile sale.**

CÎTE MANDATE ?

Augustin Alexe, comuna Băduleasa, raionul Turnu-Măgurele. **În Statele Unite, nimeni nu poate candida la președinție decît pentru două mandate de cîte patru ani fiecare. A existat o singură excepție : Franklin Delano Roosevelt, ales în 1932 și 1936 și reales în 1940 și 1944 din cauza situației excepționale provocate de cel de-al doilea război mondial.**

PRIMA MENȚIUNE

Dinu Zamfirescu, București. **În „Istoria românilor" de Constantin C. Giurescu (volumul I, la pag. 262) se menționează : „Rumân este și denumirea etnică a neamului nostru, este numele vechiu și popular al lui". La pagina 309 găsim și precizarea cerută de dv. : „Prima mențiune sigură despre românii din Balcani datează din anul 976 și se datorește cronicarului bizantin Cedren".**

„VICARUL"

Preot Dumitru Ichim, comuna Coarnele Caprei, raionul Hîrlău. Problema analizată de dv. a fost evocată de scriitorul vest-german Rolf Hochhuth în controversata piesă „Vicarul", despre care revista noastră a scris. Lucrurile nu trebuie însă absolutizate, se pot da și exemple în sens invers, iar stabilirea retroactivă a responsabilităților este o operațiune destul de dificilă și de delicată.

CARACTERUL SOCIAL-ISTORIC

Ing. Emil Mitrofan, Turnu Severin. **După cum bine știți, de sute de ani, în școlile din multe țări se învață latina și greaca clasică. Deși în unele colegii și seminarii studiul acestor limbi este atît de aprofundat încît elevii le folosesc și în conversația zilnică, nu se poate pune problema retransformării lor în limbi de circulație actuală. Lipsită de suportul esențial pe care i-l conferă utilizarea ei vie de către unul sau mai multe popoare, chiar o limbă vorbită cîndva este redusă inevitabil la rolul de obiect al preocupării unor cercuri de specialiști. Cei care susțin puncte de vedere asemănătoare cu al dv. nu manifestă, în marea majoritate a cazurilor, o preocupare susținută pentru studierea caracterului istoric și social al limbilor.**

Am arătat și cu alte prilejuri că nu putem publica adresele cititorilor noștri decît la cererea lor expresă. Dacă prof. I. Roseti din București va dori să ia legătura cu dv., menționăm că vă poate scrie la Turnu Severin, blocul „6 Martie", scara C 5.

ACORDURILE DE LA MÜNCHEN

G. Obogeanu, comuna Bălcești, raionul Oltețu. **La conferința de la München, care a avut loc la 29 septembrie 1938, cu mai puțin de un an înaintea celui de-al doilea război mondial, au participat primii miniștri ai Angliei (Neville Chamberlain) și Franței (Edouard Daladier) și dictatorii Hitler și Mussolini. După ce și-a anunțat în secret șefii militari, la 5 noiembrie 1937, despre intenția sa de a ataca Cehoslovacia, Hitler a inițiat o vastă acțiune propagandistică printre germanii sudeți din această țară pentru a-i determina la acte de nesupunere. În mai 1938, la scurtă vreme după anexarea Austriei, a ordonat de asemenea în secret ca pregătirile de război împotriva Cehoslovaciei să fie gata pînă cel mai tîrziu la 1 octombrie, același an. Cehoslovacia era aliată cu Franța printr-un tratat semnat la Paris, la 16 mai 1924.**

Chamberlain a convins guvernul francez să i se alăture în încercarea de a convinge guvernul cehoslovac să cedeze Germaniei regiunea sudetă. După ce la început a refuzat, la 21 septembrie 1938 guvernul Beneș s-a văzut nevoit să accepte această propunere. Dar a doua zi, cînd Chamberlain s-a întîlnit cu Hitler la Godesberg, dictatorul i-a comunicat că nu se mai mulțumește cu atît. Se decretase mobilizarea armatei germane. Războiul părea iminent. La 27 septembrie, Chamberlain i-a cerut lui Mussolini să intervină pe lîngă Hitler. La 28 septembrie, Mussolini i-a propus lui Hitler prin telefon să amîne invadarea Cehoslovaciei și să participe între timp la o conferință cvadripartită. Hitler a cerut ca această conferință să se desfășoare la München sau la Frankfurt. Mussolini a ales Münchenul.

Hitler n-a acceptat ca Cehoslovacia să fie reprezentată la conferință. La München, Mussolini a propus un plan pe baza căruia Cehoslovacia ar fi urmat să cedeze Reichului toate teritoriile locuite de sudeți. În regiunile controversate ar fi urmat să aibă loc un plebiscit în luna noiembrie, sub controlul unei comisii internaționale reprezentînd cele patru puteri. Hitler a acceptat cu condiția ca cedarea teritoriilor să aibă loc între 1 și 10 octombrie. Acordul în acest sens a fost semnat la 30 septembrie. Ideea plebiscitului a fost abandonată. Deși Hitler susținea într-una că „n-are nevoie de cehi", în ținuturile cotropite atunci trăiau 725 000 de cehi. La 1 octombrie, Chamberlain i-a cerut lui Hitler să semneze un nou acord, care să prevadă „metoda consultărilor" în toate problemele interesînd Anglia și Germania. Apoi s-a înapoiat la Londra, unde a proclamat că „a asigurat pacea în epoca noastră". Cu numai șase luni mai tîrziu, Hitler a călcat în picioare acordurile de la München, ocupînd Praga, iar la 1 septembrie 1939 a început agresiunea împotriva Poloniei.

ULTIMA BAZĂ AERIANĂ AMERICANĂ DIN AFRICA

Cristian Barna, București. **Baza de la Wheelus Field este ultima bază militară aeriană deținută de Statele Unite în Africa. (Cele cinci baze aeriene construite de S.U.A. în Maroc au fost desființate mai de mult.) Acordul privitor la folosirea ei de către S.U.A. expiră în 1971 dar, ținînd seama de cererea din 15 iunie a guvernului Libiei (pe teritoriul căreia este amplasată), către guvernul american și guvernul englez de a închide toate bazele din această țară „cît mai curînd cu putință", nu este exclus ca acest termen să fie devansat. Baza aeriană de la Wheelus funcționează de 19 ani, fiind folosită de piloții americani care fac în fiecare an antrenamente în condiții de deșert. Cererea libiană adresată Angliei se referă la cei 700 de militari britanici staționați la Benghazi și Tobruk și la baza aeriană britanică de la El Adem.**

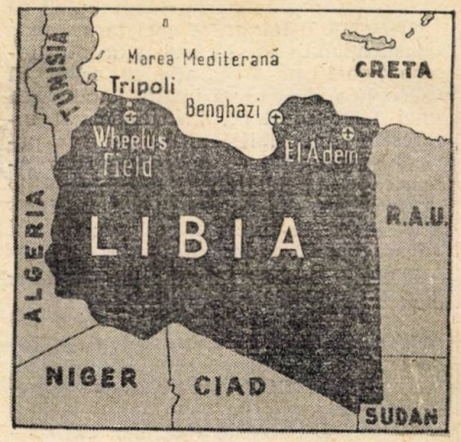

SCRIITORI DIPLOMAȚI

În legătură cu activitatea diplomatică a lui Jean Jacques Rousseau, evocată la rubrica dv. „Scriitori-diplomați", este interesant de relevat că, în perioada august 1743—iulie 1744, cînd îndeplinea funcția de secretar al ambasadei franceze din Veneția, marele scriitor și filozof francez a acordat o atenție deosebită problemelor politice ale vremii, ceea ce l-a determinat să conceapă planul unei mari lucrări despre „instituțiile politice", din care va avea să scrie mai tîrziu numai introducerea („Contractul social"). Manual de drept politic, „Contractul social" anunța — precum se știe — marile principii care aveau să fie consacrate în „Declarația drepturilor omului și cetățeanului" — libertate, egalitate, suveranitatea poporului. Din unele izvoare rezultă că atenta observare de către J.J. Rousseau a realităților sociale, politice și economice din Franța și de la Veneția au alcătuit materia primă pentru această operă, care avea să înarmeze Revoluția franceză cu un program teoretic.

I. LĂZĂROIU
București

Mihai Radu Haita, Slatina. **Fiecare dintre întrebările dv. se referă la o problemă atît de complexă încît nu li s-ar putea răspunde decît prin tot atîtea articole ample. Cum însă toate au fost tratate în „Lumea" pe măsura desfășurării evenimentelor respective, vă sugerăm să consultați o colecție a revistei noastre.**

Fără îndoială că vom publica și de acum înainte articole și reportaje consacrate tinerelor state africane. Vă atragem atenția asupra interviurilor cu șefii unor asemenea state, apărute de curînd în „Lumea".

A. Trandafirescu, Pitești. **Vom publica și reportajele solicitate de dv., atunci cînd le va veni rîndul.**

Ing. Amedeu Enulescu, București. **„Lumea" publică sistematic corespondențe și interviuri consacrate relațiilor economice și de altă natură între România și diverse țări. Listele tranzacțiilor comerciale externe ale țării noastre nu s-ar încadra însă în profilul revistei.**

Aurel Pălășan, Sibiu. **Întrebările dv. se referă la probleme care au fost lămurite în repetate rînduri la „Poșta redacției". Consultați, de pildă, „Poșta redacției" din nr. 19/1966 și 24/1966.**

Vasile Nicolaescu, Craiova. **Întîlnirile de la Varșovia dintre reprezentanții R.P. Chineze și S.U.A., inițiate după încheierea războiului din Coreea, constituie singura formă de contact diplomatic între cele două țări.**

După cum am mai explicat la „Poșta redacției", nu există o deosebire de principiu între denumirile „republică federală" și „republică federativă".

Constantin Apostol, București. **E firesc să nu găsiți în enciclopedii vechi denumirile căutate. Orice atlas geografic mai nou conține însă numele tuturor orașelor de pe glob, în ordine alfabetică.**

Ion Militaru, Sibiu. **Cum am putea să vă furnizăm adresa unui om care face în prezent înconjurul lumii pe bicicletă ? E de la sine înțeles că, aflîndu-se în fiecare zi în altă parte, nu poate avea o adresă fixă.**

Prof. Veronica Tamaș, Pitești. **Articolul trimis de dv. nu se înscrie în profilul rubricii noastre „Pe urmele istoriei".**

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

Uzinele de produse sodice

ocna mureș

produc:

- sodă calcinată calitate extra superioară
- sodă calcinată calitate superioară
- sodă grea
- sodă caustică cal. I-a
- sodă caustică cal. II-a
- bicarbonat alimentar
- bicarbonat farmaceutic
- silicat de sodiu solid 1/2
- Silicat de sodiu solid 1/3
- silicat de sodiu lichid 38/40
- silicat de sodiu lichid 38/60
- silicat de sodiu lichid tip C
- silicat de sodiu lichid tip D
- silicat de sodiu lichid tip E
- ionosil 0,2 — 0,7 mm
- clorură de calciu tehnică
- clorură de calciu alimentară
- oxid de magneziu tehnic
- oxid de magneziu farmaceutic
- carbonat de magneziu tehnic
- carbonat de magneziu farmaceutic

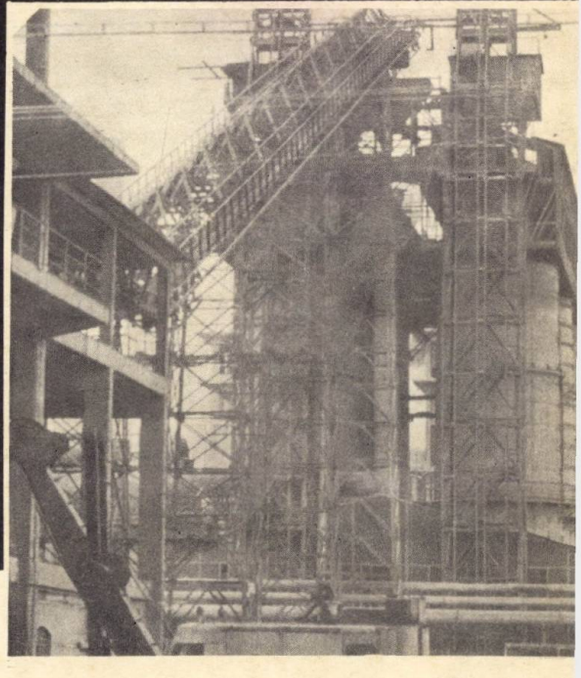

publicitate
lumea

Combinatul de industrializare a lemnului BACĂU

Divanul de colț „ILVA"
preț de vînzare 2 668 lei

Linia modernă, furnirul de calitate superioară, tapiseria în modele și culori variate, de bun gust, pelicula de lac fin care acoperă părțile de lemn,

LUCRUL ÎNGRIJIT,

FINISAREA ATENTĂ

au contribuit la excelenta apreciere ce o dau cumpărătorii mobilierului realizat de

COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI BACĂU

publicitate
umeu

2 lei